

O povijesti ljekarništva u knjižnici Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Inić, Suzana; Kosalec, Ivan; Gašparac, Petra

Authored book / Autorska knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2018**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:163:012712>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

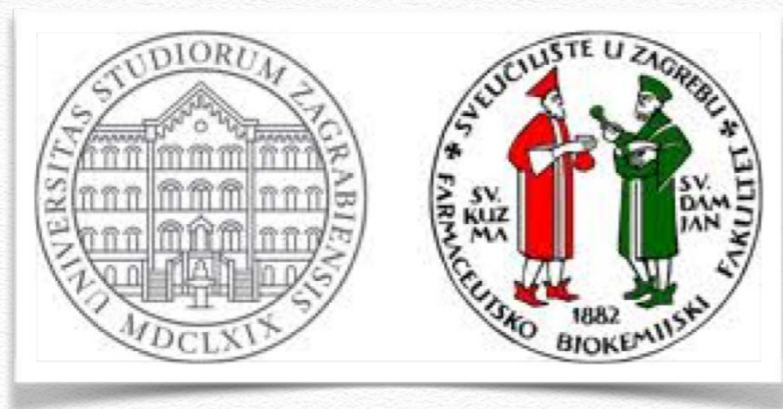
Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Pharmacy and Biochemistry University of Zagreb](#)

*O POVIJESTI LJEKARNIŠTVA U KNJIŽNICI
FARMACEUTSKO-BIOKEMIJSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU*

Zagreb, 2018.

Izdavač

Sveučilište u Zagrebu Farmaceutsko-biokemijski fakultet

Za izdavača

prof. dr. sc. Željko Maleš

Autori izložbe

Suzana Inić

Ivan Kosalec

Petra Gašparac

Lektura

Željka Barić

Grafička obrada

Jasna Jablan

ISBN: 978-953-6256-94-5

Uvod

Poznavanje povijesti vlastite struke čini nas bogatijima, a povijest ljekarništva u Hrvatskoj iznimno je bogate i duge tradicije. Namjera nam je potaknuti sve one koji zastanu pročitati naslove knjiga, da zakorače u tajanstven svijet nekadašnjih ljekarnika i njihovih *ljekarnica* i otisnu se u uzbudljiv ljekarnički vremeplov unutar samih knjiga.

Izložba je zamišljena kao vremenski slijed razvoja hrvatskoga ljekarništva. Prate ga prikazi knjiga iz pera naših bivših i sadašnjih nastavnika Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, bilo kao autora ili suautora, koji su na papiru utisnuli pečat o sačuvanoj ljekarničkoj baštini za budućnost.

Prva cjelina predstavlja knjige o povijesti hrvatskoga ljekarništva kojeg pisane tragove nalazimo u *ljekarušama*, narodnoj medicini i alkemiji, a otvaranje prvih javnih ljekarni i strukovnih udruženja pratimo u tekstovima o zagrebačkom i splitskom ljekarništvu. Osnutkom *Farmaceutskog učevnog tečaja* na Sveučilištu u Zagrebu godine 1882. započinje razdoblje hrvatske sveučilišne farmacije koja je nezamisliva bez njezinih utemeljitelja Gustava Janečka i Julija Domca. Njihovo je znanstveno-stručno djelo, prva izvorna hrvatska farmakopeja pod naslovom *Hrvatsko-slavonski ljekopis* iz 1901., predstavljeno u cijelosti. Druga cjelina uvodi studente u današnju farmaciju oslanjajući se na povijest ljekarništva i povijest najvažnije knjige za farmaceuta – farmakopeje. Povijesni prikaz farmacije zanimljivo je oslikan u knjigama koje pokazuju tu priču putem kalendara i numizmatike.

Katalog upotpunjuju i slikovni detalji iz knjiga* o najznačajnijim osobama, zapisima i događanjima iz hrvatskoga ljekarništva te nekim farmaceutskim zanimljivostima.

Veselit će nas spoznaja da nekog posjetitelja ova izložba potakne na listanje vrijedne literature o našoj ljekarničkoj prošlosti koja nas ispunjava ponosom.

* slike su iz knjiga preuzete uz dopuštenje izdavača i/ili autora

Vodič kroz izložbu

1. Hrvatsko ljekarništvo kroz povijest

Ljekarništvo na tlu Hrvatske: naslijeđe, vizije i ostvarenja

Ilustrirana povijest hrvatskoga ljekarništva: ljekarništvo na tlu Hrvatske: dokazi

Četiri stoljeća javnoga zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj: mala zemlja duge medicinske tradicije u globalnoj medicini 21. stoljeća

Izvori u narodnoj medicini i alkemiji

Libar od likarij don Petra Kaštelana

Velika sinjska ljekaruša: obrada, transliteracija i faksimil

Narodna medicina: izvori i istraživanja

Hrvatski alkemičari tijekom stoljeća

Tragom zagrebačkog i splitskog ljekarništva

600 godina zagrebačkog ljekarništva: 1355. – 1955.

Ljekarnički dom – od privatnog vlasništva do staleškog doma

Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije: monografija u povodu pedesete obljetnice osnutka Gradske ljekarne Split i tristote obljetnice osnutka najstarije ljekarne u Splitu

Pogled na sveučilišnu farmaciju

Gustav Janeček, život i djelo (1848. – 1929.)

Julije Domac, život i djelo (1853. – 1928.)

Vrt ozdravljenja: farmakognozija u hrvatskoj sveučilišnoj farmaciji / *Hortus sanitatis: pharmacognosy in*

Croatian academic pharmacy

Hrvatsko-slavonski ljekopis 1901.

2. Farmacija: znanost i struka kroz stoljeća

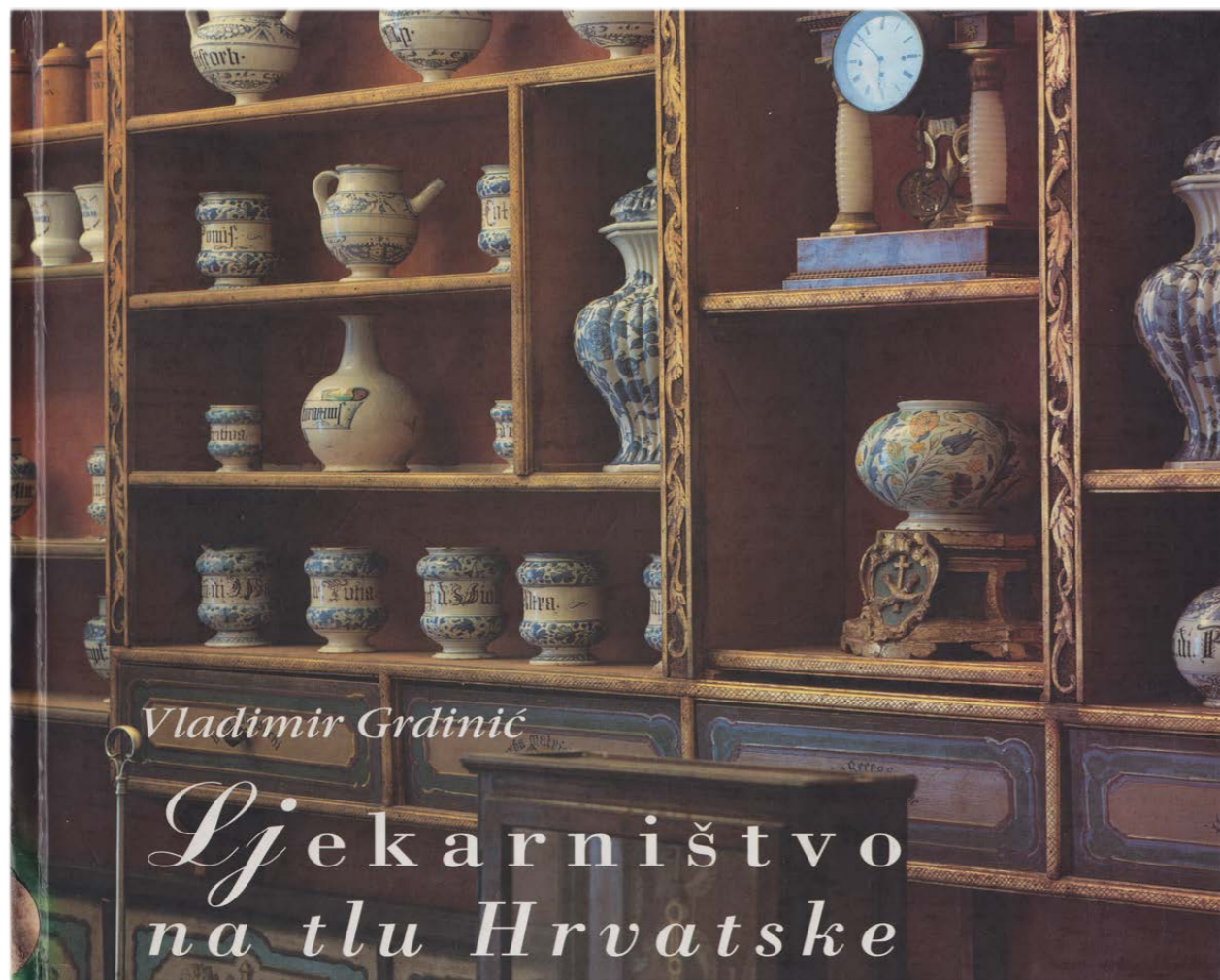
Uvod u farmaciju

Ilustrirana povijest farmakopeje

Druga strana medalje: farmacija i vrijeme

Ogled o kalendaru s rječnikom datuma za farmaceute

Kronologija ljekarništva: slijed zbivanja s numizmatičkim priložima i podacima o hrvatskim povijesnim ljekarnama

Grdinić, Vladimir. Ljekarništvo na tlu Hrvatske: naslijeđe, vizije i ostvarenja.

Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1996. 155 str.: ilustr.; 22 cm.

ISBN 953-6014-82-3

Povijest ljekarništva seže u najstarija vremena kad se isprepliću liječništvo i ljekarništvo. U 13. stoljeću, odlukom cara Fridrika II., službeno se odvađa farmacija od medicine. To je doba kad se na našem tlu otvaraju prve javne ljekarne, specijalizirana mjesta s ljekarnicima kojima je zanimanje poznavanje djelatnih tvari i priprava lijekova. U nas se prva javna ljekarna otvara daleke 1271., što potvrđuje da smo slijedili najmodernija stremljenja tadašnje europske farmacije. Autor u knjizi povezuje ljekarničko naslijeđe s vizijama i ostvarenjima koja su se usporedo zbivala na europskom tlu. Ostvaruju se zamisli ljekarnika o industrijskoj proizvodnji lijekova (tvornica lijekova Thierry, Kaštel i druge), proširuju se znanja o lijekovima (Antun Drobac otkriva buhač kao biljni insekticid). Začetak moderne, znanstvene farmacije podudara se s utemeljenjem obnovljenog Sveučilišta u Zagrebu (1874.) i studija farmacije (1882.) u Zagrebu kao četvrtoga sveučilišnog studija. Predstavljani su i začetnici moderne farmacije, Gustav Janeček i Julije Domac, pisci izvorne hrvatske farmakopeje (1901.).

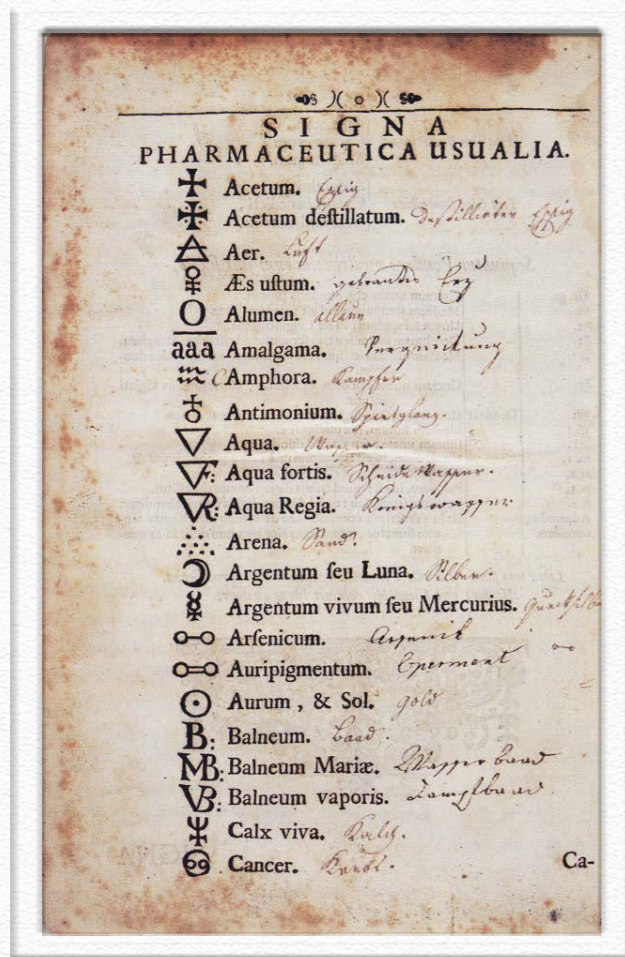
Knjiga sadrži brojne slikovne priloge i literaturne izvore koji mogu biti smjernica za buduća istraživanja.

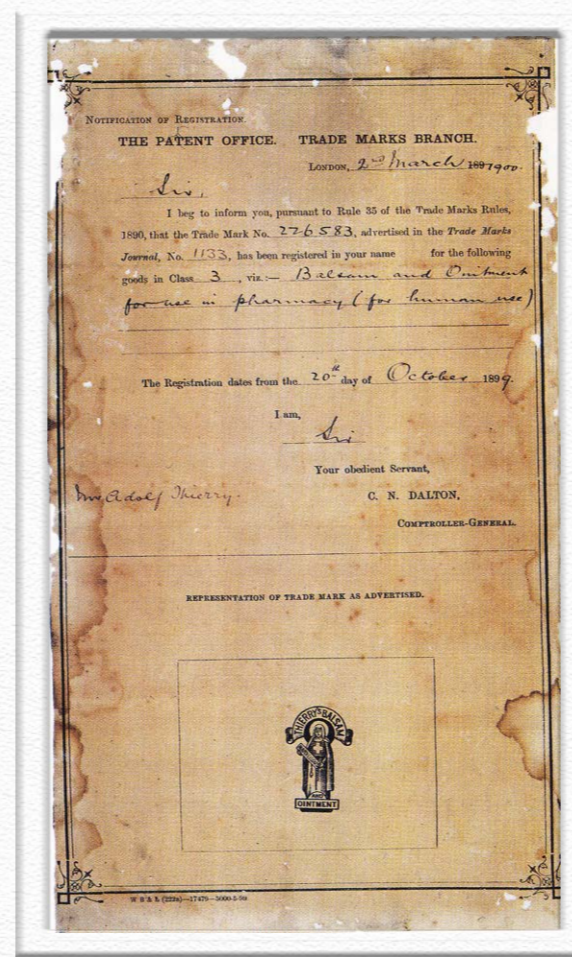
Perunika (*Iris illyrica*), najvažnija ljekovita biljka u starom vijeku koju smo naslijedili od Ilira naseljavanjem obale Jadrana. Spominje se u djelima grčkih liječnika i filozofa Dioskorida, Plinija i Teofrasta. (str. 25)

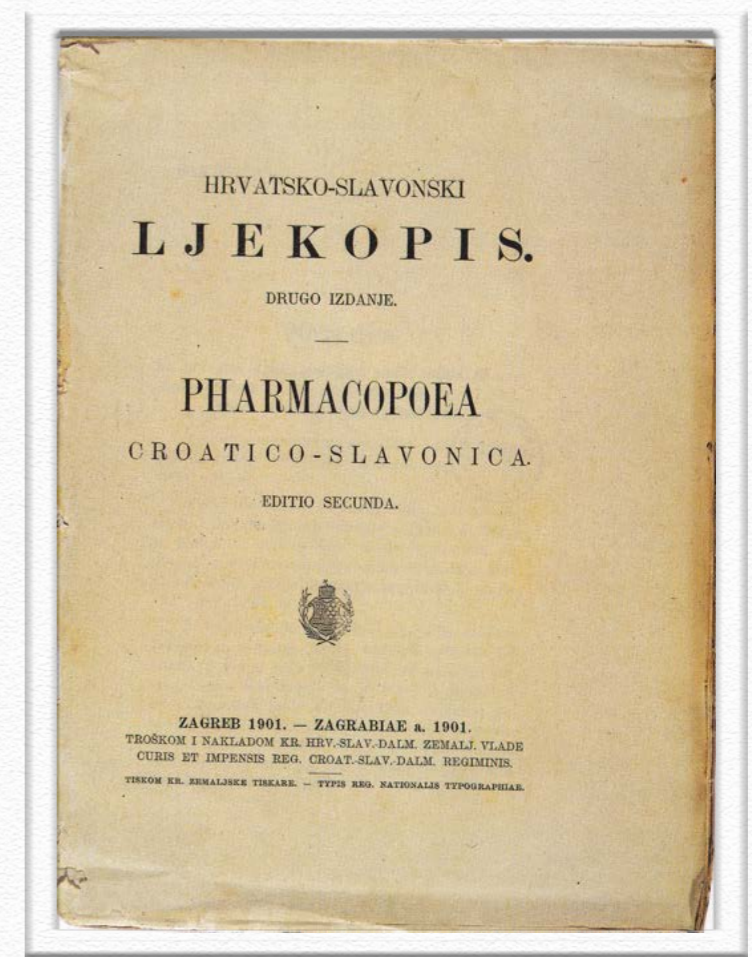
Ljekarničke posude iz ljekarne *Male braće* u Dubrovniku, jedne od najstarijih javnih ljekarni u Hrvatskoj. Otvorena je godine 1317. i neprekidno radi već sedam stoljeća. (str. 52)

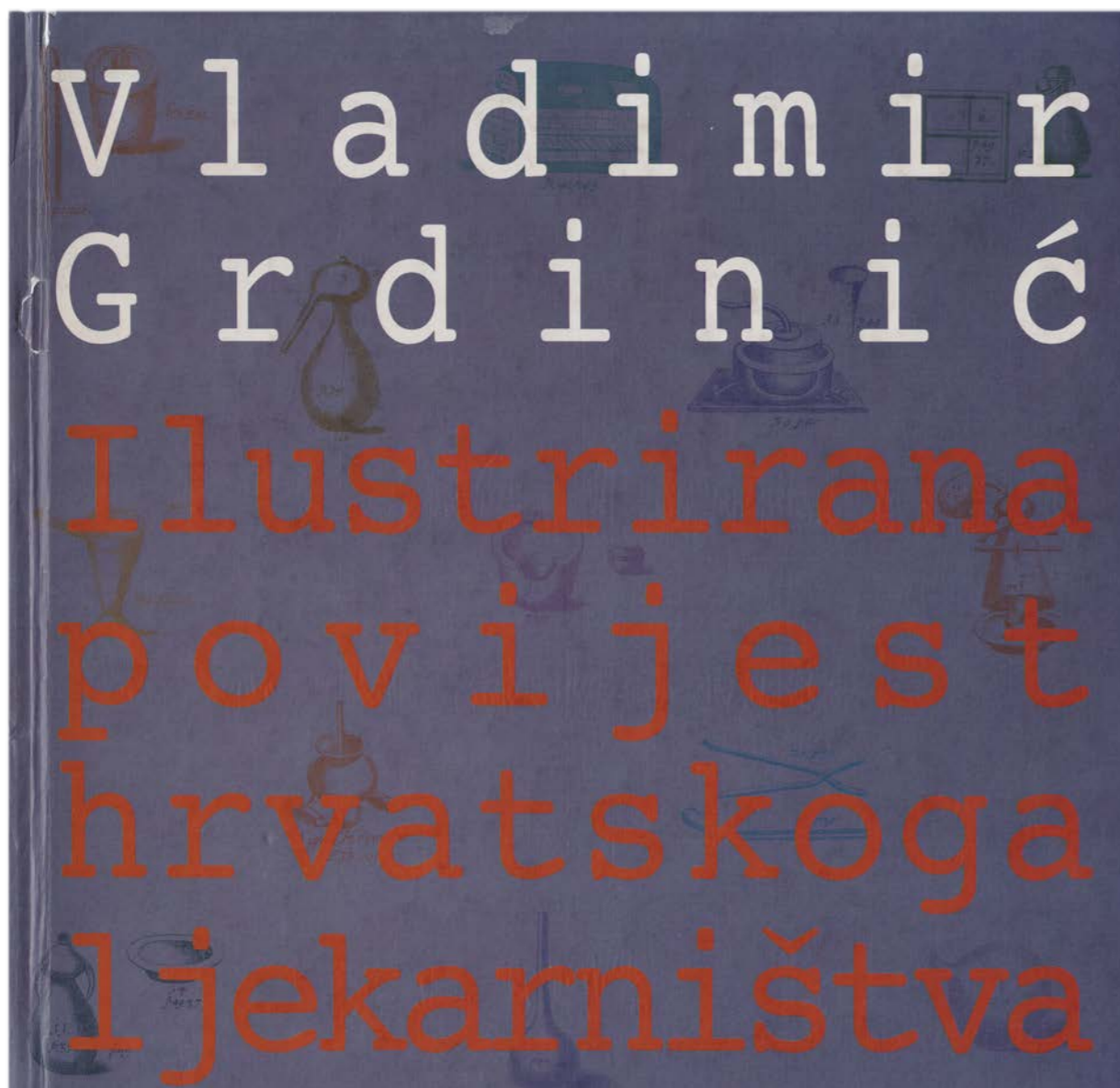
Neki farmaceutske (alkemijske) znakovi u službenim farmakopejama rabljeni na tlu Hrvatske sve do kraja 18. stoljeća. (str. 47)

Patentna zaštita lijekovitih pripravaka Adolfa Thierryja, ljekarnika iz Hrvatskog zagorja, začetnika industrijske proizvodnje lijekova u Hrvatskoj. Patentna isprava, izdana u Londonu godine 1900., sadrži i tvornički zaštitni znak zelene opatice. (str. 117)

Naslovnica Hrvatsko-slavonskog ljekopisa iz godine 1901., prve izvorne hrvatske farmakopeje koju su napisali Gustav Janeček, sveučilišni profesor kemije, i Julije Domac, sveučilišni profesor farmakognozije. (str. 133)

Grdinić, Vladimir. Ilustrirana povijest hrvatskoga ljekarništva: ljekarništvo na tlu Hrvatske: dokazi.

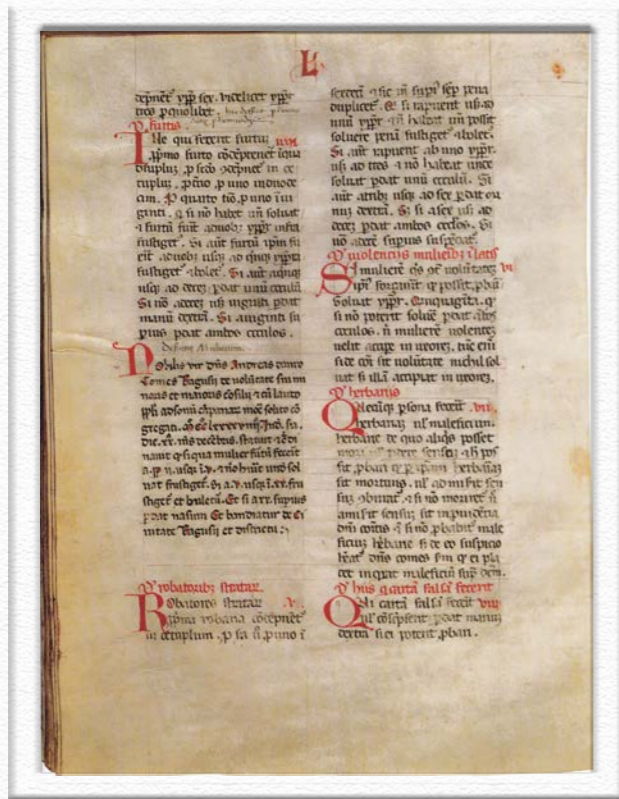
Zagreb: Hrvatsko farmaceutsko društvo: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1997. 524 str.: ilustr.; 21 cm. (Biblioteka Amalgama) ISBN 953-6014-94-7

Knjiga predstavlja uporište za daljnja istraživanja hrvatskoga ljekarništva, kako i sam autor, profesor Grdinić, najavljuje u predgovoru. Povijest hrvatskoga ljekarništva prikazana je sustavno i temeljito te nadasve raskošno ilustrirana s mnoštvom izvora. Bibliografski dio knjige navodi brojna vrela iz povijesti ljekarništva i srodnih struka. Hrvatska je ljekarnička baština ovom knjigom zaokružena, počevši od staroga vijeka preko srednjega i novoga vijeka (16. st.) do novije povijesti u kojoj dominira utemeljenje farmaceutske visokoškolske nastave s prvim profesorima, kao i opis strukovnih udruženja i razvoj ljekarničke struke. Autor opisuje i tumači nazive uobičajene u farmaceutskoj praksi.

Knjiga je objavljena i u engleskom izdanju kako bi se naša vrijedna i bogata ljekarnička tradicija predstavila svjetskoj javnosti.

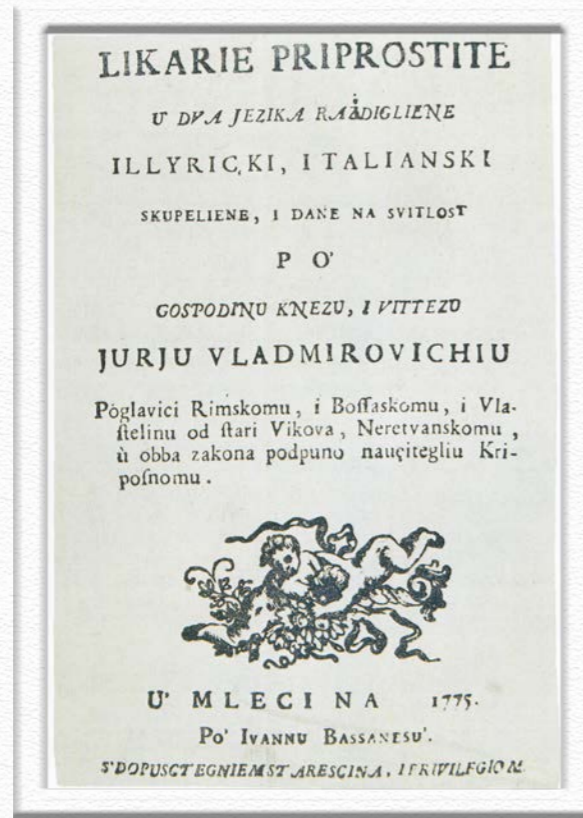
Antička ljekarnička vaga iz Siska s tri skale za očitavanje. (str. 16)

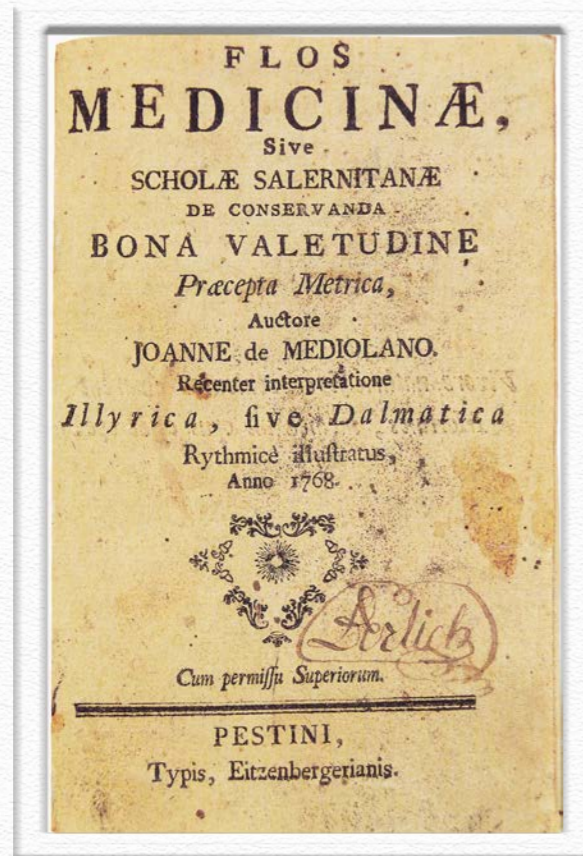
Prijepis odredbe Statuta grada Dubrovnika iz 14. stoljeća o dubrovačkom ljekarničkom zakonodavstvu. (str.112)

Ljekarničke stojnice u doba iatrokemije (17. – 18. st.) koje svjedoče o kemijskim lijekovima koji su se izrađivali u našim ljekarnama. (str. 242)

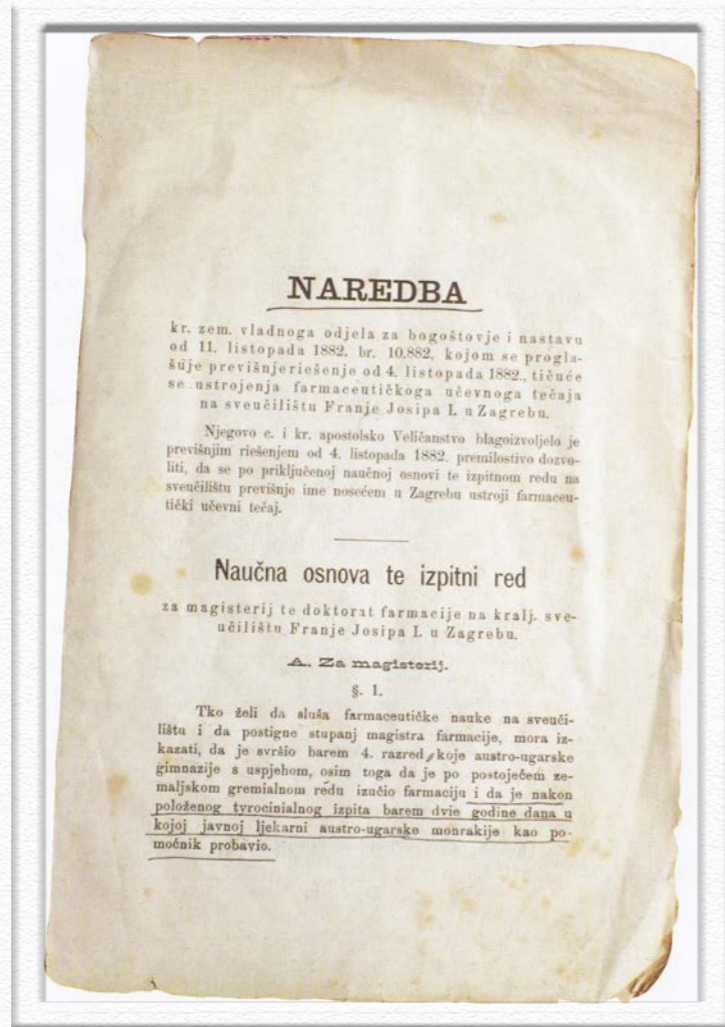
Ljekaruša Luke Vladimirovića pod naslovom *Likarie priprostitute u dva jezika razdigliene, illyricki, i talianski* iz 18. stoljeća predstavlja hrvatsku narodnu medicinu. Ova je zbirka narodnih recepata jedno od prvih tiskanih samostalnih medicinskih djela na hrvatskom jeziku. (str. 264)

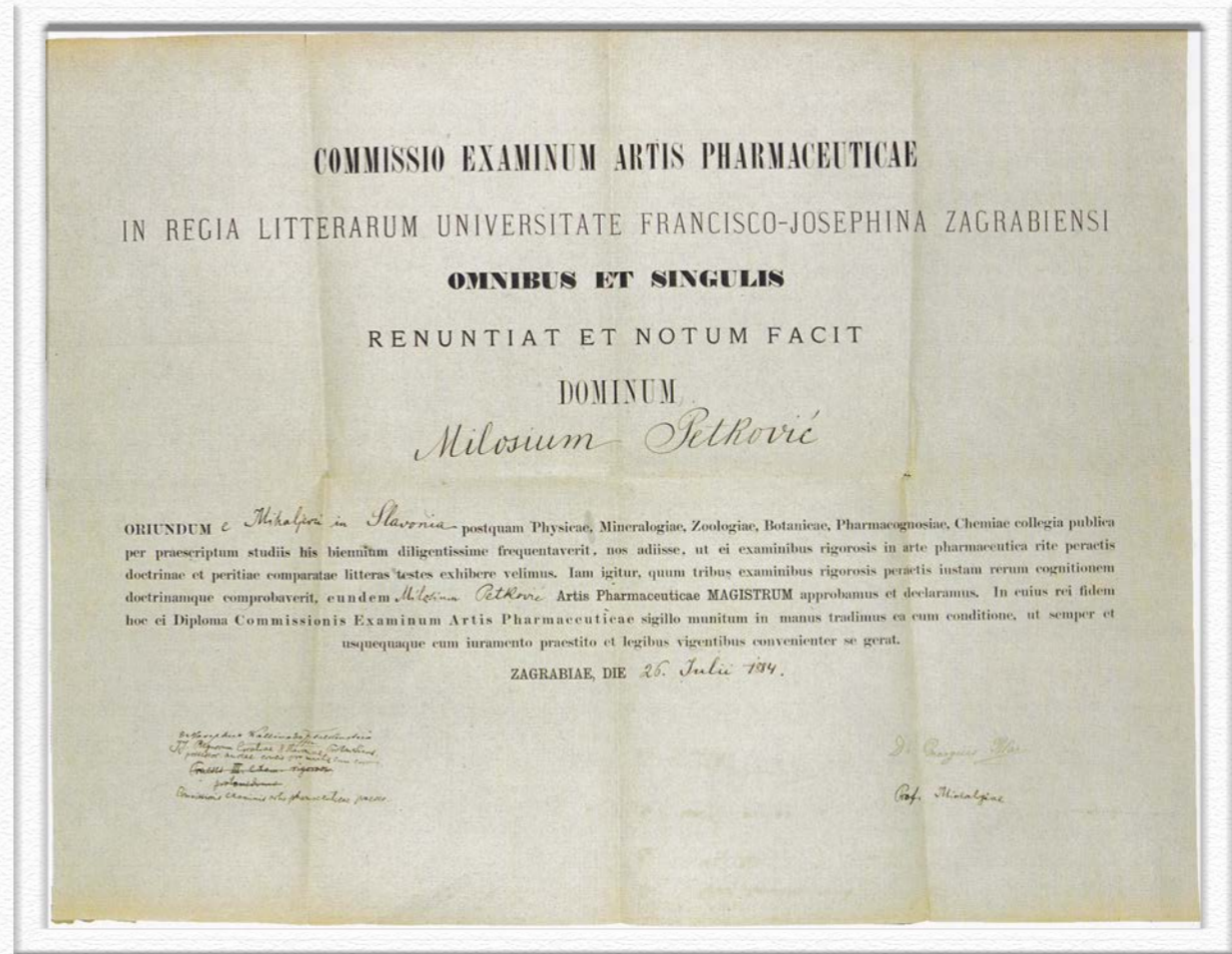
Naslovnica *Flos medicine*, znamenito srednjovjekovno medicinsko djelo Salernske škole, pisano u stihovima u 12. stoljeću. U Hrvatskoj je objavljeno u prijevodu franjevca Emerika Pavića godine 1768., kao prva knjiga medicinskog sadržaja na hrvatskom jeziku. (str. 326)

Proglas Vincenza Dandolo, civilnog upravitelja Dalmacije u doba Napoleonove vlasti, o otvaranju zadarskog liceja (*mudroučionice*) godine 1806., koji je uključivao i studij farmacije. Bio je to prvi studij farmacije u ovom dijelu Europe. (str. 336)

Naredba Kraljevskoga zemaljskog vladina odjela za bogoštovlje i nastavu o otvaranju dvogodišnjeg studija farmacije na Mudroslovnom (danas Filozofskom) fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Naredba je donesena temeljem rješenja cara i kralja Franje Josipa I. od 4. listopada 1882. (str. 382)

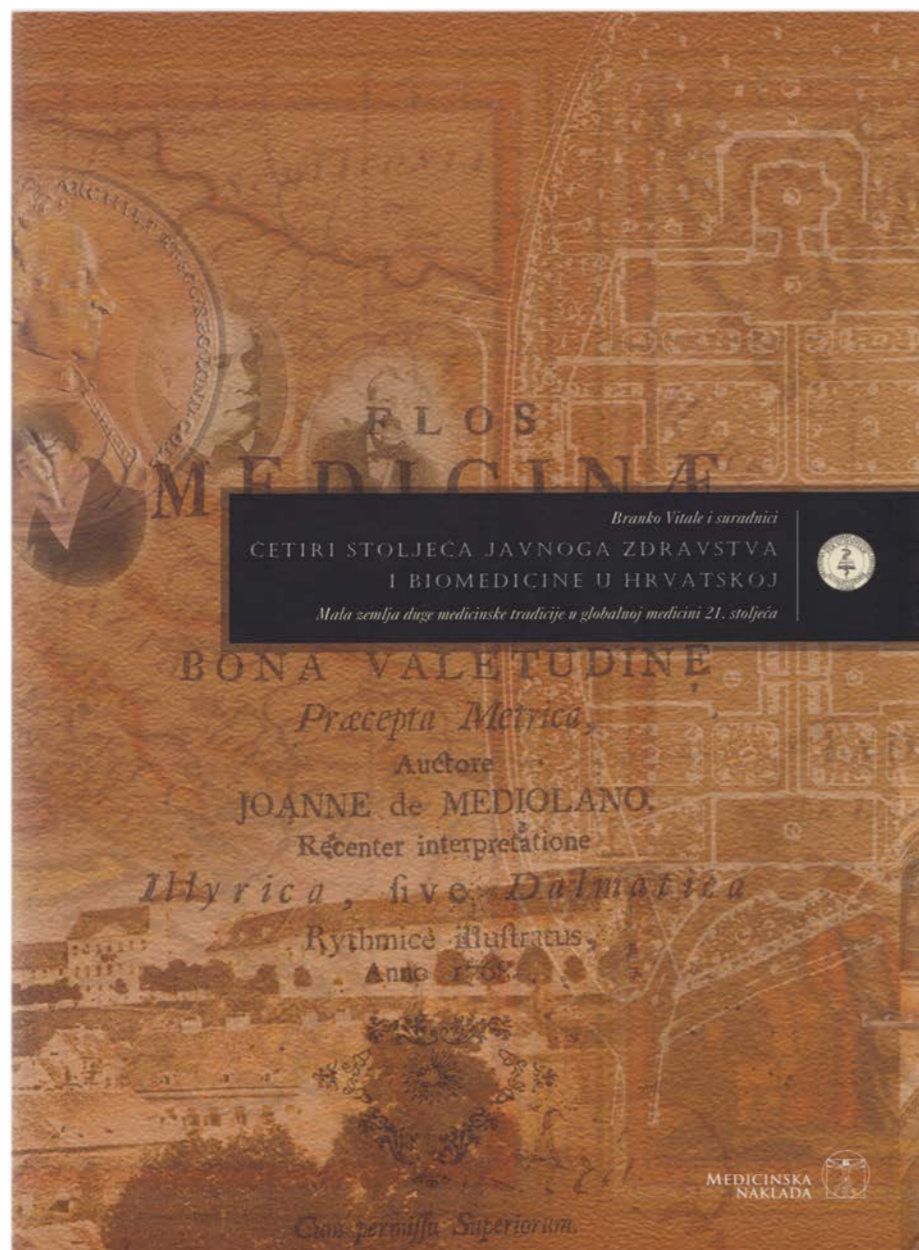
Prva sveučilišna diploma magistra farmacije koju je primio Miloš Petković godine 1884., kao jedan od deset upisanih studenata prve generacije *Farmaceutskog učevnog tečaja* na Mudroslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. (str. 386)

Antun Vrgoč (1881. – 1949.), sveučilišni profesor farmakognozije, predstojnik Zavoda za farmakognoziju nakon Julija Domca i prvi dekan samostalnog Farmaceutskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1942. – 1945.). (str. 432)

Industrijski lijekovi tvornice farmaceutske-kemijskih proizvoda *Kaštel d.d.*, Zagreb, koja je kasnije prerasla u *Plivu*, našu najpoznatiju tvornicu lijekova. (str. 468)

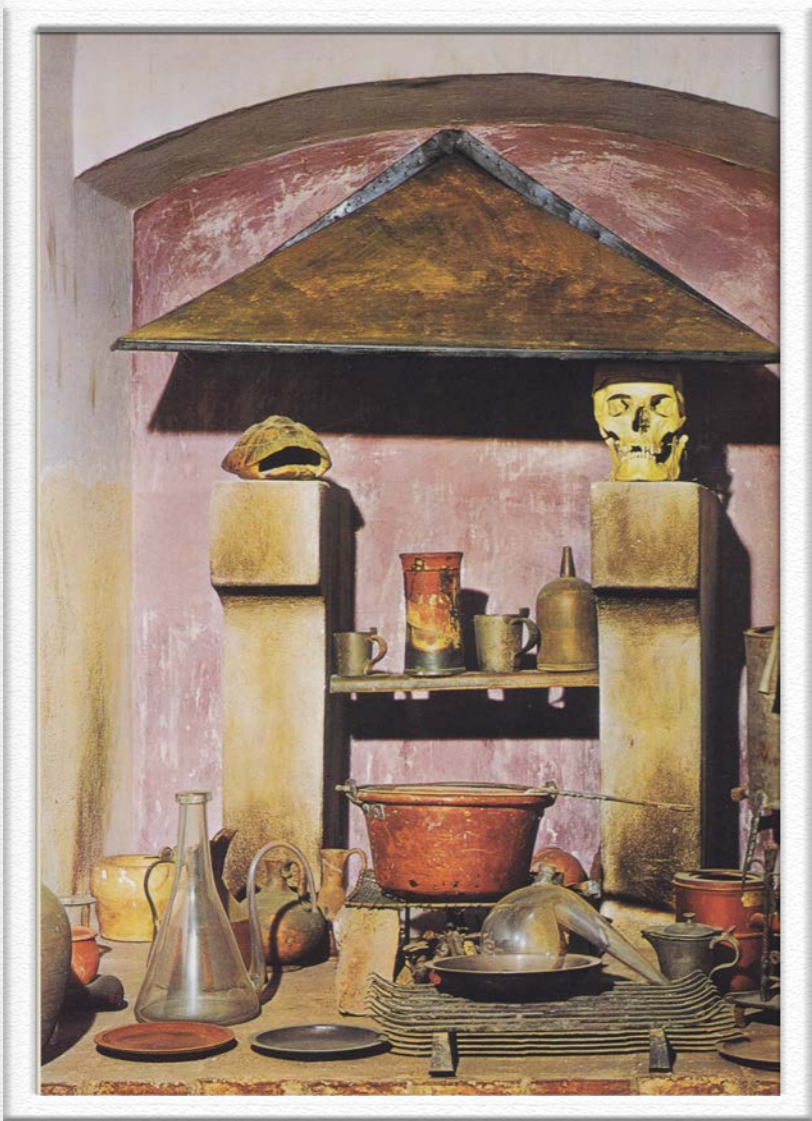
Branko Vitale i suradnici. Četiri stoljeća javnoga zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj: mala zemlja duge medicinske tradicije u globalnoj medicini 21. stoljeća.

Zagreb: Medicinska naklada: Akademija medicinskih znanosti Hrvatske, 2007. XXI, 483 str.: ilustr; 28 cm. (Biblioteka Monografije) ISBN 9789531763356

Monografija je izdana povodom obilježavanja četrdeset i pete obljetnice Akademije medicinskih znanosti Hrvatske i daje cjelovit prikaz povijesnog razvoja javnog zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj od 17. stoljeća do kraja 20. stoljeća. Napisana je s namjerom da se ne zaborave pojedinci koji su svoje znanje i vizije utkali u taj razvitak. U njoj se sažeto i zanimljivo prati i povezuje povijesni tijek razvoja hrvatskoga javnog zdravstva i biomedicinskih znanosti s razvitkom sveučilišne nastave i znanstvenih instituta. Profesor Vladimir Grdinić i profesorica Dubravka Juretić svojim su priložima upotpunili sliku o našem bogatom ljekarničkom naslijeđu te utemeljenju visokoškolske nastave farmacije i njezinu razvoju unutar biomedicinskih znanosti sve do današnje moderne farmacije. Posebno je poglavlje posvećeno strukovnim i znanstvenim udruženjima i njihovu izdavaštvu. Prvi pisani hrvatski medicinski tekstovi, namijenjeni širim slojevima društva, imali su zdravstvenu prosvjetiteljsku ulogu. Među njima se posebno ističu sačuvane *ljekaruše* s narodnim receptima za liječenje ljudi i životinja. Uz prve medicinske knjige na hrvatskom jeziku izdaju se i medicinski rječnici, leksikoni, medicinske enciklopedije, sve do suvremenih sveučilišnih priručnika i udžbenika, a danas i elektroničkih znanstvenih časopisa.

Tekst monografije prate i brojni slikovni prilozi kao putokaz čitatelju pri izboru raznovrsnih tema koje slijede razvoj javnog zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj kroz četiri stoljeća.

Branko Vitale i suradnici. Četiri stoljeća javnoga zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj: mala zemlja duge medicinske tradicije u globalnoj medicini 21. stoljeća

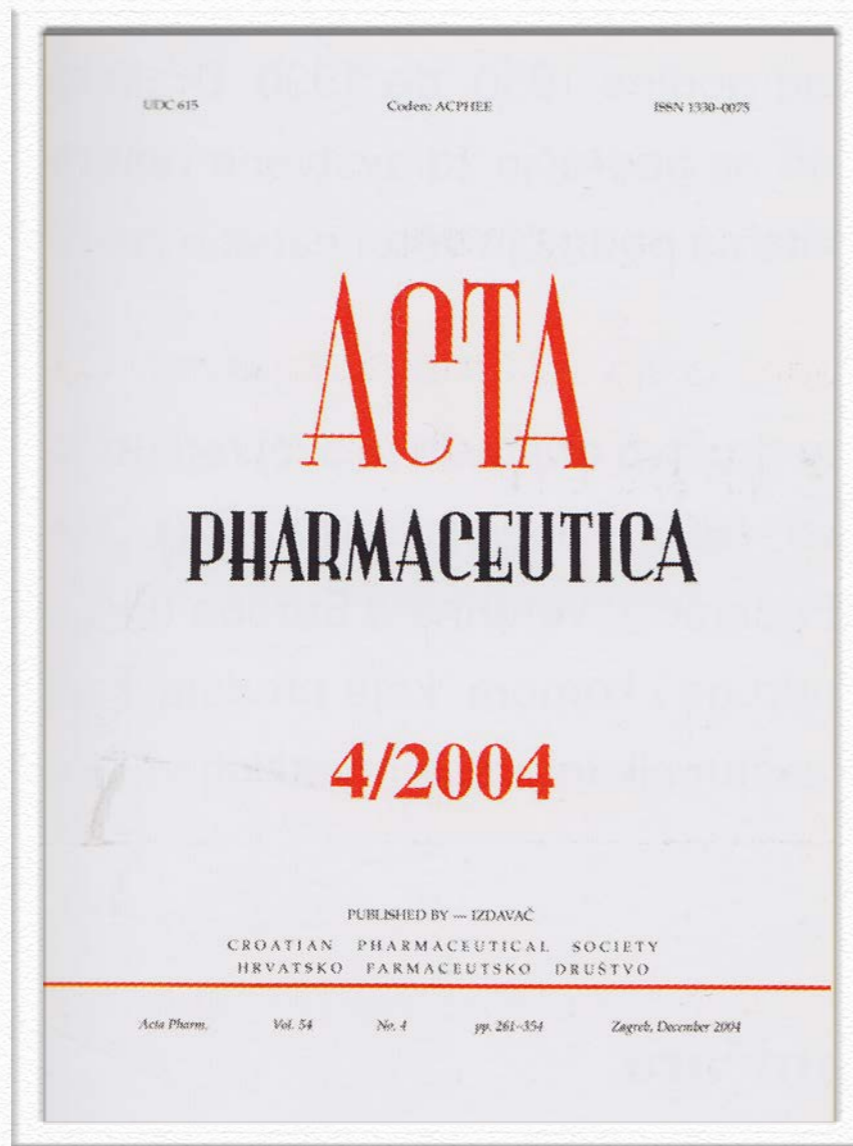

Prikaz srednjovjekovnog alkemijsko-ljekarničkog laboratorija u Hrvatskoj koji je rekonstruiran prema rukopisnoj ostavštini naših ljekarni. (str. 28)

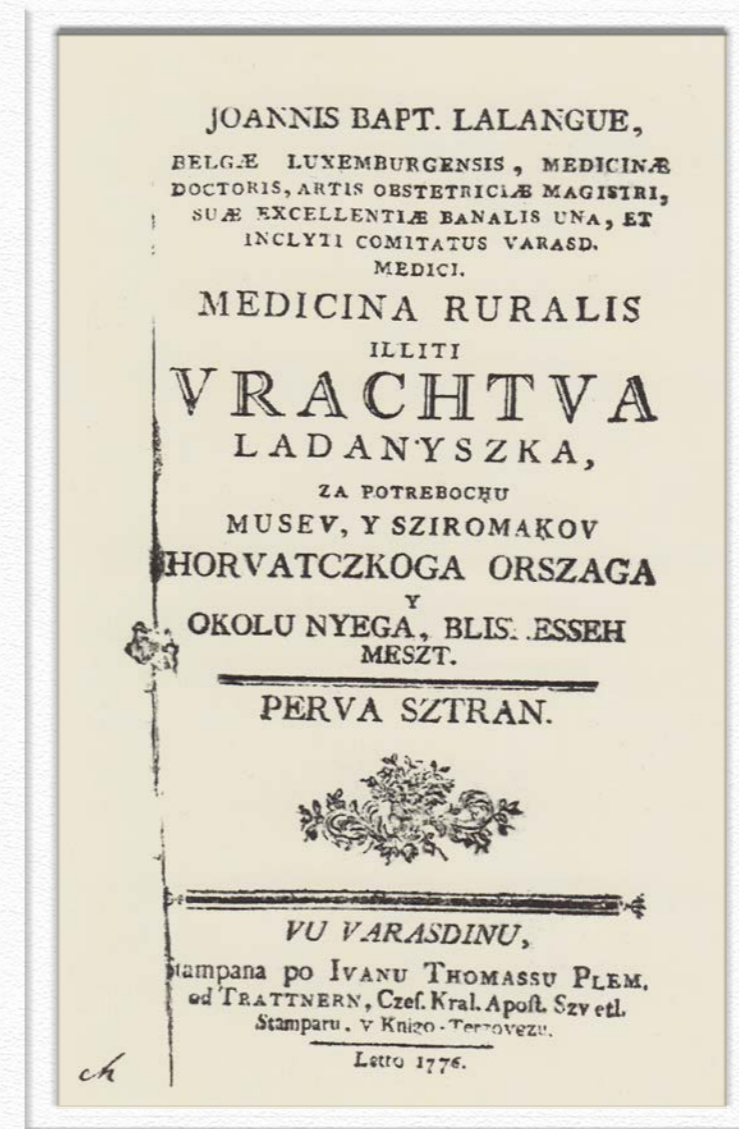

Zgrada ondašnjeg Mudroslovnog fakulteta (današnjeg Rektorata Sveučilišta u Zagrebu) u kojoj je godine 1882. započela nastava dvogodišnjeg studija farmacije. (str. 50)

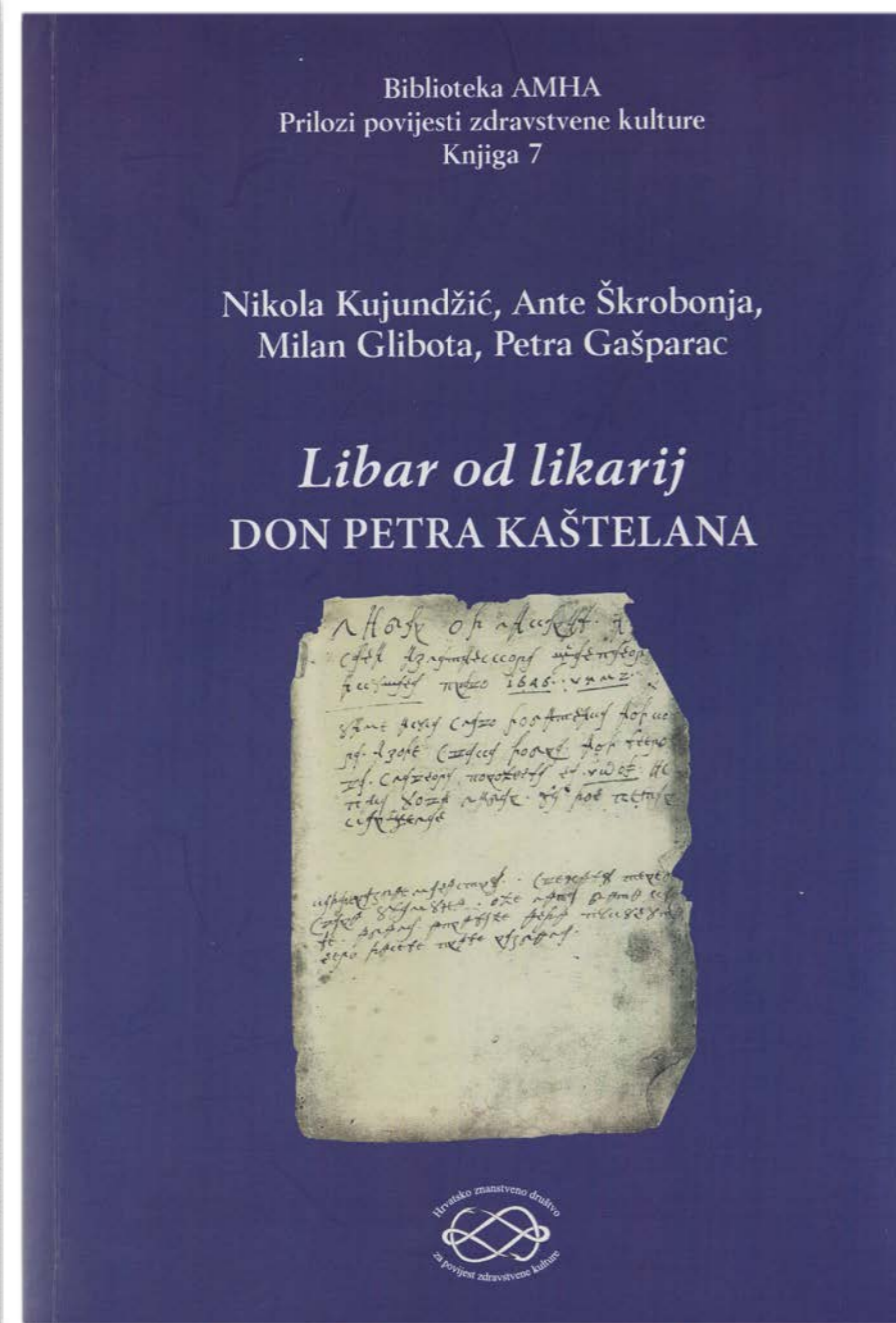
Branko Vitale i suradnici. Četiri stoljeća javnoga zdravstva i biomedicine u Hrvatskoj: mala zemlja duge medicinske tradicije u globalnoj medicini 21. stoljeća

Naslovnica znanstvenog časopisa *Acta pharmaceutica* koji izdaje Hrvatsko farmaceutsko društvo od 1951. (str. 209)

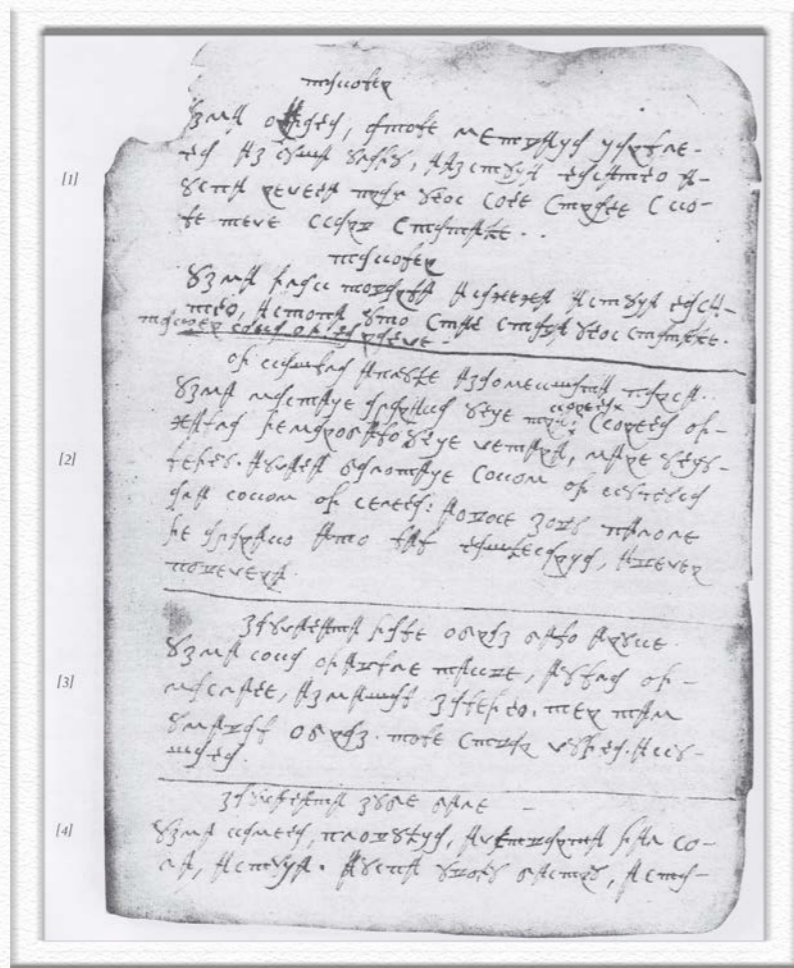
Joannis Baptistae Lalangue: *Medicina ruralis illiti Vrachtva ladanyszka, za potrebochu musev, y sziromakov horvatczkoga orszaga y okolu nyega, blisnesseh meszt*, Varaždin, 1776. Prva hrvatska stručna medicinska knjiga u kojoj su postavljeni temelji hrvatskom medicinskom nazivlju. Knjiga je imala prosvjetiteljsku ulogu jer je sadržavala upute za liječenje i očuvanje zdravlja. (str. 326)

Kujundžić, Nikola; Škrobonja, Ante; Glibota, Milan; Gašparac, Petra. Libar od likarij don Petra Kaštelana.

Rijeka: Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture: Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2011. 222 str.: ilustr.; 24 cm. (Biblioteka AMHA) ISBN 978-953-7718-09-1

Knjiga donosi pretisak, transkript i opis rukopisa *Libar od likarij* poljičkoga glagoljaša don Petra Kaštelana iz godine 1776., pisanoga bosančicom, odnosno hrvatskom ćirilicom. Rukopis je do objave bio u privatnome arhivu i nikad prije nije bio objavljen. Stoga je objava ovoga rukopisa dragocjena za očuvanje hrvatske kulturne baštine i dostupnost izvornog rukopisa svim zainteresiranim istraživačima. Zbirka sadrži recepte namijenjene liječenju ljudi i životinja ali i savjete za domaćinstvo. *Materia medica* se sastoji ponajviše od lijekova biljnog podrijetla i, nešto manje od lijekova životinjskog odnosno mineralnog podrijetla. Zbirka donosi vrijedne podatke o narodnim nazivima bolesti i ljekovitog bilja te opisuje kako pripremiti pojedine lijekove. U njoj se nalaze i molitve za ozdravljenje, ali je isključena bilo kakva veza s čaranjem i magijom. Autori donose popis manje poznatih riječi i arhaizama te popis bolesti ljudi i životinja, uz današnje pojmove u patologiji. Dan je i opis načina izrade pripravaka i ljekovitih oblika, kao i popis upotrebljivanih mjera u ljekaruši.

Prve stranice preslike ljekaruše *Libar od likarij don Petra Kaštelana* s numeriranim receptima zbog lakšeg povezivanja izvornog teksta s prijepisom recepata iz ljekaruše. (str. 114)

2. OD KAŠLJA I PLUĆE I ZA OMEKŠATI PARSİ

Uzmi mastice agarika unce tri korena, korena od žilja demarobijo unce četiri, mire uncu jednu, i učini balotice sokom od kupusa ali sokom od selena, i ovo se zovu pilole de agariko i to jii našćesrca, i večer po večeri.

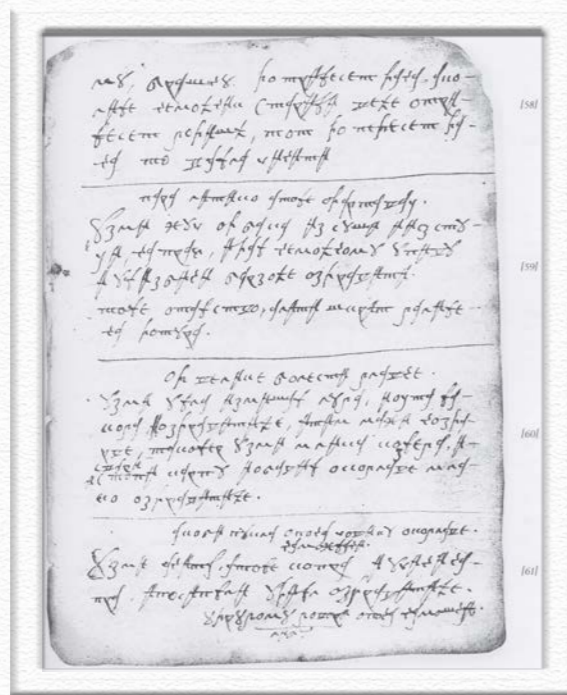
3. ZA UČINITI DA JE OBRAZ BIJO I RUKE

Uzmi soka od ivnje tikve, i ulja od masline izmišaj zajedno, ter tim umivaj obraz, to je stvar čudna i kušana.

4. ZA UČINIT ZUBE BILE

Uzmi kamena plovućca, i četvarti dil soli istuci. Uspi u vodu bistru, i stavi na sunce dokle se usuši na prah. I tim tari zube, ostati će bili to je stvar kušana.

Doslovan prijepis drugoga, trećeg i četvrtog recepta *Libra od likarij* koji svjedoči o izvornom narodnom jeziku toga vremena. (str. 56)

Preslika jedne stranice ljekaruše *Libar od likarij* s receptima o bolestima glave. (str. 137)

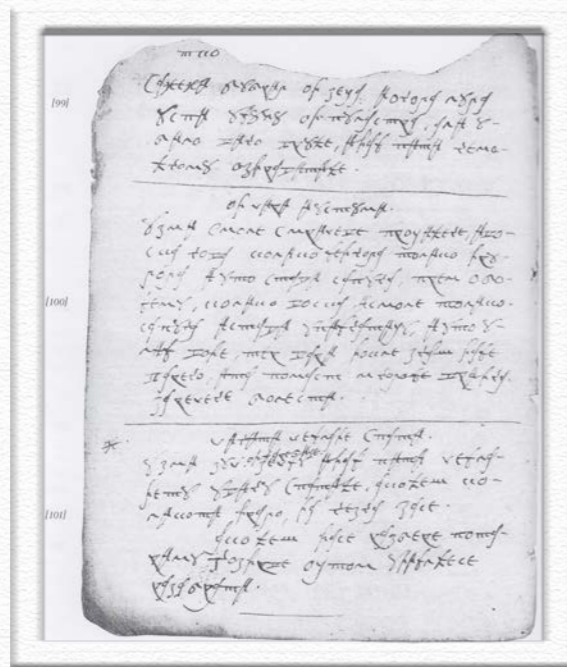
60. OD VELIKE BOLESTI GLAVNE

Uzmi ulja, izmišaj luga i octa jakoga, ozdraviti će, i tim maži nozdarve također, uzmi mlika kozjega i svari i stopi karpu i obavij oko glave mlako ozdraviti će.

61. AKO BI PUKLA OPONA ČOVIKU OKO GLAVE NA MOŽJANI

Uzmi anita a to je kopra i učini na pra i posiplji udilj ozdraviti će. U drugome lib govori opona mošni.

Doslovan prijepis receptata iz *Libra od likarij* u kojima se daju upute za liječenje bolesti glave. (str. 67)

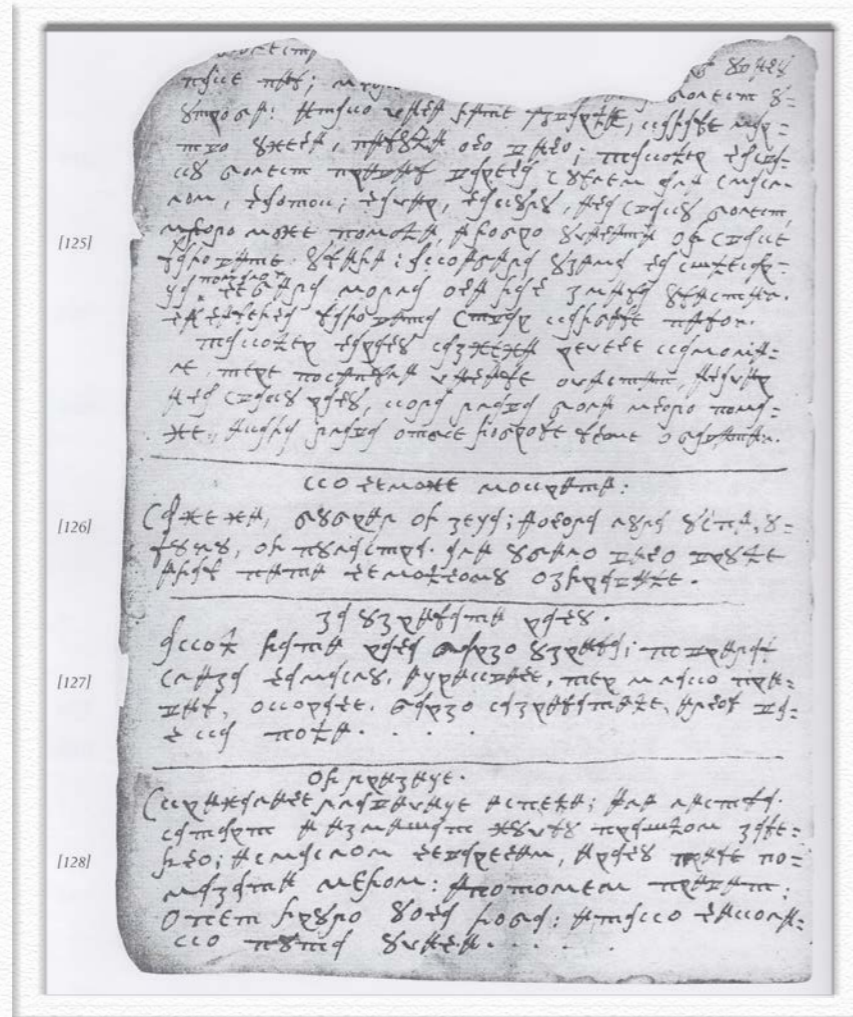
Preslika jedne stranice ljekaruše *Libar od likarij* s brojevima receptata koji povezuju prijepis i obradu tekstova. (str. 152)

Ž

101. ČINITI ČELJADE SPATI

Uzmi zuč od jarebice zečju i daj piti čeljadetu u vinu spati će, ako ćeš koliko ti drago, da nezna za se. Ako ćeš da se razbere potari mu nozdrve octom udilj će se razabrati.

Doslovan prijepis recepta iz ljekaruše *Libar od likarij* koji sadrži upute za liječenje nesаницe. (str. 74)

Preslika iz ljekaruše *Libar od likarij* s receptom koji opisuje djelovanje kamilice kao ljekovite droge te receptima za urinarne i kožne bolesti. (str. 166)

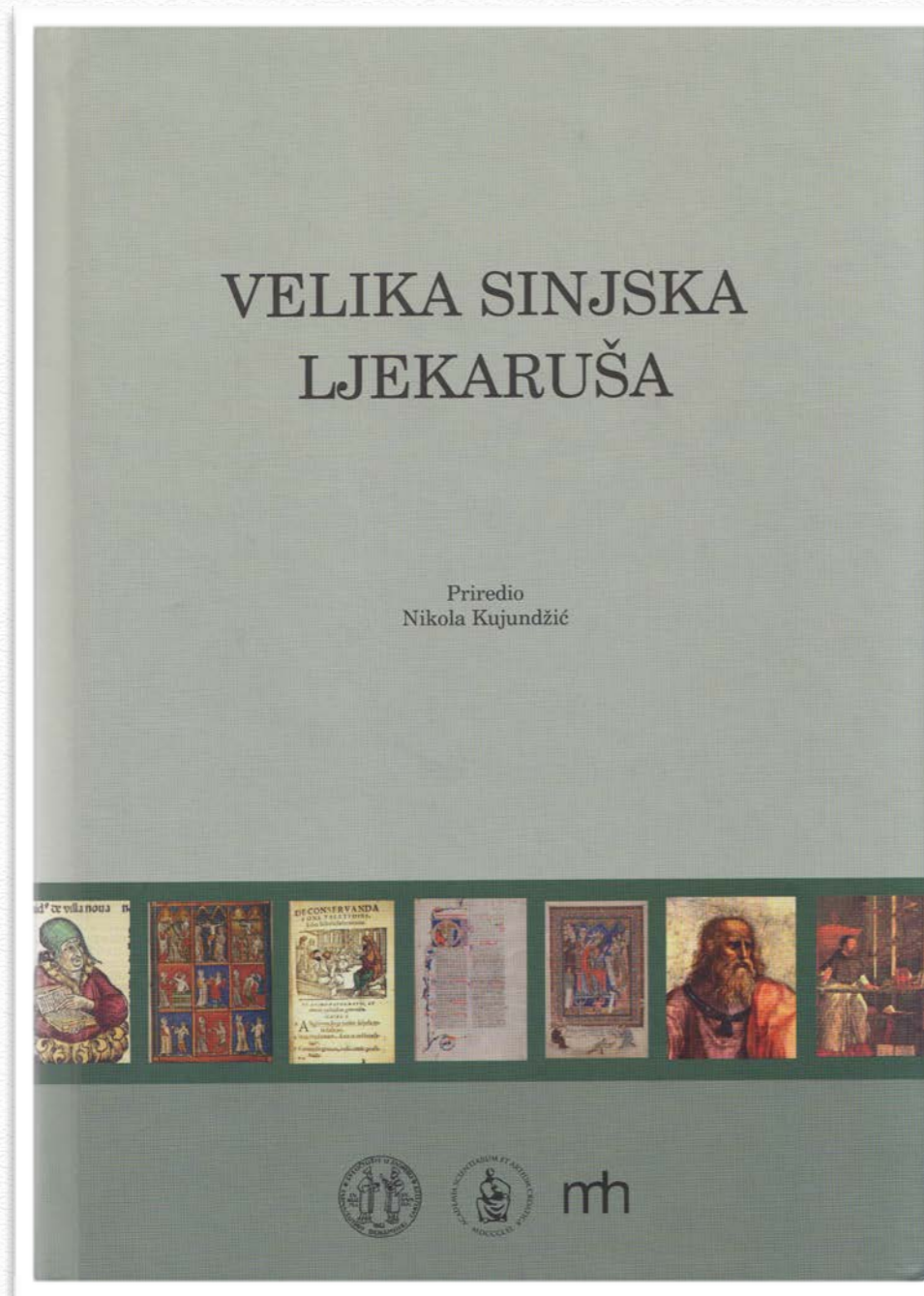
126. KO NEMOŽE MOKRITI

Sažeži, bubrig od zeca, i onoga luga uspi u juhu, od pulastra ali u bilo vino vruće i daj piti nemoćnomu, ozdraviće.

127. ZA UZRIJATI RANU

Akoć da ti rana barzo uzrija, popriganj sliza na maslu, i crikvine, ter mlako privij oko rane, barzo sazrijeti će, i gnoj vanka poći.

Prijepis receptata iz ljekaruše, bez jezične obrade, s uputama za liječenje urinarnih i kožnih bolesti. (str. 80)

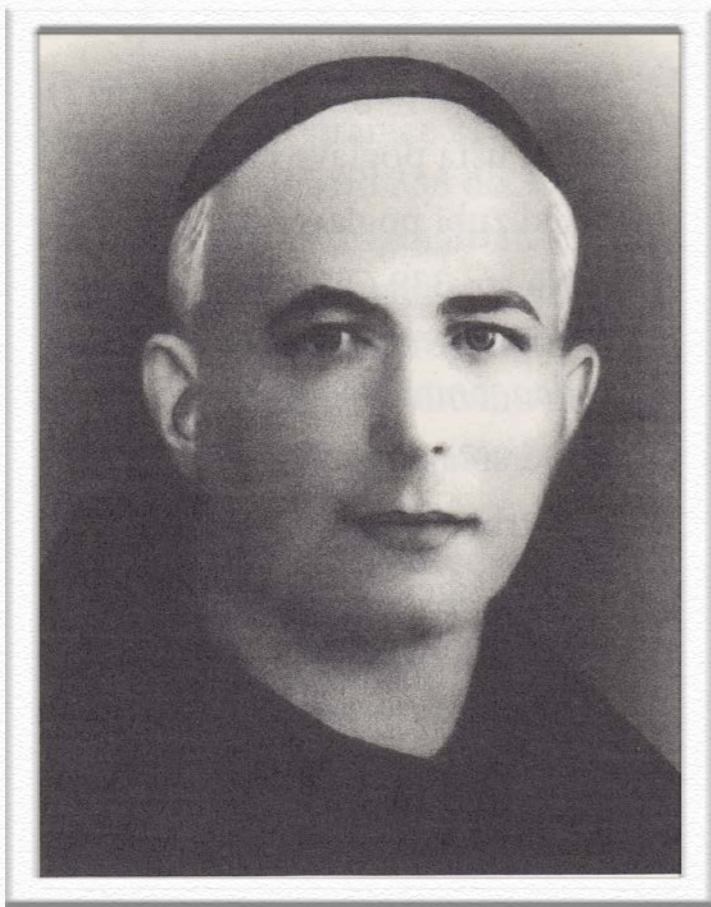

Kujundžić, Nikola. Velika sinjska ljekaruša: obrada, transliteracija i faksimil.

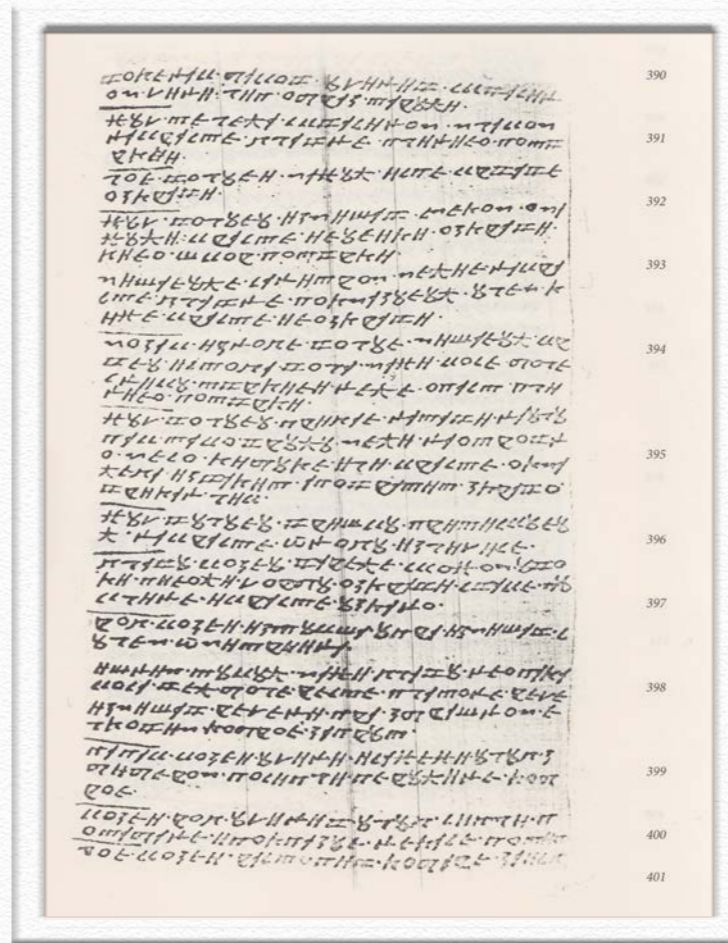
Zagreb: Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Ogranak Matice hrvatske Sinj, 2014. 756 str.: ilustr.; 24 cm.

ISBN 978-953-6256-75-4

Transliteracijom i priređivanjem za tisak te objavom faksimila *Velike sinjske ljekaruše* dan je velik doprinos povijesnom shvaćanju razvoja liječenja te primjene biljnih, životinjskih i mineralnih lijekova. Ljekaruše, kao rukopisne zbirke recepata za izradu lijekova i uputa za primjenu u liječenju bolesti, zrcale tadašnje vrijeme, stoga i knjiga profesora Kujundžića predstavlja vrijedan doprinos očuvanju dragocjenog segmenta hrvatske kulturne baštine. U knjizi je opisan i objavljen rukopis ljekaruše nepoznatog autora iz sredine 18. stoljeća, čiju je transliteraciju iz bosančice u latinicu priredio fra Stanko Petrov. Dan je opis samog rukopisa, koji predstavlja kompilaciju raznolikih izvora i sadrži oko 1700 recepata podijeljenih u 30 poglavlja. Prikazan je život i djelovanje fra Stanka Petrova, doktora klasične filologije i čovjeka velike erudicije i intelektualne energije. Istražene su pojedine jezične osobitosti ljekaruše te *materia medica* (sastavnice biljnog, životinjskog i mineralnog podrijetla). Dan je i popis pomoćnih tvari, opis korištenih mjera kao i rječnik manje poznatih riječi i arhaizama. U poglavlju o bolestima spomenutima u ljekaruši, autor je popisao nazive bolesti, simptome, patološka stanja i slično te ih poredao prema Desetoj međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih stanja. Posljednji dio knjige prikazuje prepisku fra Stanka Petrova i Antuna Vrgoča, sveučilišnog profesora farmakognozije i dekana tadašnjega Farmaceutskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Fra Stanko Petrov, autor transliteracije *Velike sinjske ljekaruše* sa staroga hrvatskog pisma bosančice na latinicu. (str.12)

Preslika nekoliko izvornih receptata *Velike sinjske ljekaruše* pisanih bosančicom (inačicom hrvatske ćirilice). (str. 407)

Doslovan prijepis numeriranih receptata s uputama za liječenje kožnih bolesti prema navodima Dioskorida i Plinija, antičkih liječnika i filozofa. (str. 153)

393.

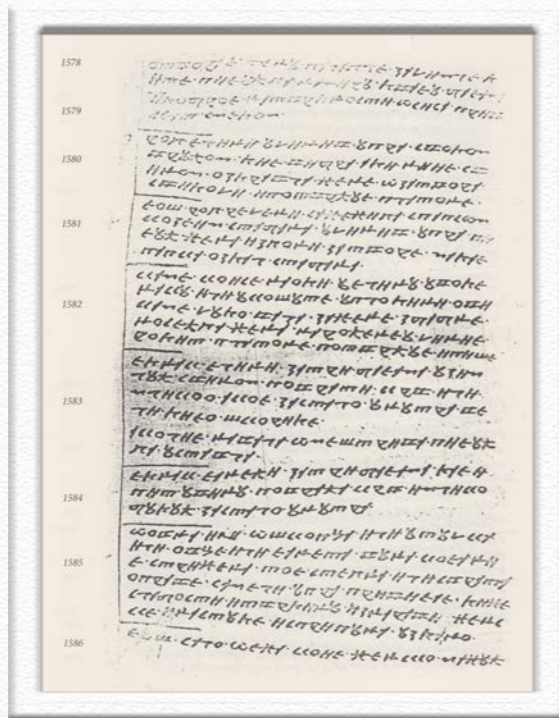
Žuč voluju izmišav s medom mažući kraste i jujidi, ozdravi, Dijoškor ... potvrdi. Mišajuć e sanitrom meći e na kraste glavne podmazujuć ulem diže kraste i jozdravi

394.

Mozak iz noge volue mišajuć krvju istoga vola maži kose bolesniku tvrdi i neće opast, Plinijo potvrdi.

Izvorni recepti Velike sinjske ljekaruše (str. 685)

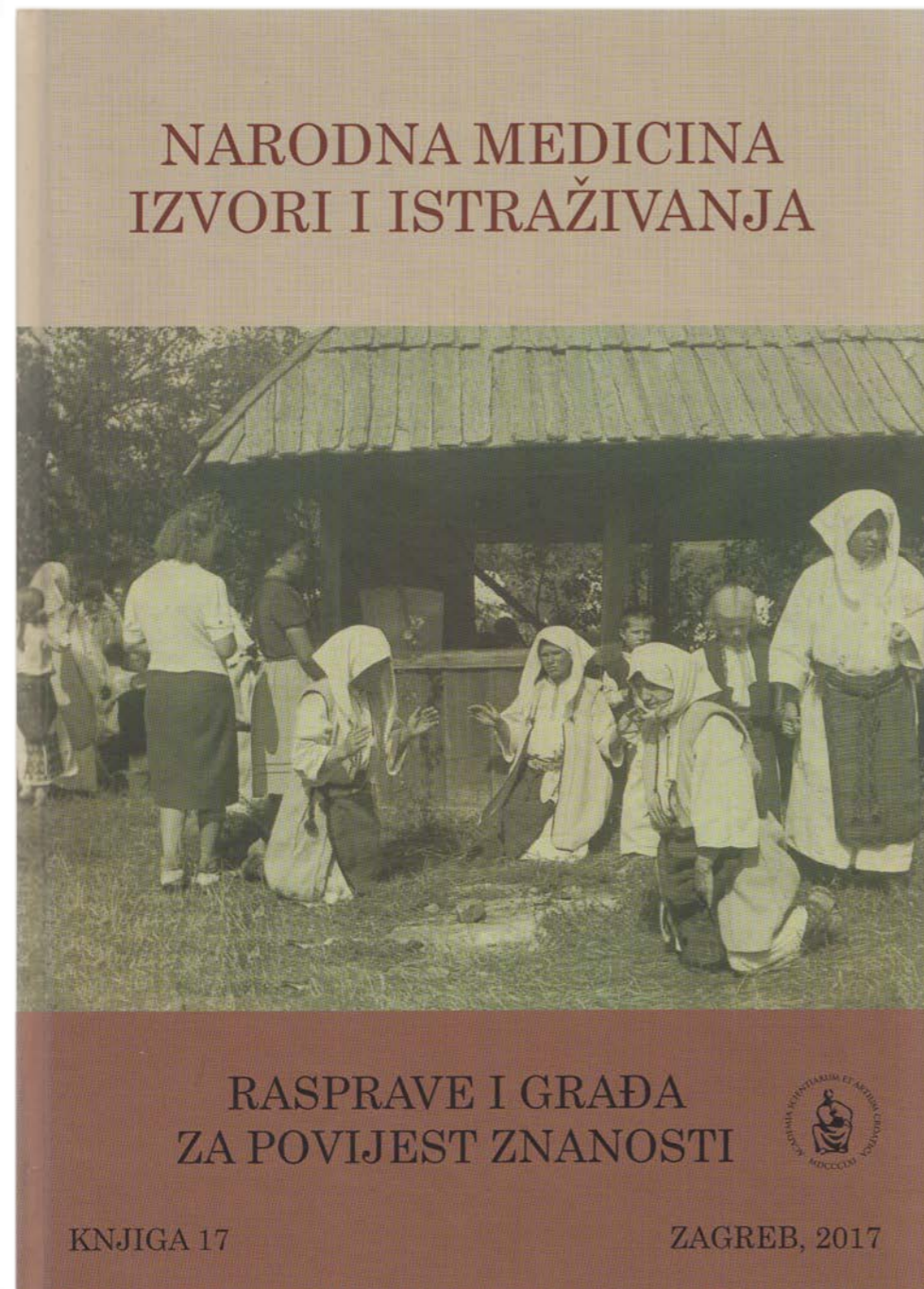
Preslika izvornih recepata Velike sinjske ljekaruše pisanih bosančicom, starim hrvatskim pismom (str. 726)

1364.
Ednoga pivca škopca očistiv napuni ga paprati muške i cvića od buragine i šena vari u vodi primišav origana, to e metvice mravinca daji pit, diže slabosti vodene i izgoni vibre veoma, piše Dijoškoride.

Recept preuzet od starogrčkog liječnika Dioskorida u kojem se propisuje mješavina biljnih droga za liječenje slabosti i povišene temperature. (str. 300)

1582.
Kame koi se naodi u elinu u vodenaku ili u košute u plodini, ovi kame čudo vala za žene zbabne, noseć ga žena na rođenju čini e rodit, Platone potvrđue i piše.
1583.
Ednak (t.j. jednjak) elini za tri bajama uzimluć s vinom povrati krv ili mliko, ako e zastalo unutra, veli Dijoškoride.
Ako li e navala od meštriva pijuć ga, ustavla.

Doslovan prijepis numeriranih recepata s uputama za liječenje bolesti kod žena. Recepti su preuzeti od Dioskorida i Platona, najčešće spominjanih antičkih liječnika i filozofa u Velikoj sinjskoj ljekaruši. (str. 330)

Pećina, Marko; Fatović-Ferenčić, Stella, urednici.
Narodna medicina: izvori i istraživanja.

Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2017. 353 str.: ilustr.; 25 cm. (Rasprave i građa za povijest znanosti. Razred za medicinske znanosti) ISBN 978-953-347-150-1

Knjiga je izašla kao 17. svezak unutar nakladničke cjeline *Rasprave i građa za povijest znanosti* Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Razreda za medicinske znanosti. U prvom poglavlju profesor Nikola Kujundžić, na već poznati način, donosi obradu, prijepis i faksimil ljekaruše fra Mirka Šestića iz druge polovice 19. stoljeća. Opisani su rukopis i jezične osobitosti teksta te je izrađen rječnik manje poznatih pojmova, oblika i arhaizama. Posebice je obrađeno ljekovito bilje i biljne droge kojima ljekaruša obiluje, sastojci životinjskog podrijetla, smole i slične tvari u receptima, pomoćne tvari i drugo. Popisan je iznimno velik broj narodnih naziva bolesti/simptoma/tegoba. Dana je i biografija fra Mirka Šestića, profesora, gvardijana, pisca, povjerenika Matice hrvatske i sakupljača narodnoga blaga. U drugom je poglavlju Nikola Kujundžić u suradnji s profesoricom Stellom Fatović-Ferenčić prikazao i analizirao medicinsko nazivlje biskupa i franjevca Paškala Vujčića, pri čemu su identificirani i izvori na koje se oslanjao pri njihovom oblikovanju. U trećem je poglavlju Stella Fatović-Ferenčić, zajedno sa Silvijom Brkić Midžić, upraviteljicom novoosnovanoga Hrvatskog muzeja medicine i farmacije predstavila katalog muzejske Zbirke narodne medicine, rekonstruiravši pozadinu i logistiku prikupljanja predmeta s osobitim osvrtom na ulogu Stanka Sielskog. Posljednje, četvrto poglavlje, donosi katalog zbirke narodne medicine, s obiljem fotografija ljekaruša, raznovrsnih predmeta korištenih u narodu za liječenje te kršćanskih i muslimanskih zapisa namijenjenih zaštiti od bolesti, potom fotografija na temu narodne medicine i narodnih lijekova mineralnoga, biljnog i životinjskog podrijetla.

18
Biljke, koje koriste čovjeku:

1. **Abdomina (Eubulus)** Koren ovom ovari pomara i koji debela imaju i uzgod kazi vodu gori: i dobro je za zmi i pest pitić ga. List vodu u vodi liči ruk kašalj, kaod se ona piši. Koru od koraba i jednu omekša trbu i na dovi gori, oblagaju rane i koru pa se isto i colat cini. Isti bi varne i sećenom facinute dymojue svaki 3° dan po 1 i 2 grama, vodu, voda i debela boleli. isto cini i sećeme kad se u karcinom po dnu stajuce daji, u vodu, i sa varcom, jer vrlo pomore i u agelata, clarebata, stet ubole sa francu te isto i priat korona cini. Od vrela i boja pekinet urigam spakinj, mali i venci dno, cini masle pisa i blakije i vario listje oblagaju dala od gorenica, mnogi liči maxije rašun i pufiata, dijegaru pufiata, um masle, efede na karcinom, mukha i kavrusu, otopa pise sa cepi, egi i svaka popobopasi se. Jak peciu na sunce pofiti is, vna i inijm pogaice, pomara i kugoboli i orbi od vjetra, pak etoobu u utrobu, cini probuduje. mizmua, vrela s. karcinom stucinulca, cudi dobro cini. ižo i kugobolau. i ato, i eke korone; listje varne u vodu masu; i kmasle on za nogetel cudiat se. i toopate jho eke u celave ege. koji stavci u tešte jho se i kao pufu u pced tad uputba, u lara se kećavo cudiat za gori pognomita, etvari. * Naren koru u vodu stuje za debela boleli u sprati. —
2. **Abdisalatu.** Koru 14 urala i pragulata cisti čovjeku utrobu —
3. **Amis Amirum.** Amis que otvara čovjeka, papacihu vid i pokrapiju pumet...
4. **Asper crocus capere.** Asper jela čim miserov i ugona, jaci djudar...
5. **Badene Amigdalu.** eluciu u vodu odom omekša, razladuje bolnika...
6. **Borovina iobika Sambucus Hollaude.** Od vredne kore pravice met...
7. **Buba i pira i pefari.** ppirarha djudar pokrova i gori na dno, pa...
8. **Buliver, Daturu i Arisa.** l. gornicem i karcinom, cini kad se pida, djeige...

Prvo poglavlje Šestićeve Ljekaruše, pisane latinicom, u kojem autor navodi ljekovite bilje, način pripreme i primjenu u liječenju različitih tegoba. (str. 133)

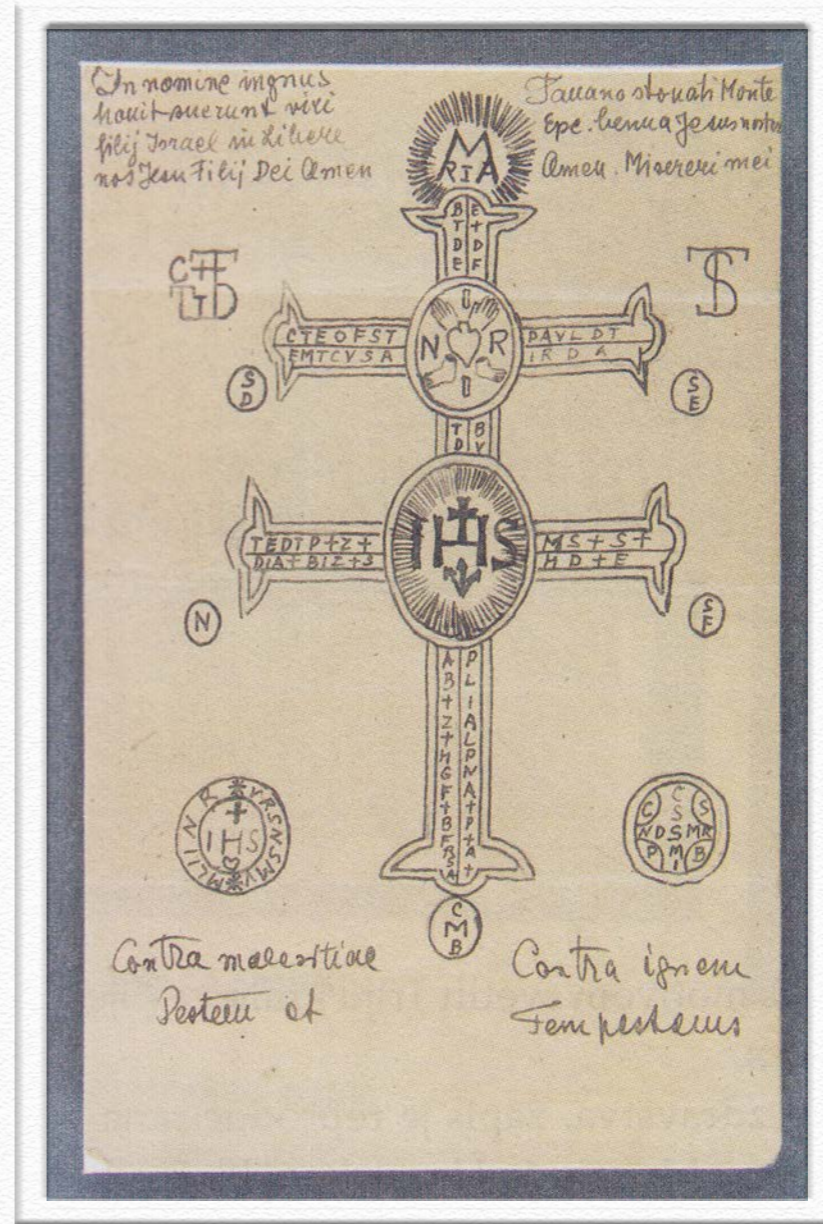
III° §. Ljekovi
Kolikoro unutarne i vanjske bolesti:

1. **Pigani (thflo)** gornak i facitku, kj. trii oh drugi dan, pada bolešnom...
2. **Sa kluge iolest.** u facitku vmi eista gula krmilov, vrela i listu...
3. **Spovancica (trachavica)** u polje jaku crnog vina, melu rukoval papri...
4. **Mojasna.** Bilos luka vena, na ogurista, vodu u prač romunaj i kine...

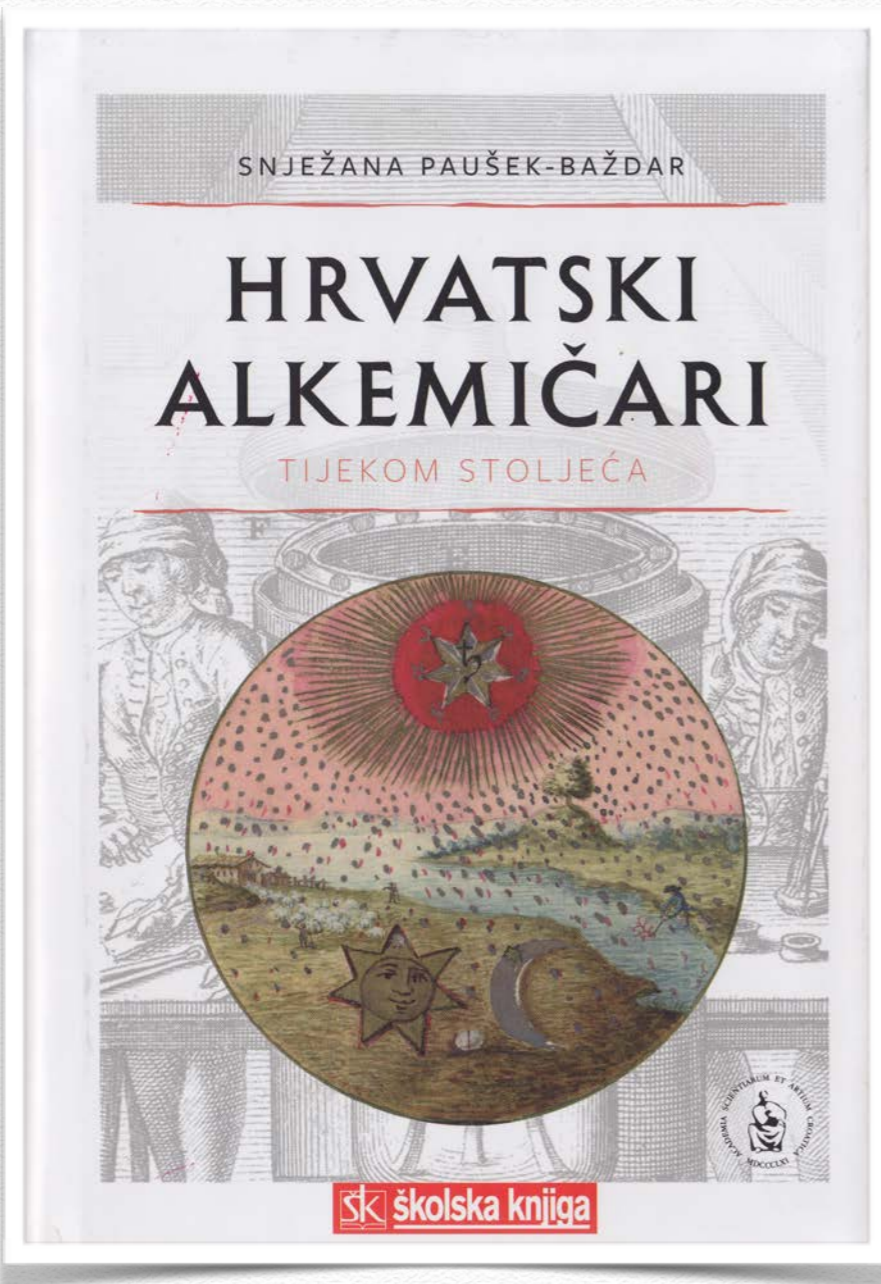
Izvorni tekst Šestićeve Ljekaruše u kojem autor opisuje lijekove za unutarnju i vanjsku primjenu. (str. 180)

Adijenje 259.	Wesley	Kromstau 294
bielike 112		Kuga 197.
hiona 26		Kup. ka nacin 96
Nis 158		Lasjabol 97 listaj 53.
sljwanje 275		ljutina 144
travaica 267		Majorin 68, 122
trubekbol 126, 198, 205		Micavac uosijon 245, 246
Mudalasanja 171, 200		Mokrit 9, 62, 277
Civka 110-112, Fstula		Micha probavit 149
Civciyad 29		Netra pout 154
Civciplatnja 196		Netila 152
Civcovanje 248		Novi vito 18, 269
Cvit nacinat 49, 222.		Novi vici 144
cala 19, 248		Novjabol 123
čiv 266-274		Novjabol 116
Dahlak 10		Novjabol 71-74
Dahlak rivi 12		Novjabol 298
Dabela 137		Novjabol paficij 227, 250
Daca Kolika 32		Novurcija 218, 264
Drtavica 144-46.		Očel 43-45, 136, 146, 177, 187, 229, 246
Francea 261		Ospica 199
Jeanjaka 17, 258		Otk 8, 72, 93, 144, 208
Galla 119		Ovone 112, 219, 220
glad vici 85		Pobacije 15, Abortu,
glavobolja 161-164, 178, 196		Pogana 81
glavica 242		Popa i ap 84
gri 52		Porod oblati 278
Grbotok 72, 81, 172		Pozice 50,
Gromotiv 249		Pridot 152-154, 219.
Gromotica 58-110, 211		Prumukavit 76
Guta 123, 126		Prabab 159
Gujanica 263		Prakticna 206 (Ptutita
Gragavici 221		Kancu 15, 110
Haricac 194, 221.		Rehevac 44
Harap. 30		Rodiljha 30
Harapmitje 116		Rumotizam 224.
Harap 17, 18.		Sandja 211, 213
Kaman 202		Seopala 69
Kap. 4, 78.		Sevjanje 155
Karaj 289-256.		Sevjanje 45
Karaj 189		Sevjanje 26, 64
Karaj 48		Sevjanje 75, 74, 118.
Kokotamliko 227		Sevjanje 190
Kolara 137		Sevjanje 60
Kovost 27, 31.		Sevjanje 26
Kovost 225		Sevjanje 236
Kovost 58		Suka 139, 267
Kovost 150		Sucepofij 128
Kovost 153		Sugab 53
Kovost 144		Suga 150.

Medicinsko nazivlje za različite bolesti u Ljekaruši fra Paškala Vujčića. (str. 194)

Kršćanski zapisi namijenjeni zaštiti od kuge. (str. 288)

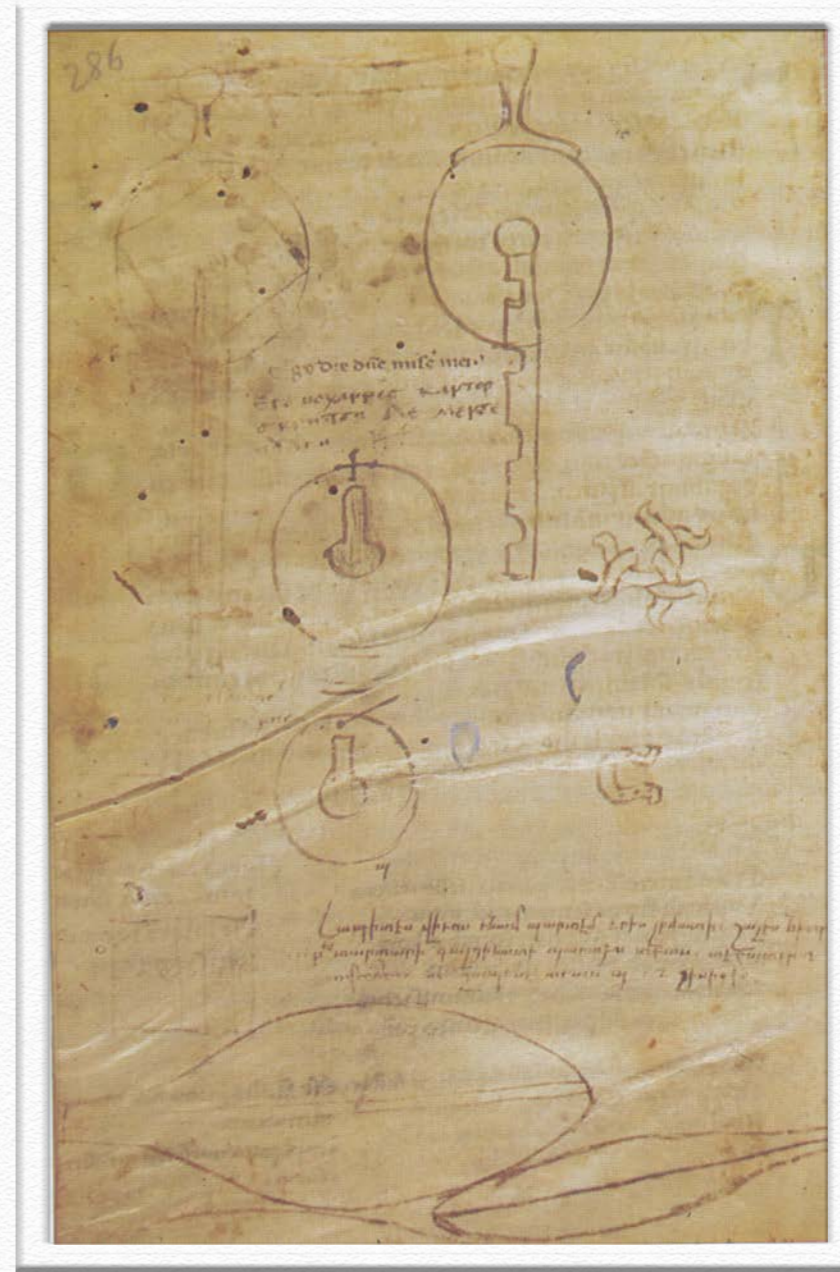
Paušek-Baždar, Snježana. Hrvatski alkemičari tijekom stoljeća.

Zagreb: Školska knjiga, 2017. 230 str.: ilustr.; 21 cm.
Bibliografija. Imensko kazalo. ISBN 978-953-061-195-5

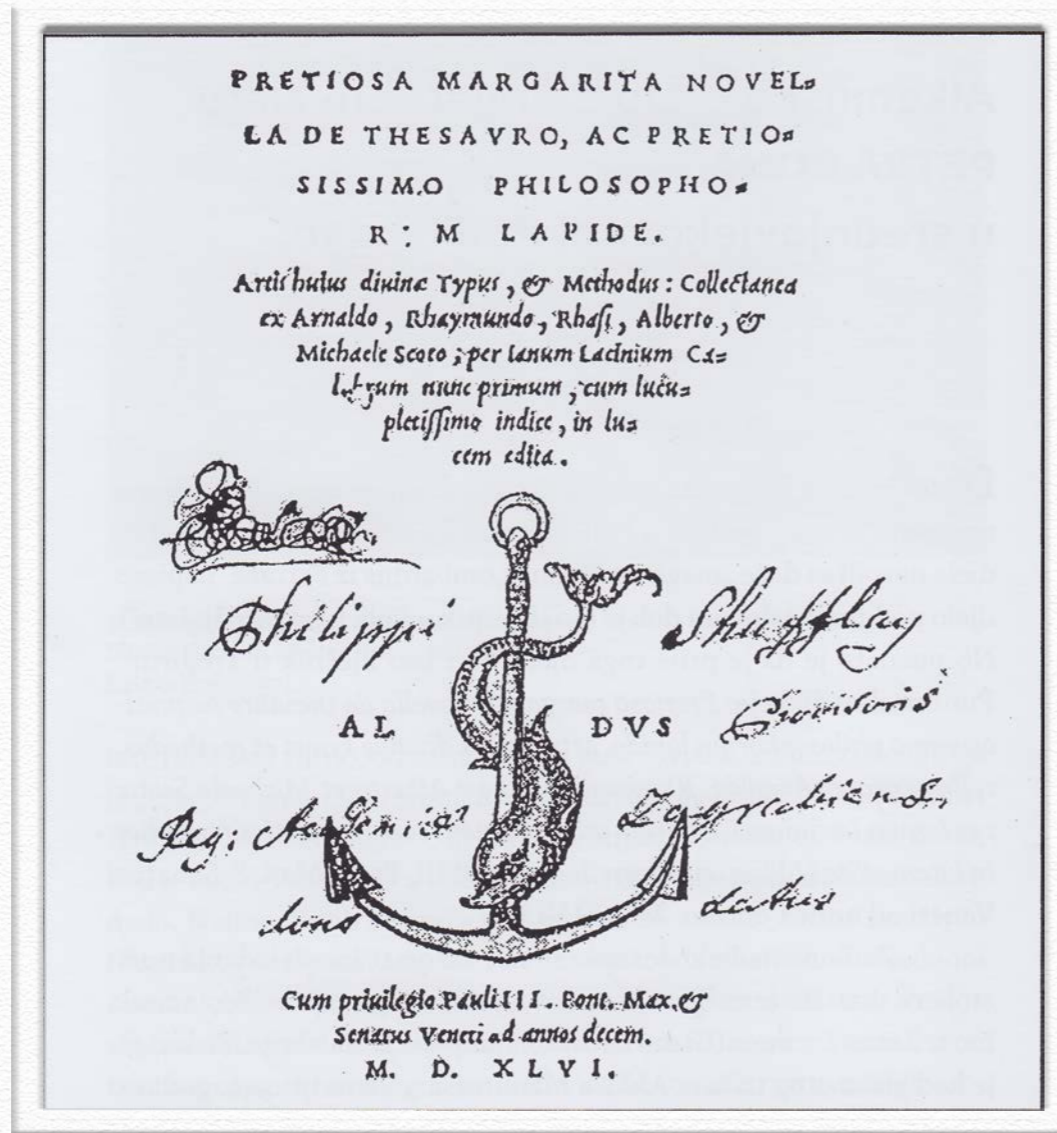
Autorica je u knjizi jasnim i razumljivim stilom prikazala doprinos hrvatskih prirodnih filozofa i prirodoslovaca europskoj alkemiji u razdoblju od 14. do 19. stoljeća. U uvodnom je dijelu knjige kratko protumačen pojam alkemije te uloga i važnost alkemije u razvoju europske znanosti i civilizacije. Alkemija nije bila samo umijeće pretvaranja neplemenitih metala u zlato. Njezina je znanstvena vrijednost bila u usavršavanju metoda koje su dovele do otkrića mnogih nepoznatih tvari. Filozofska i duhovna vrijednost alkemije sadržana je u vječnoj težnji čovjeka prema savršenstvu tijela i duha što je u skladu s prirodom. U knjizi su predstavljeni rani hrvatski alkemičari (Barbara Celjska, zagrebački kanonik Ivan, Daniel Istranin, Petar Bono) koji su djelovali u 14. stoljeću s ciljem dobivanja *kamena mudraca* (put do zlata) i *eliksira života* (put do zdravlja). U doba renesanse i velikih otkrića, hrvatski su alkemičari Federico Grisogono, Julio Camillo Delminio i Ivan Bratti bili usmjereni na vezu između metala i planeta, pretvorbu metala u *umjetno zlato* i njegova svojstva. U sljedećim poglavljima autorica istražuje rad hrvatskih alkemičara od 17. do 19. stoljeća. Spominje Ivana Leopolda Payera, Ignjata Martinovića, Tomasa Mikloušića, Filipa Šufflaya i druge. U njihovim djelima vidimo da se alkemija postupno razvijala u suvremenu eksperimentalnu kemiju s primjenom u farmaciji i medicini. S obzirom da se alkemija pojavila kao kombinacija znanosti, filozofije i duhovnosti, knjiga može biti zanimljiva studentima i čitateljima koji su zainteresirani za povijest i filozofiju znanosti. Knjiga je bogato ilustrirana, a na kraju je dan abecedni popis literature, sažetak na engleskom jeziku te kazalo imena.

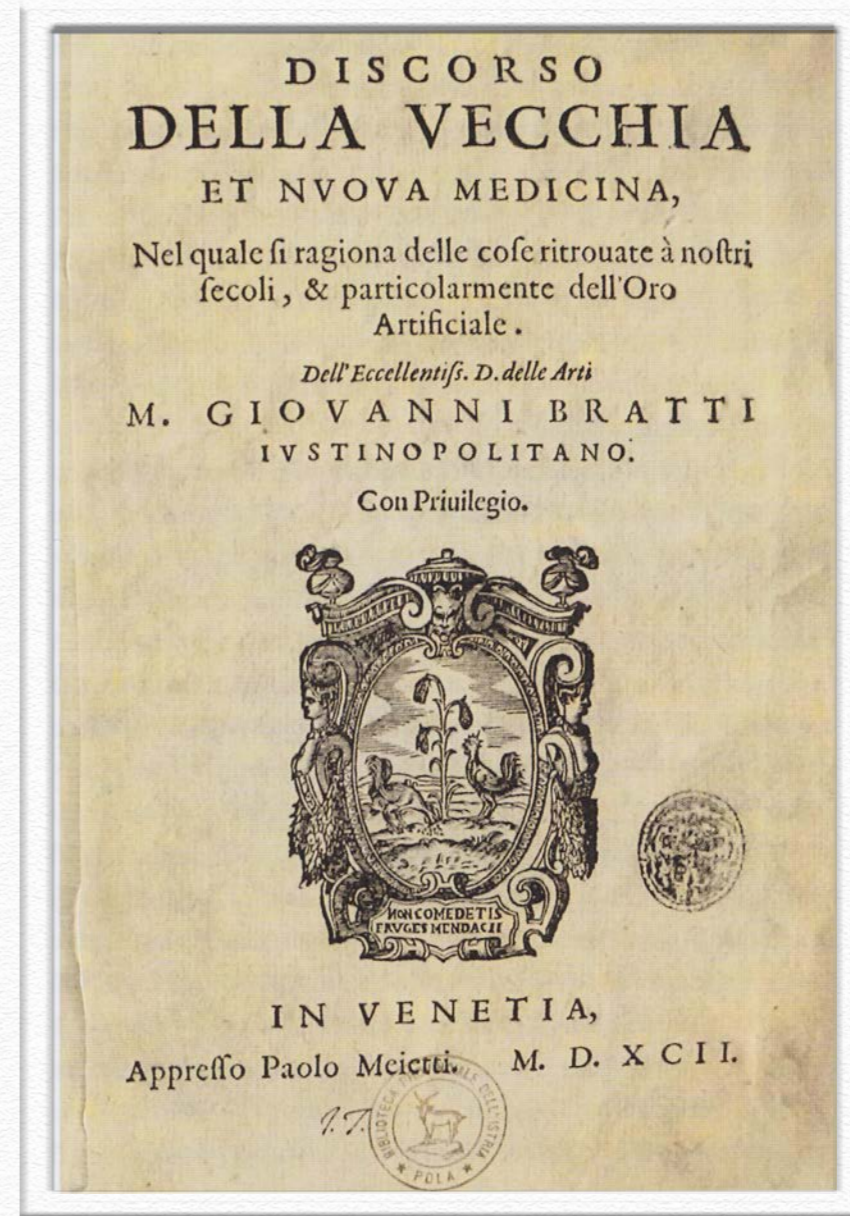
Prikaz Barbare Celjske, hrvatske kraljice koja se bavila alkemijskom pretvorbom metala. Prema legendi je nazvana *Crnom kraljicom*. (str. 37)

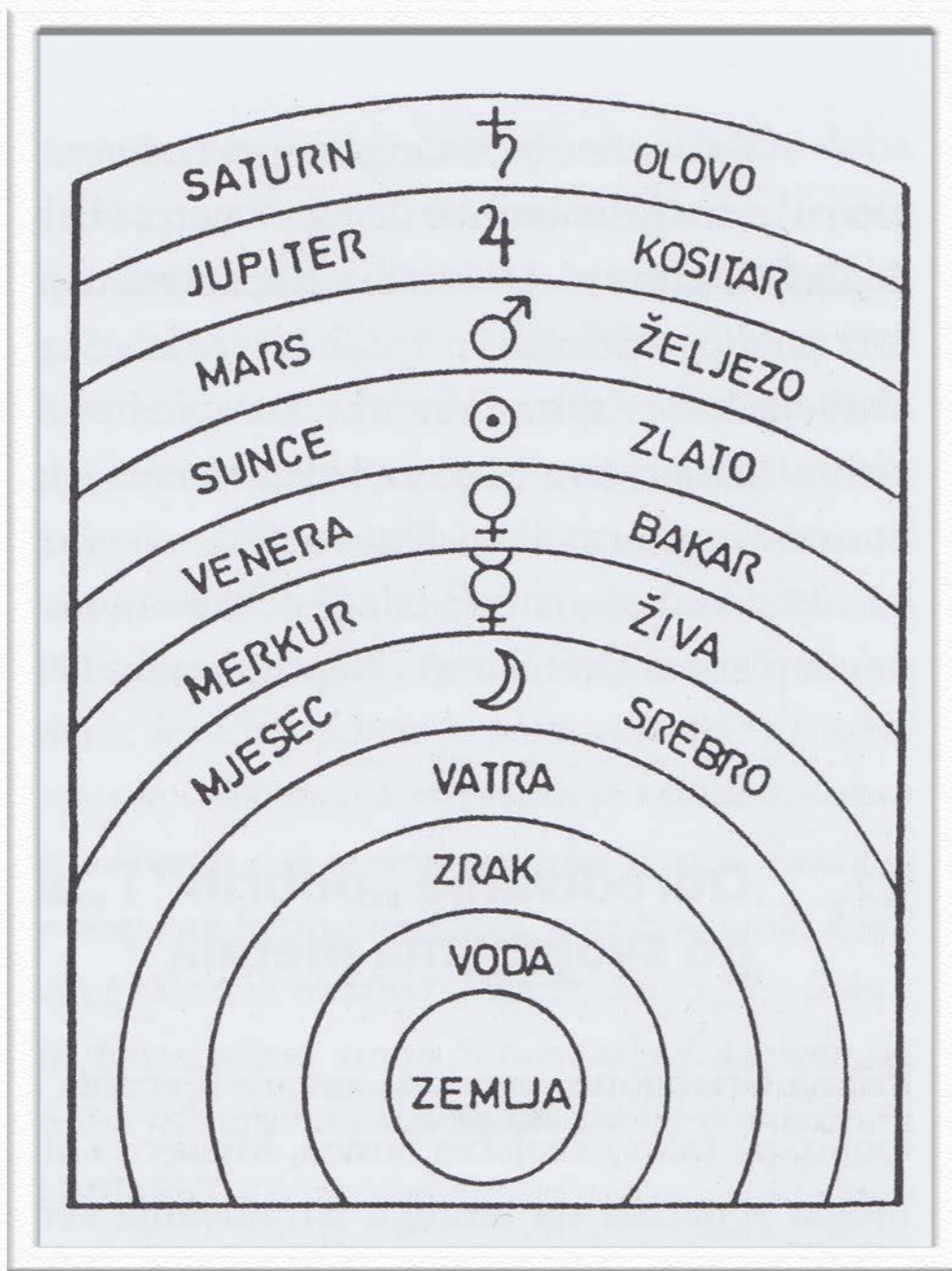
Crtež alkemijskog pokusa zagrebačkog kanonika Ivana. (str. 58)

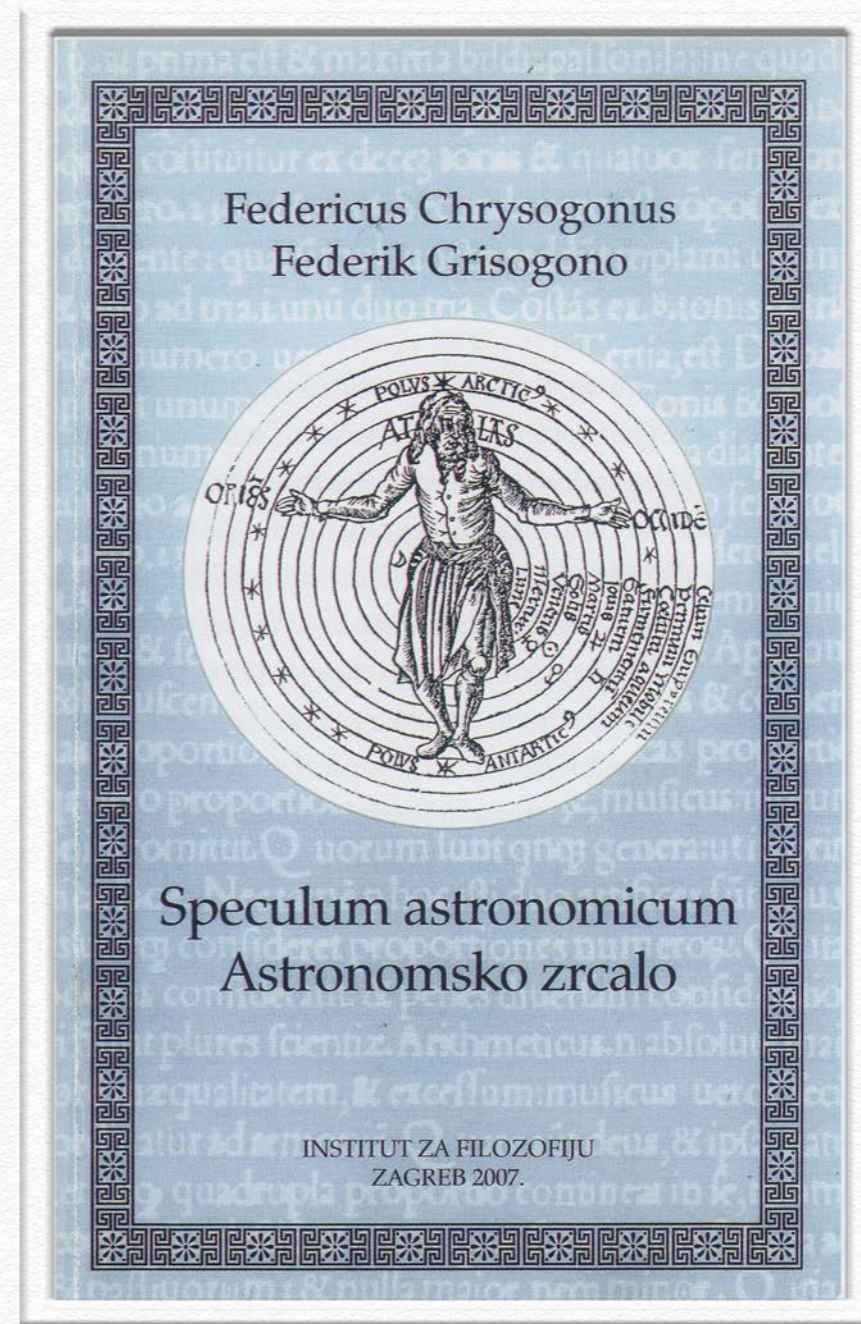
Naslovnica *Skupocjenoga novog bisera Petra Bona* iz godine 1546. To je alkemijsko djelo o umjetnom zlatu u kojem se daje cjelovit pregled srednjovjekovnog alkemijskog znanja. (str. 80)

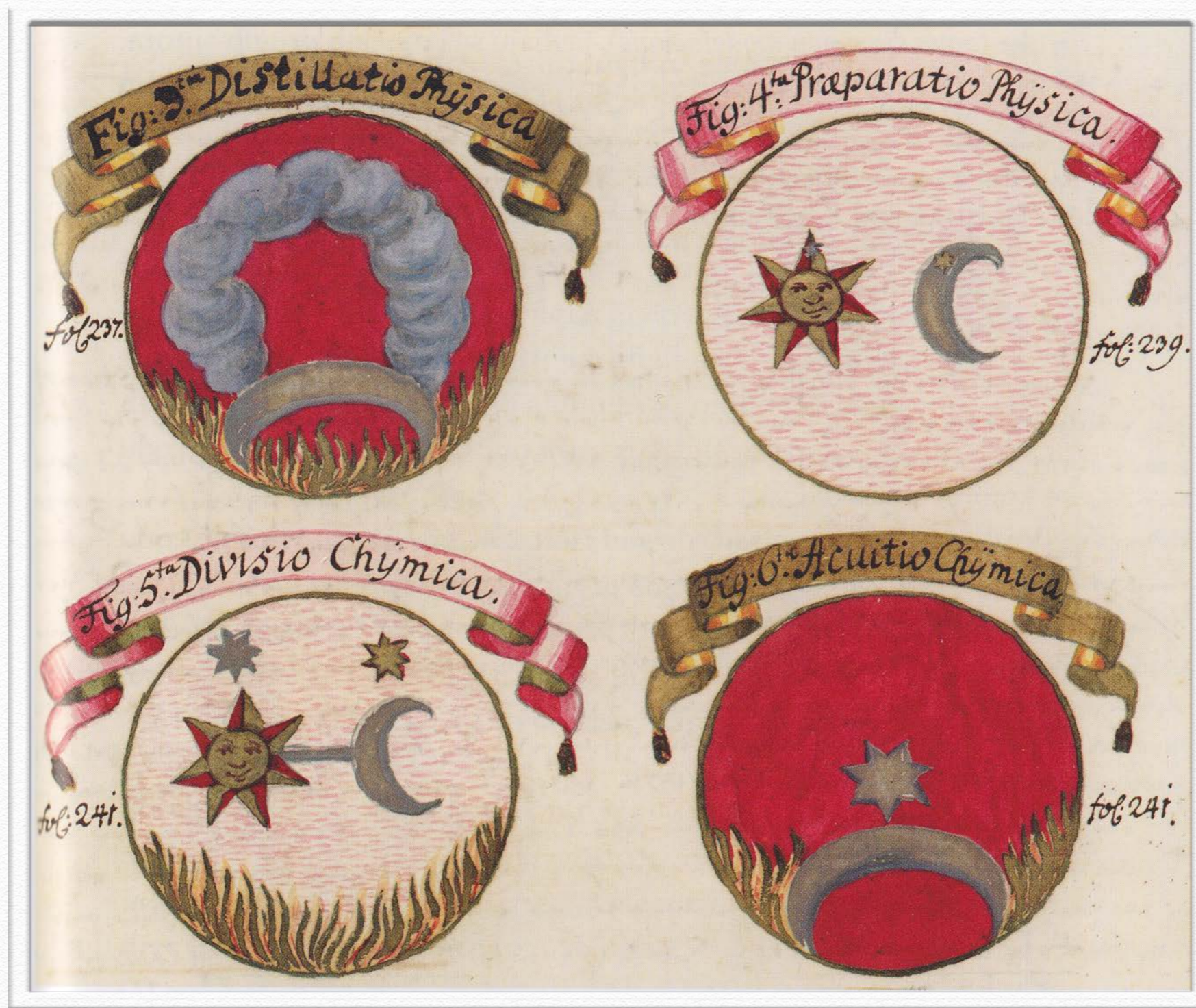
Alkemija u *Raspravi o umjetnom zlatu* Ivana Brattija iz godine 1592. (str. 149)

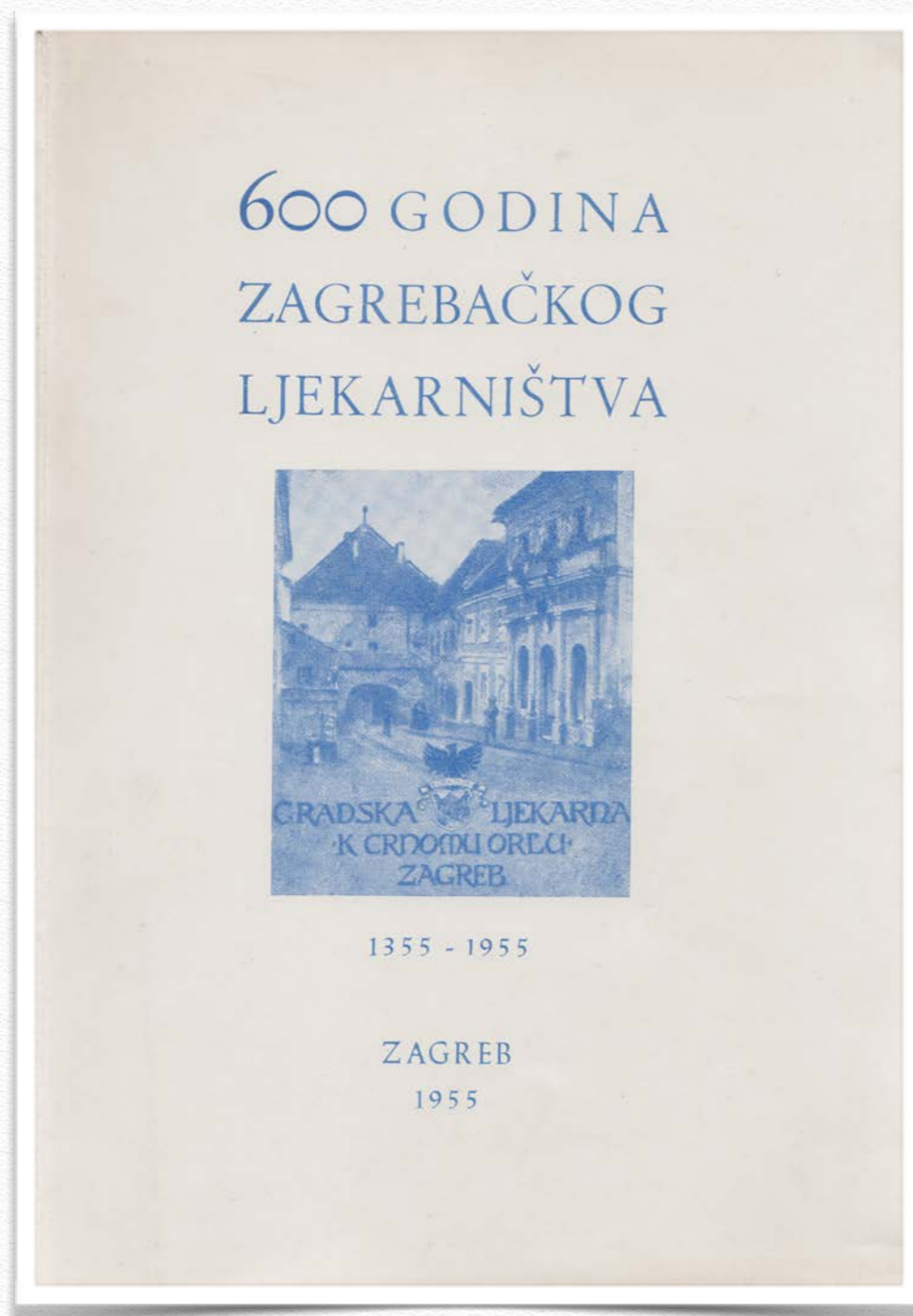
Slika povezanosti nebeskih tijela s pripadajućim simbolima metala, koja je vladala u europskoj znanosti od 12. do 17. stoljeća. (str. 107)

Naslovnica hrvatskog prijevoda Grisogonova djela *Astronomsko zrcalo* iz godine 1507. u kojem je autor iznio prijedlog o zamjeni mjesta planeta Venere i Jupitera. (str. 114)

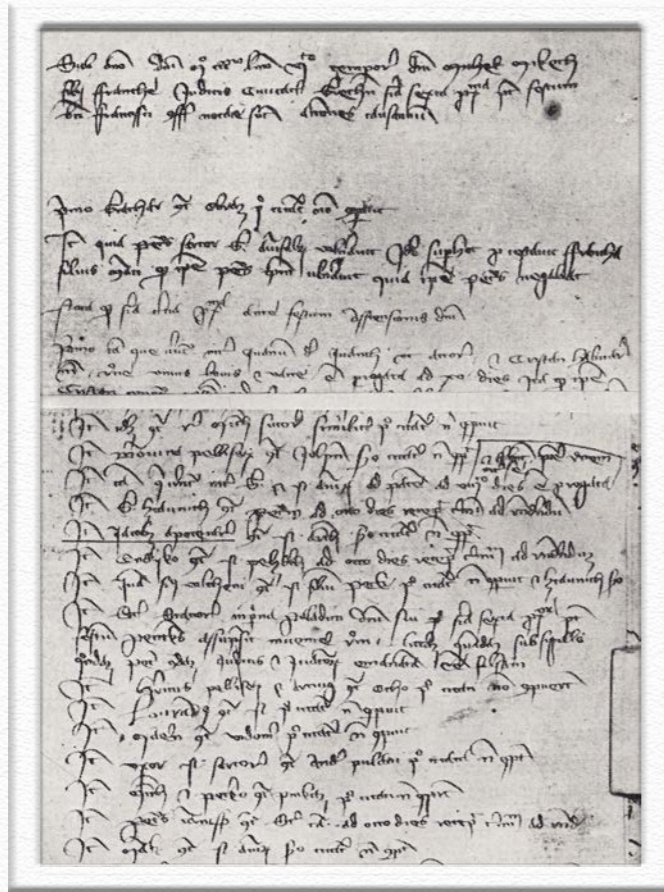
Alkemijski put stvaranja *kamena mudraca* odnosno savršenog zlata kroz četiri faze. (str. 177)

Tartalja, Hrvoje, urednik. 600 godina zagrebačkog ljekarništva: 1355. – 1955.

Zagreb: Farmaceutsko društvo Hrvatske: Institut za povijest farmacije, 1955.

Spomen prvog zagrebačkog ljekarnika Jakoba (*Jacobus apotecarius*) na sudskom ročištu održanom 6. ožujka 1355. dokazuje kako je u Zagrebu poštivana odluka Fridrika II. da ljekarnu vodi za to osposobljena osoba imenovana od strane gradskih vlasti. Autor ove knjige iscrpno i dokumentirano opisuje sudbinu triju najznačajnijih zagrebačkih ljekarni (nekada *ljekarnice*): gradske ljekarne na Griču, koja radi neprekidno više od šesto godina, te ondašnje kaptolske i isusovačke ljekarne. Koristeći arhiv sudskih spisa autor nas ujedno uvodi i u vrlo dinamičan poslovni svijet glasovitih zagrebačkih ljekarnika onoga doba. Kratko je prikazana i uloga Zagreba u razvoju farmaceutskih strukovnih udruženja i njihovih glasila kao i uloga zagrebačkih ljekarnika u osnutku sveučilišne farmacije kao temelja razvoju znanstvene farmacije. Tekst je profesora Tartalje (tadašnjeg ravnatelja Instituta za povijest farmacije) praćen brojnim ilustracijama koje čitatelju približavaju izgled starih zagrebačkih *ljekarnica*, ljekarnike i njihovu prepisku, a nalazimo i prikaze izvornih amblema, dokumenata i odluka, kao i muzealija iz Instituta za povijest farmacije. Ova je knjiga preteča dubljih, preciznijih i obimnijih analiza razvoja ljekarništva, nastavne i znanstvene farmacije iz pera novijih povjesničara farmacije. Knjiga sadrži literaturno kazalo i popis slika te zanimljiv osvrt Bosiljke Jardas o likovima nekadašnjih zagrebačkih ljekarnika u književnim djelima Augusta Šenoe.

Sudski spis iz sudbenog postupka pokrenutoga godine 1355. u kojem se spominje prvi zagrebački ljekarnik Jakob. (str. 20)

Grb prve zagrebačke ljekarne *K crnom orlu* kraj Kamenitih vrata koja i danas radi u izvornom ambijentu više od 650 godina. (str. 29)

Plemićki grb s ljekarničkim oznakama zagrebačkog ljekarnika Kristofora pl. Baptiste iz godine 1720. (str. 48)

Nekadašnja kaptolska ljekarna otvorena krajem 16. stoljeća na Opatovini br 7. (str. 60)

Ljekarnički (alkemijski) laboratorij starih zagrebačkih ljekarni prema opisu iz romana *Kletva*, književnika Augusta Šenoae. (str. 129)

Stella Fatović-Ferenčić ■ Jasenka Ferber Bogdan ■ Maja Jakševac Mikša

Ljekarnički dom

Od privatnog vlasništva do staleškog doma

Fatović-Ferenčić, Stella; Ferber Bogdan, Jasenka; Jakševac Mikša, Maja. Ljekarnički dom: od privatnog vlasništva do staleškog doma.

Zagreb: Hrvatsko farmaceutsko društvo, 2017. ISBN 978-953-7897-06-2

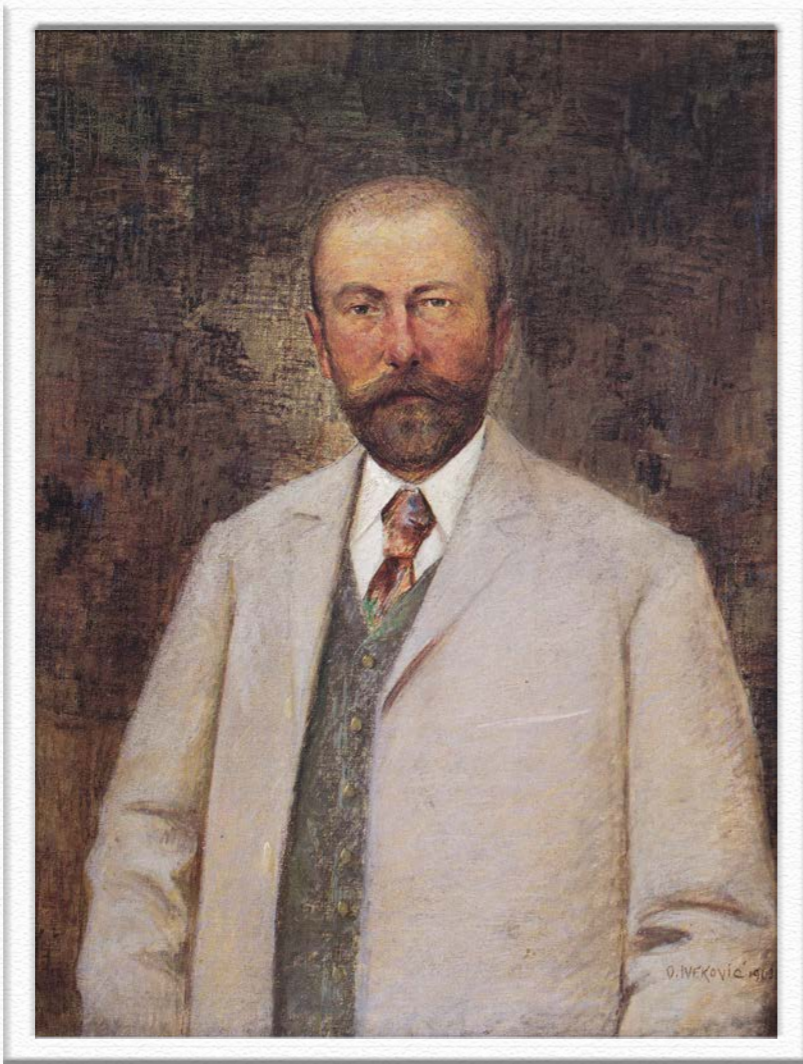
Knjiga je posvećena obilježavanju sedamdesete obljetnice Hrvatskoga farmaceutskog društva. Autorice su detaljno, sustavno i pregledno rekonstruirale povijesni put utemeljenja i razvoja najvažnijega nacionalnog strukovnog udruženja.

Povezale su taj povijesni slijed događaja s Ljekarničkim domom u Zagrebu, građevinom u kojoj se farmaceutska struka razvijala počevši od druge polovice 19. stoljeća.

U knjizi je predstavljen Ljekarnički dom kao mjesto koje je od privatne ljekarne, promjenom vlasništva nekolicine uglednih ljekarnika, preraslo u središte ljekarničke struke i strukovnih udruženja. Autorice su dva zasebna poglavlja posvetile hrvatskom ljekarniku Antunu Köglu, dobrotvoru koji je cijeli svoj imetak i stambeno-poslovnu zgradu oporučno velikodušno darovao upravo ljekarničkoj struci. U toj zgradi Ljekarničkog doma i danas djeluje Hrvatsko farmaceutsko društvo.

U zadnjem poglavlju dan je kratak pregled rada te današnja organizacija i aktivnosti Društva. Knjiga je obogaćena brojnim preslikama izvornih dokumenata, nacрта te fotografijama i iscrpnom literaturom što knjigu čini zanimljivim štivom ne samo stručnoj već i široj kulturnoj javnosti.

Fatović-Ferenčić, Stella; Ferber Bogdan, Jasenka; Jakševac Mikša, Maja. Ljekarnički dom: od privatnog vlasništva do staleškog doma

Antun Kögl, zagrebački ljekarnik, zgradu je Ljekarničkog doma oporučno darovao ljekarničkoj struci. (str. 28)

Unutrašnjost Köglove ljekarne *K anđelu* krajem 19. stoljeća. (str. 38)

Naslovnice *Farmaceutskog glasnika*, glasila Hrvatskog farmaceutskog društva od godine 1945. do danas. (str. 152)

Fatović-Ferenčić, Stella; Ferber Bogdan, Jasenka; Jakševac Mikša, Maja. Ljekarnički dom: od privatnog vlasništva do staleškog doma

Ljekarnički dom nekad i danas kao sjedište Hrvatskoga farmaceutskog društva. (str. 39, 139)

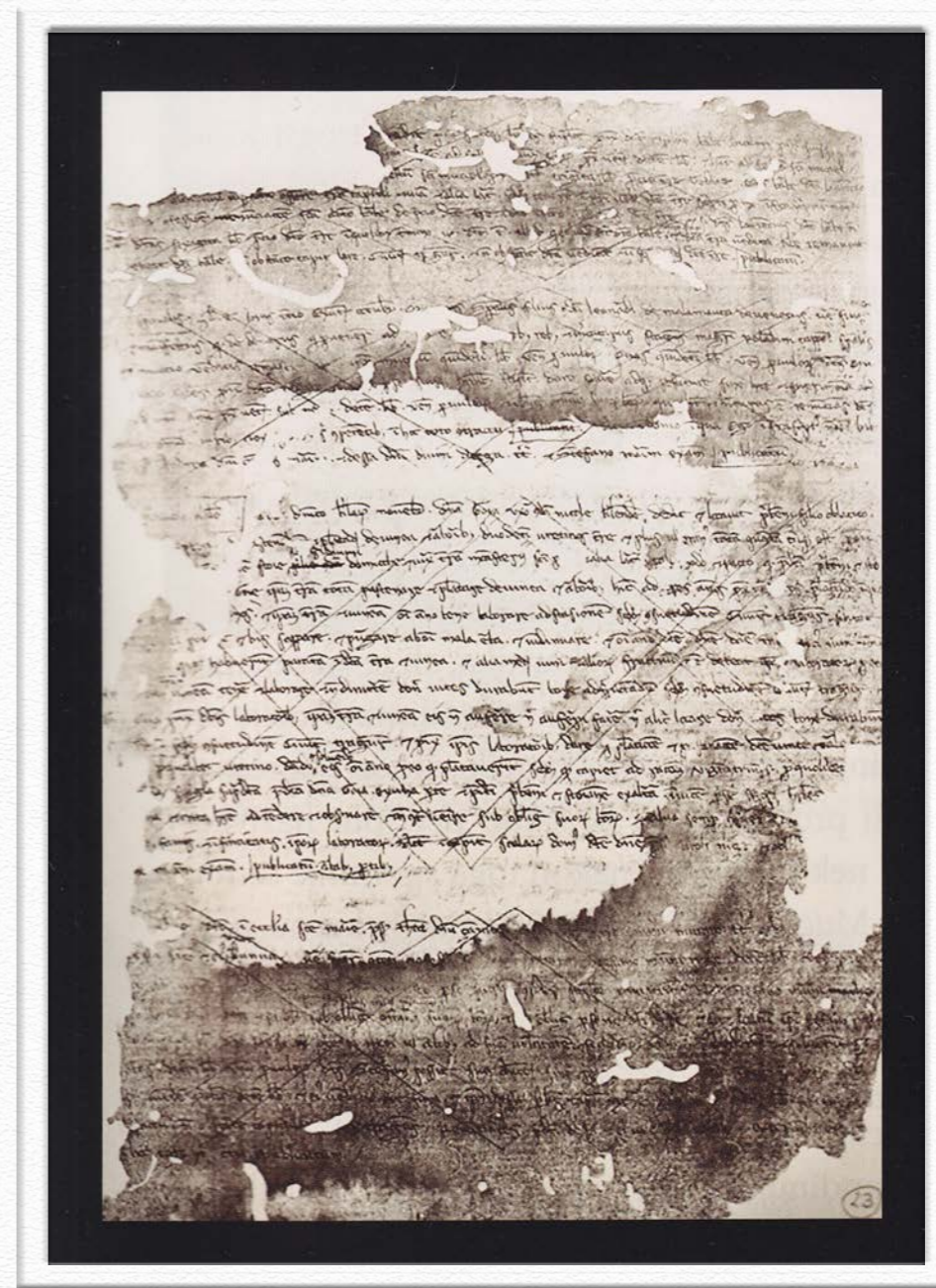
Grdinić, Vladimir; Portolan, Mate. Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije: monografija u povodu pedesete obljetnice osnutka Gradske Ljekarne Split i tristote obljetnice osnutka najstarije Ljekarne u Splitu.

Split: Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije: Medika, 2013. 400 str.: ilustr.; 30 cm. ISBN 978-953-98509-3-5

Kao dar povodom pedesete obljetnice osnutka *Gradske Ljekarne Split* i tristote obljetnice osnutka najstarije Ljekarne u Splitu, objavljena je svojevrsna spomen-knjiga zdravstvene ustanove *Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije*, baštinika *Gradske Ljekarne Split*. Autori su iznijeli važne podatke o njezinu ustroju i organiziranju ljekarničke djelatnosti te suradnji s drugim tvrtkama, institucijama i strukovnim udruženjima u Hrvatskoj tijekom 20. stoljeća pa sve do danas. Poglavlje pod naslovom *Pogled u prošlost* oslikava povijest dalmatinskoga ljekarništva, posebice bogatu ljekarničku povijest Splita, uz mnoštvo ilustracija iz starih farmaceutskih knjiga, prikaza izvornih isprava i starih geografskih karata. Posebno je poglavlje posvećeno srednjovjekovnom Trogiru i prvoj, najstarijoj javnoj Ljekarni u Hrvata koja se spominje upravo u tom dalmatinskom gradu. U knjizi su predstavljene i ljekarničke jedinice *Ljekarne Splitsko-dalmatinske županije* s kronologijom njihova ljekarničkog rada i ljekarnicima. Vrijedno je prelistati i biografije zaslužnih ljekarnika u malom biografskom leksikonu. Poglavlje o ljekarničkoj baštini bogato je opremljeno brojnim fotografijama koje nam dočaravaju izvorni izgled nekadašnjih Ljekarni i ljekarničkoga namještaja s autentičnim ljekarničkim posudama i priborom. Zadnje su stranice monografije posvećene današnjoj aktivnosti pojedinih ljekarničkih jedinica *Ljekarne*.

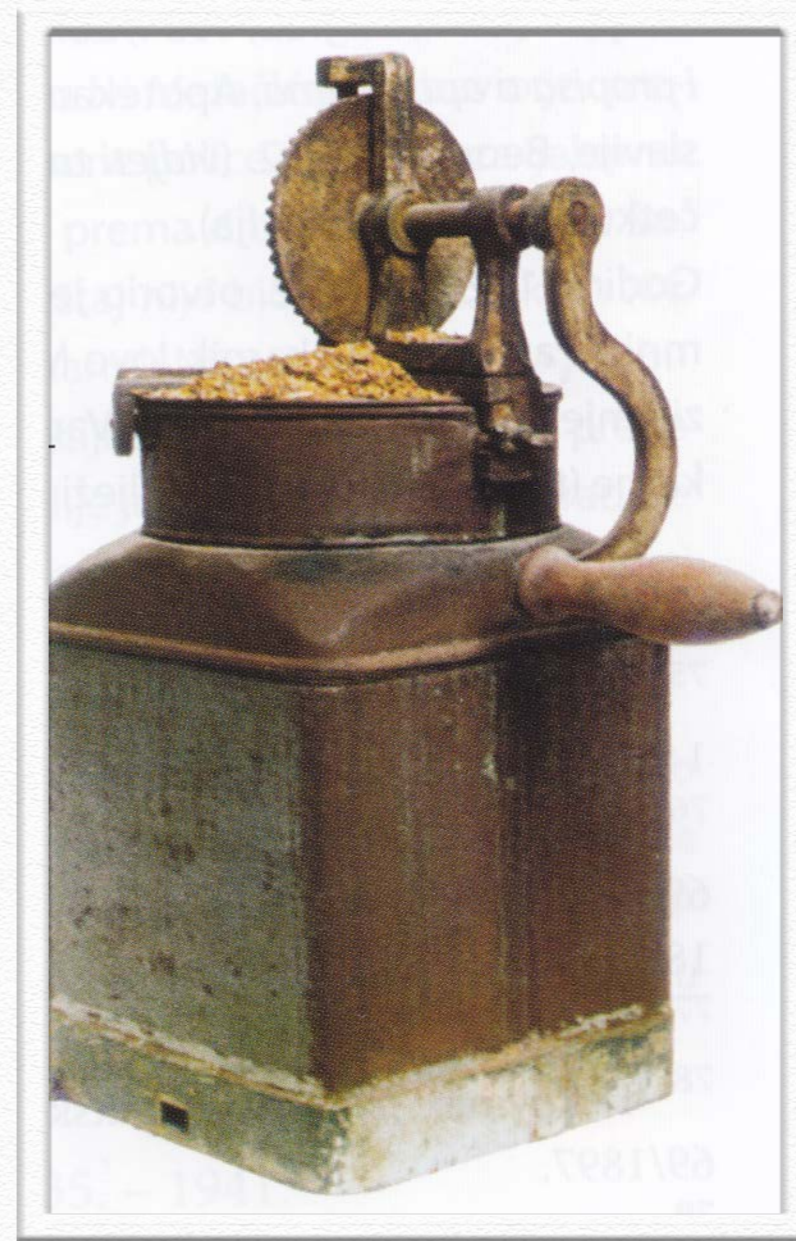
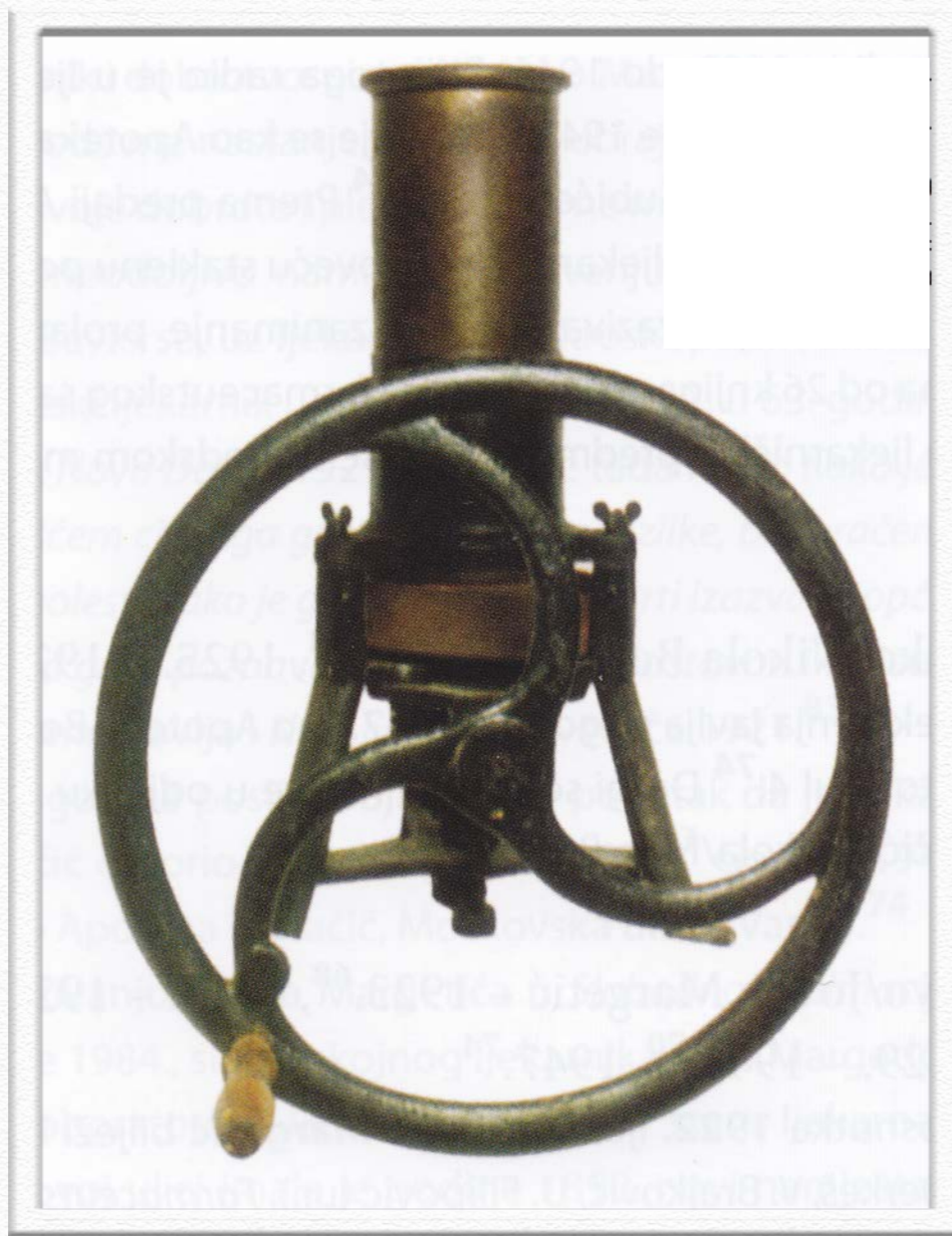

Freska s prikazom talijanske srednjovjekovne ljekarne. (str. 158)

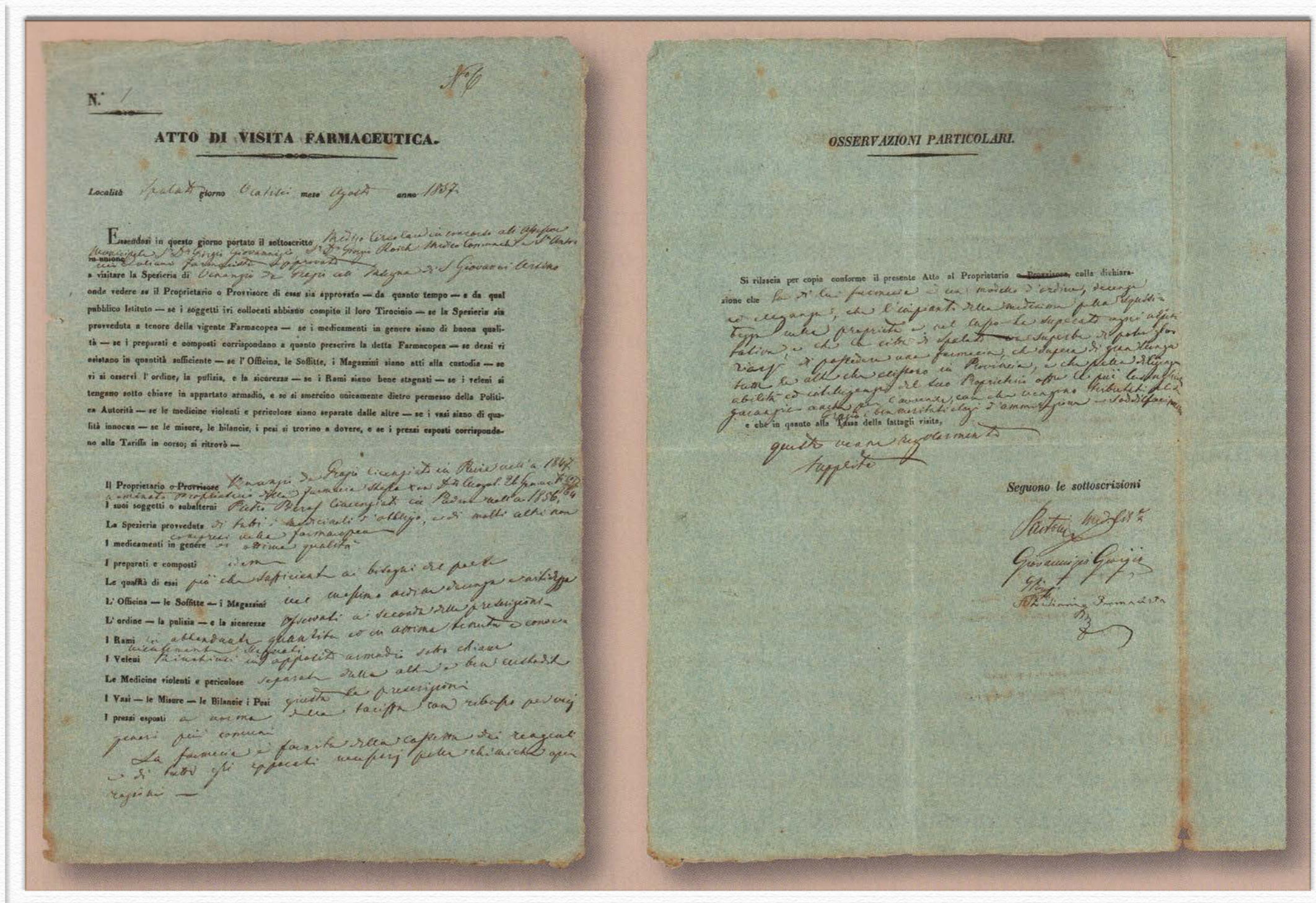
Isprava iz godine 1271. o postojanju ljekarne u Trogiru, prve javne ljekarne u Hrvatskoj. (str.160)

Grdinić, Vladimir; Portolan, Mate. Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije: monografija u povodu pedesete obljetnice osnutka Gradske ljekarne Split i tristote obljetnice osnutka najstarije ljekarne u Splitu

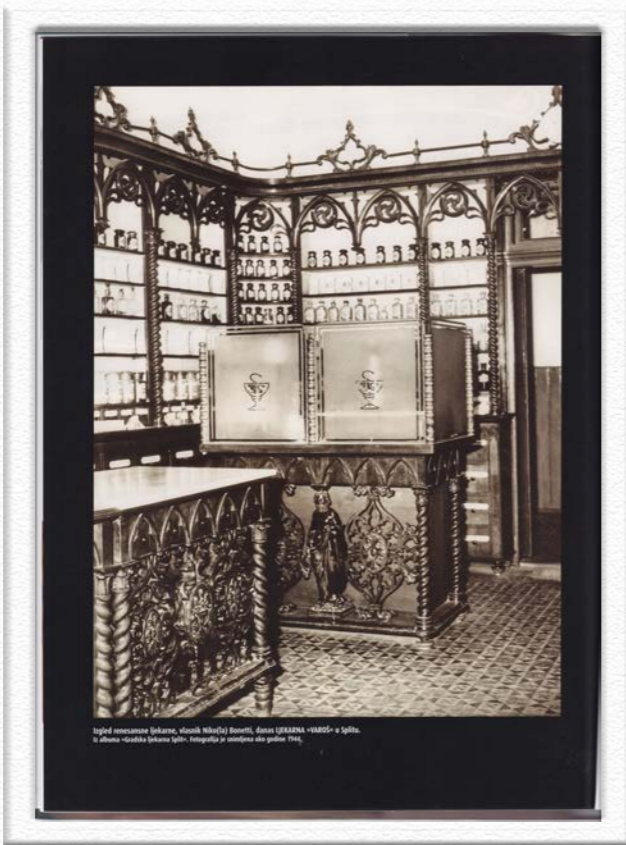
Ručni mlin i preša za biljne droge, sprave rabljene u ljekarničkom laboratoriju u 18. stoljeću. (str. 205)

Grdinić, Vladimir; Portolan, Mate. Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije: monografija u povodu pedesete obljetnice osnutka Gradske ljekarne Split i tristote obljetnice osnutka najstarije ljekarne u Splitu

Isprava iz godine 1857. o pregledu najstarije splitske ljekarne Varoš otvorene godinu dana ranije. (str. 232)

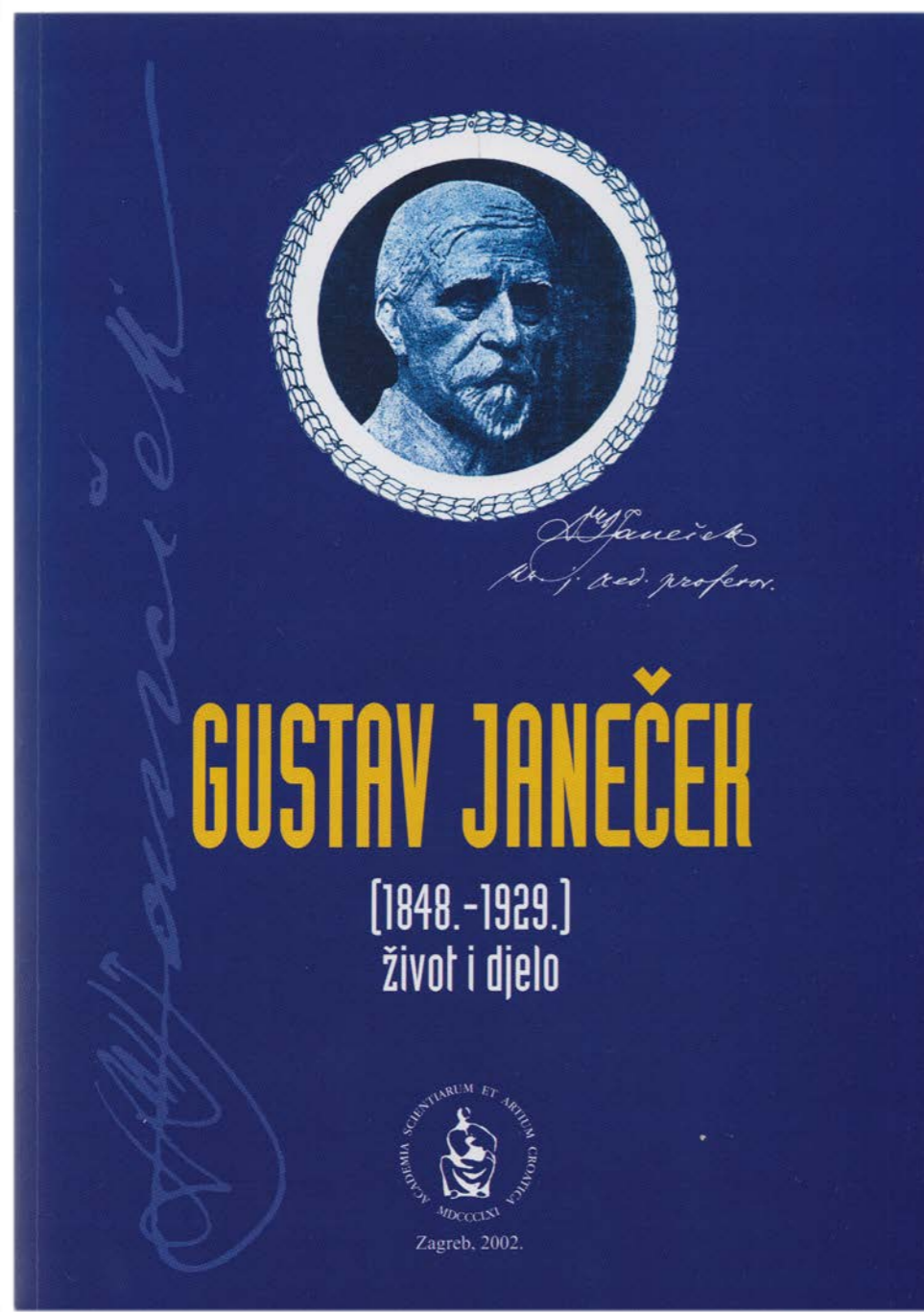
Grdinić, Vladimir; Portolan, Mate. Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije: monografija u povodu pedesete obljetnice osnutka Gradske ljekarne Split i tristote obljetnice osnutka najstarije ljekarne u Splitu

Nekadašnji i današnji izgled ljekarne *Varoš* koja je pod zaštitom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. (str. 358 i 235)

Stara ljekarna u Visu otvorena godine 1865. (str. 357)

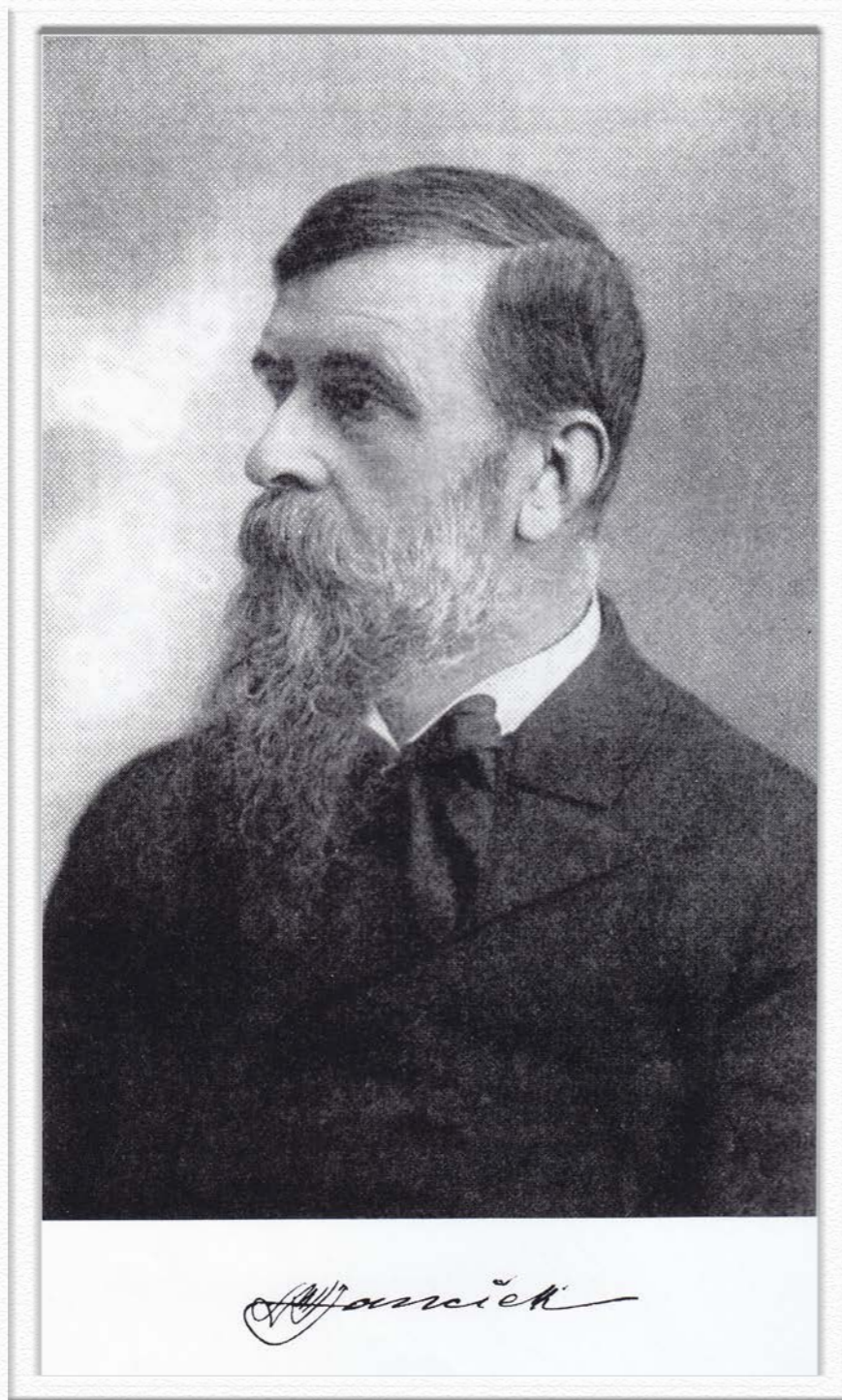

Grdenić, Drago; Grdinić, Vladimir; Paušek-Baždar, Snježana; Kovačević, Kruno; Dugački, Vladimir; Božičević, Srećko; Stilinović, Božidar. Gustav Janeček (1848. – 1929.): život i djelo.

Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2002.
ISBN 953-154-516-2

Knjigu o Gustavu Janečku, osnivaču hrvatske sveučilišne kemije i farmacije te utemeljitelju hrvatske farmaceutske industrije, izdala je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti kako bi se odužila svom dugogodišnjem članu i predsjedniku (1921. – 1924.). Knjiga je zamišljena kao cjelina upotpunjenih i proširenih predavanja sa znanstvenog skupa posvećenog profesoru Janečku povodom 150. obljetnice njegova rođenja. Urednik knjige, akademik Drago Grdenić, u prvom poglavlju iznosi manje poznate pojedinosti o djelovanju Janečka kao kemičara i o njegovoj ulozi u osnivanju kemije na Sveučilištu u Zagrebu, doprinosu izgradnji dvaju sveučilišnih kemijskih zavoda i tiskanju prvih sveučilišnih udžbenika kemije. Gustava Janečka kao osnivača moderne hrvatske farmacije, iscrpno i potkrijepljeno brojnim slikovnim, arhivskim i literaturnim izvorima, predstavio je profesor Vladimir Grdinić. Profesorica Snježana Paušek-Baždar dala je prikaz prvih doktorata izrađenih pod vodstvom Gustava Janečka te popis svih doktorata iz kemije obranjenih pod Janečkovim mentorstvom na ondašnjem Mudroslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Kruno Kovačević iz *Plive* svojim je tekstom upotpunio saznanja o djelovanju Gustava Janečka kao jednog od pokretača i utemeljitelja hrvatske farmaceutske industrije, osnivanjem veledrogerije ISIS (kasnije *Medika*) i tvornice *Kaštel*, preteče današnje *Plive*. Janeček ima velike zasluge u osnivanju forenzične kemije u Hrvatskoj. Njegov doprinos sudskoj kemiji opisan je u poglavlju Vladimira Dugačkog iz Kliničkoga bolničkog centra Zagreb. Malo je poznato da je Janeček osnovao *Društvo za uređenje i poljepšavanje Plitvičkih jezera* i svojim aktivnostima omogućio da Plitvička jezera postanu nacionalni park, što doznajemo od Srećka Božičevića i Božidara Stilinovića. Knjiga donosi i kronološki popis radova Gustava Janečka s komentarima, kazalo imena i pojmova te sažetak na engleskom jeziku.

Grdenić, Drago; Grdinić, Vladimir; Paušek-Baždar, Snježana; Kovačević, Kruno; Dugački, Vladimir; Božičević, Srećko; Stilinović, Božidar. Gustav Janeček (1848. – 1929.): život i djelo

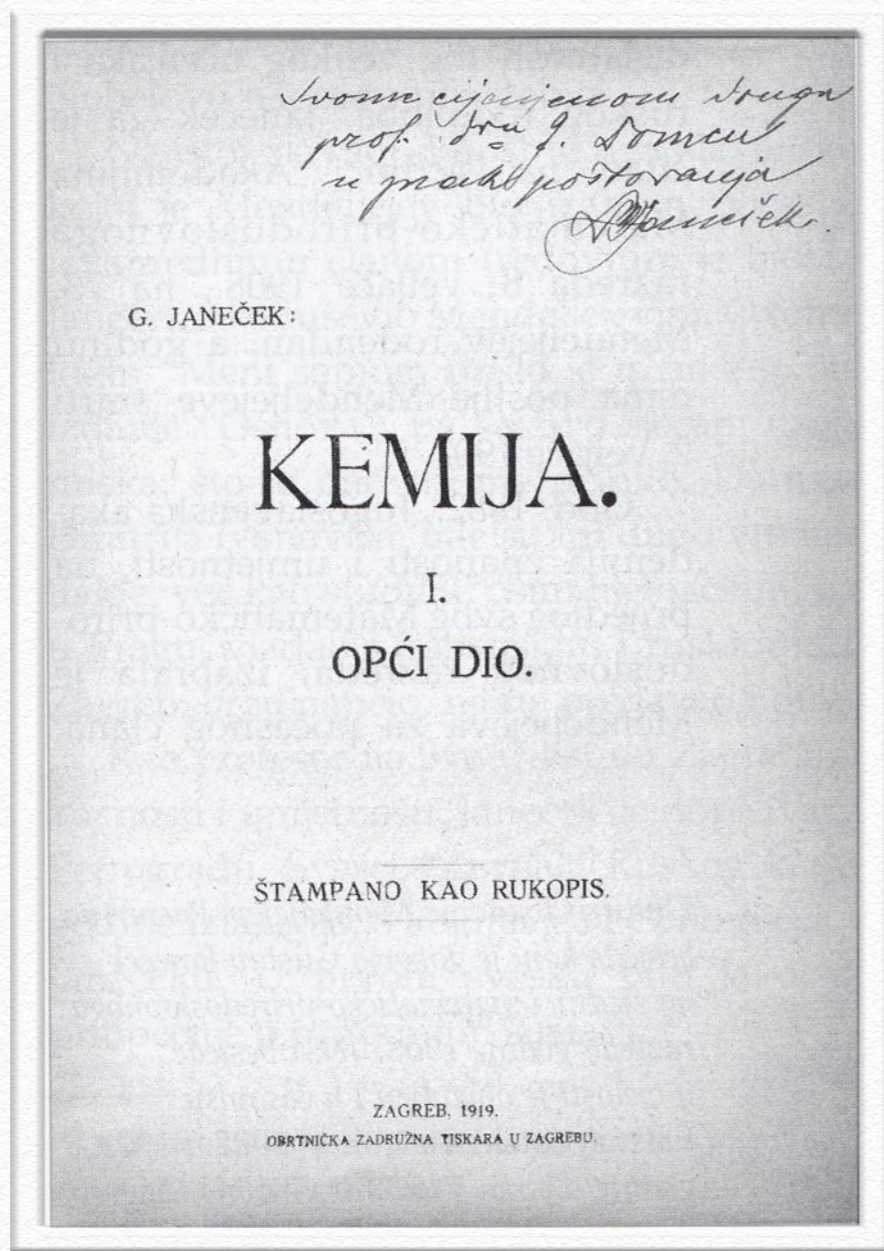

Gustav Janeček, utemeljitelj hrvatske sveučilišne kemije i farmacije. (str. 2)

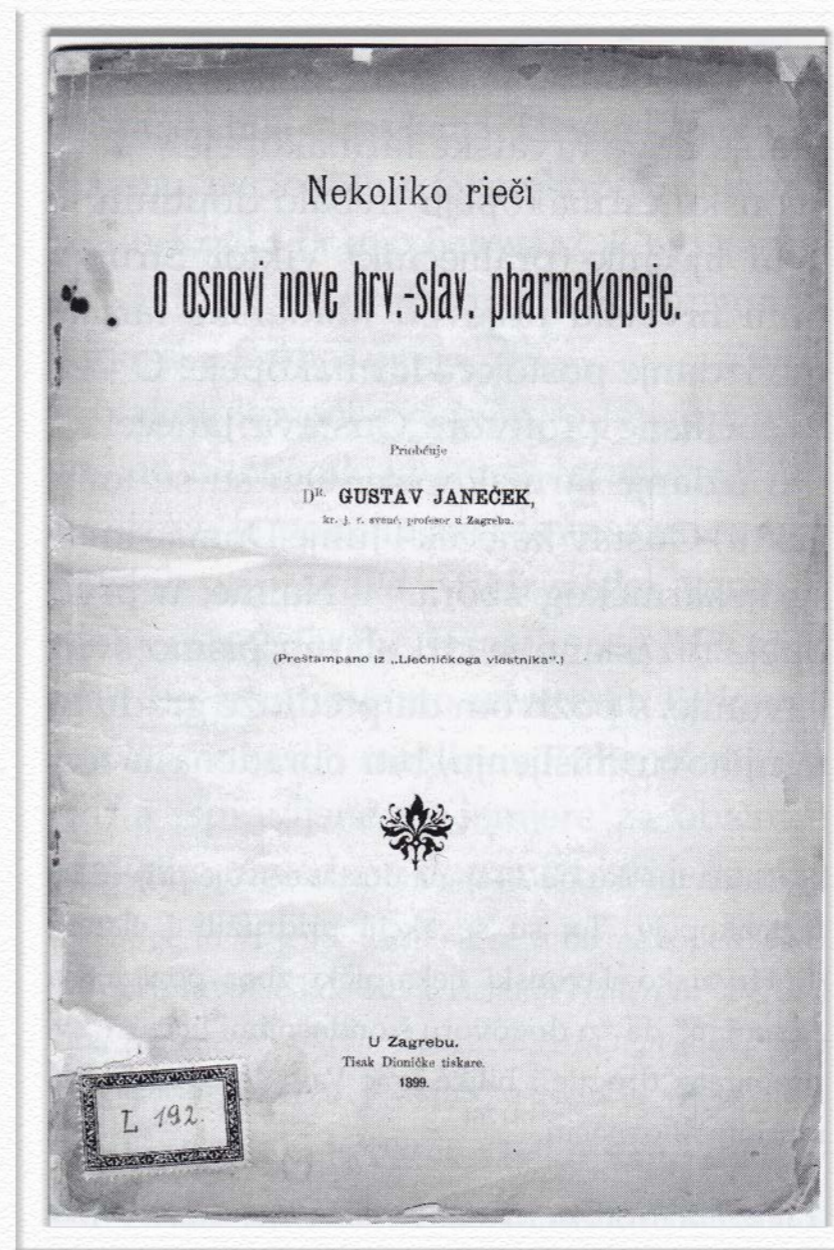

Spomen-ploča postavljena na Janečekovoj kući u Zagrebu, Trg kralja Tomislava br. 17. (str. 9)

Grdenić, Drago; Grdinić, Vladimir; Paušek-Badžar, Snježana; Kovačević, Kruno; Dugački, Vladimir; Božičević, Srećko; Stilinović, Božidar. Gustav Janeček (1848. – 1929.): život i djelo

Naslovnica Janečekove *Kemije*, prvoga sveučilišnog udžbenika opće kemije objavljenog u rukopisu, u Zagrebu, 1919. (str. 35)

Janečekovo tumačenje izbora lijekova uvrštenih u izvornu hrvatsku farmakopeju iz 1901. (str 108)

Grdenić, Drago; Grdinić, Vladimir; Paušek-Baždar, Snježana; Kovačević, Kruno; Dugački, Vladimir; Božičević, Srećko; Stilinović, Božidar. Gustav Janeček (1848. – 1929.): život i djelo

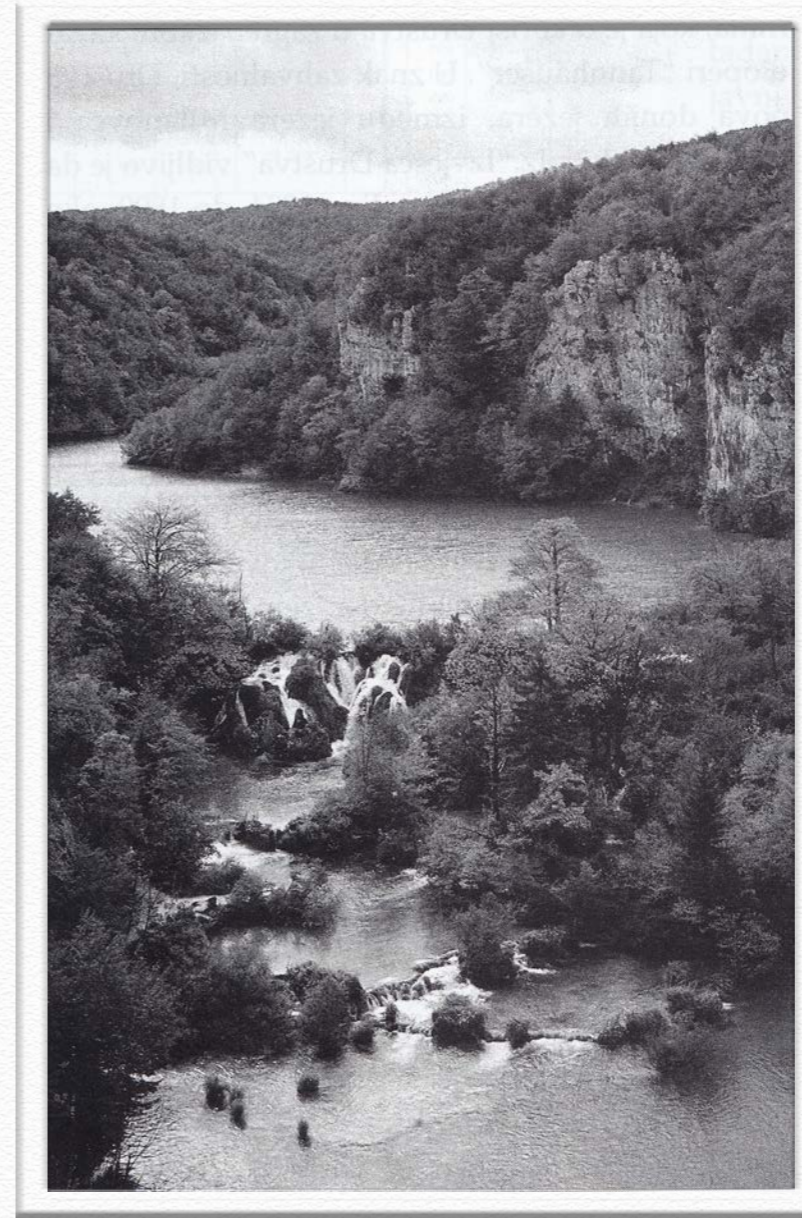

Studenti *Farmaceutskog učevnog tečaja* s prof. Janečekom i prof. Domcem godine 1899. (str. 98)

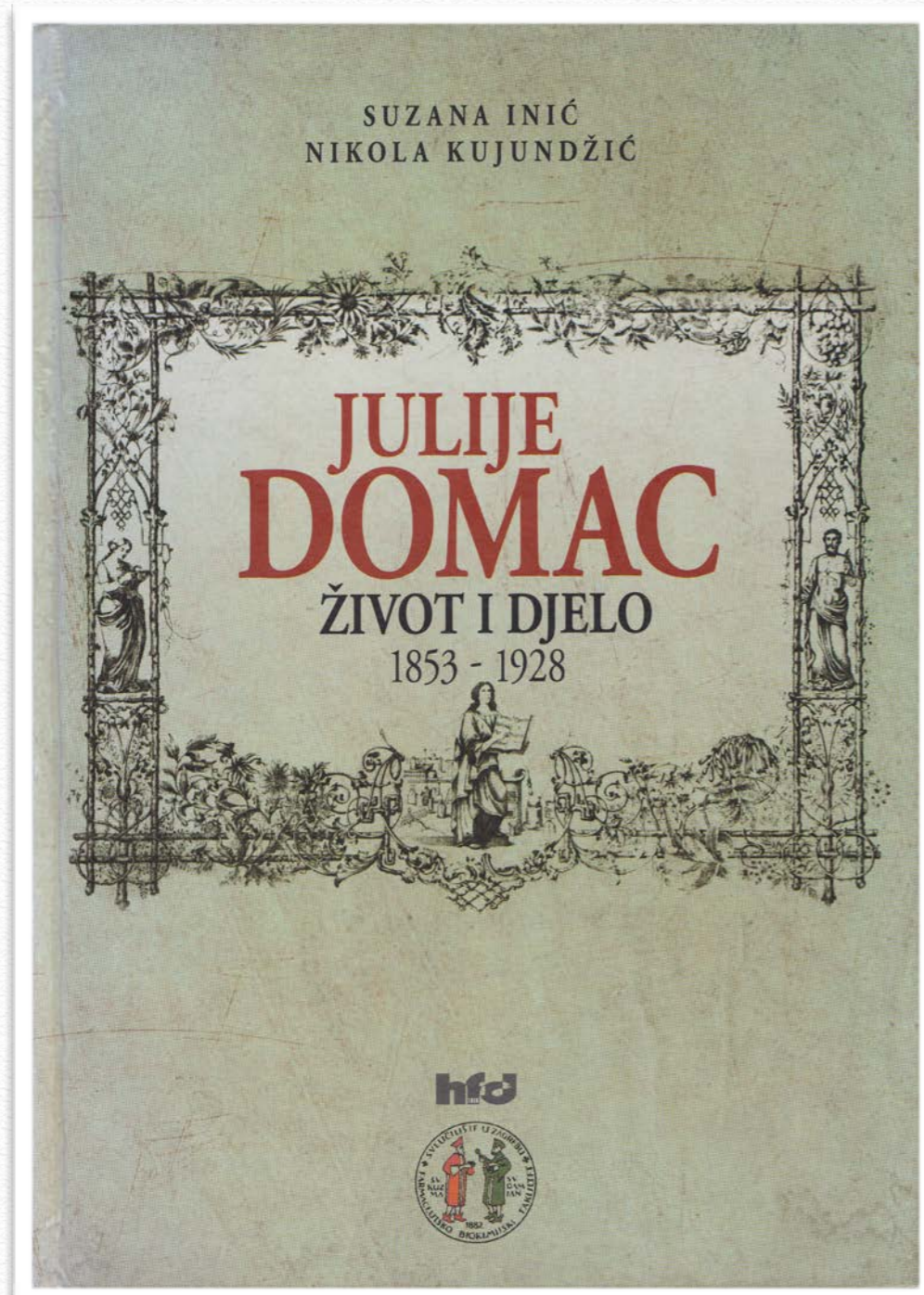
Grdenić, Drago; Grdinić, Vladimir; Paušek-Baždar, Snježana; Kovačević, Kruno; Dugački, Vladimir; Božičević, Srećko; Stilinović, Božidar. Gustav Janeček (1848. – 1929.): život i djelo

Naslovnica prvog broja časopisa *Društva za uređenje i poljepšavanje Plitvičkih jezera*. Osnivanje Društva je potaknuo Gustav Janeček i svojim zalaganjem omogućio da Plitvička jezera postanu nacionalni park. (str. 175)

Plitvička jezera sa slapovima Milke Trnine, naše operne pjevačice koja je svojim nastupom godine 1897. dala prilog *Društvu za uređenje i poljepšavanje Plitvičkih jezera*. (str. 171)

Inić, Suzana; Kujundžić, Nikola. Julije Domac: život i djelo: 1853. – 1928.

Zagreb: Hrvatsko farmaceutsko društvo: Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2012. 191 str.: ilustr.; 24 cm. ISBN 978-953-6256-64-8

Zna se da je profesor Julije Domac dao izniman doprinos utemeljenju i razvitku moderne farmacije i izobrazbe farmaceuta u Hrvatskoj. Ova monografija po prvi puta donosi sveobuhvatan prikaz života profesora Domca kao znanstvenika, sveučilišnog profesora i pedagoga, utemeljitelja znanstvene sveučilišne farmakognozije, dekana i rektora te praktičnog farmaceuta i čovjeka. Opisano je Domčevo djetinjstvo i mladost, osnovno i gimnazijsko školovanje, studij farmacije na Bečkom sveučilištu, potom doktorski studij te rad u nastavi farmakognozije na Zagrebačkom sveučilištu. Prikazan je njegov rad na osnutku samostalnoga Farmakognostičkog instituta, prvoga takve vrste u svijetu. Opisano je Domčevo djelovanje na dužnostima dekana Mudroslovnog fakulteta te rektora Kraljevskog sveučilišta u Zagrebu. Knjiga donosi i bibliografiju svih njegovih dostupnih znanstvenih i stručnih djela. Zasebno je poglavlje posvećeno izvornoj hrvatskoj farmakopeji iz godine 1901., koju je napisao zajedno s Gustavom Janečekom. Poglavlje posvećeno priznanjima koja je primio za života svjedoči o poštovanju što ga je uživao među suvremenicima. Najviša nagrada Hrvatskoga farmaceutskog društva upravo po njemu nosi ime.

Knjiga poput ove poziva na istraživanje života i rada i drugih zaslužnih farmaceuta.

Inić, Suzana; Kujundžić, Nikola. Julije Domac: život i djelo: 1853. – 1928.

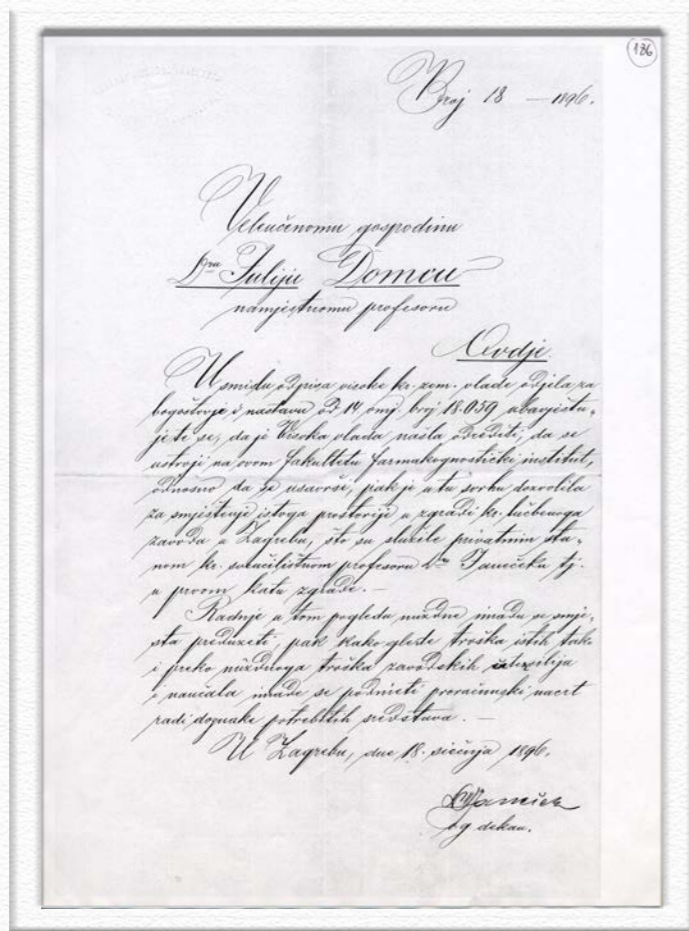

Julije Domac
Rr. sveučilišni profesor.

Julije Domac, utemeljitelj hrvatske sveučilišne farmakognozije i osnivač prvoga samostalnog *Farmakognostičkog instituta* u svijetu. (str. 5)

Domčeva *tirocinijska* diploma s kojom se kao ljekarnički asistent mogao upisati na studij farmacije u Beču. (str. 21)

Isprava Mudroslovnog (danas Filozofskog) fakulteta iz 1896. o osnivanju sveučilišnog Farmakognostičkog instituta. (str. 46)

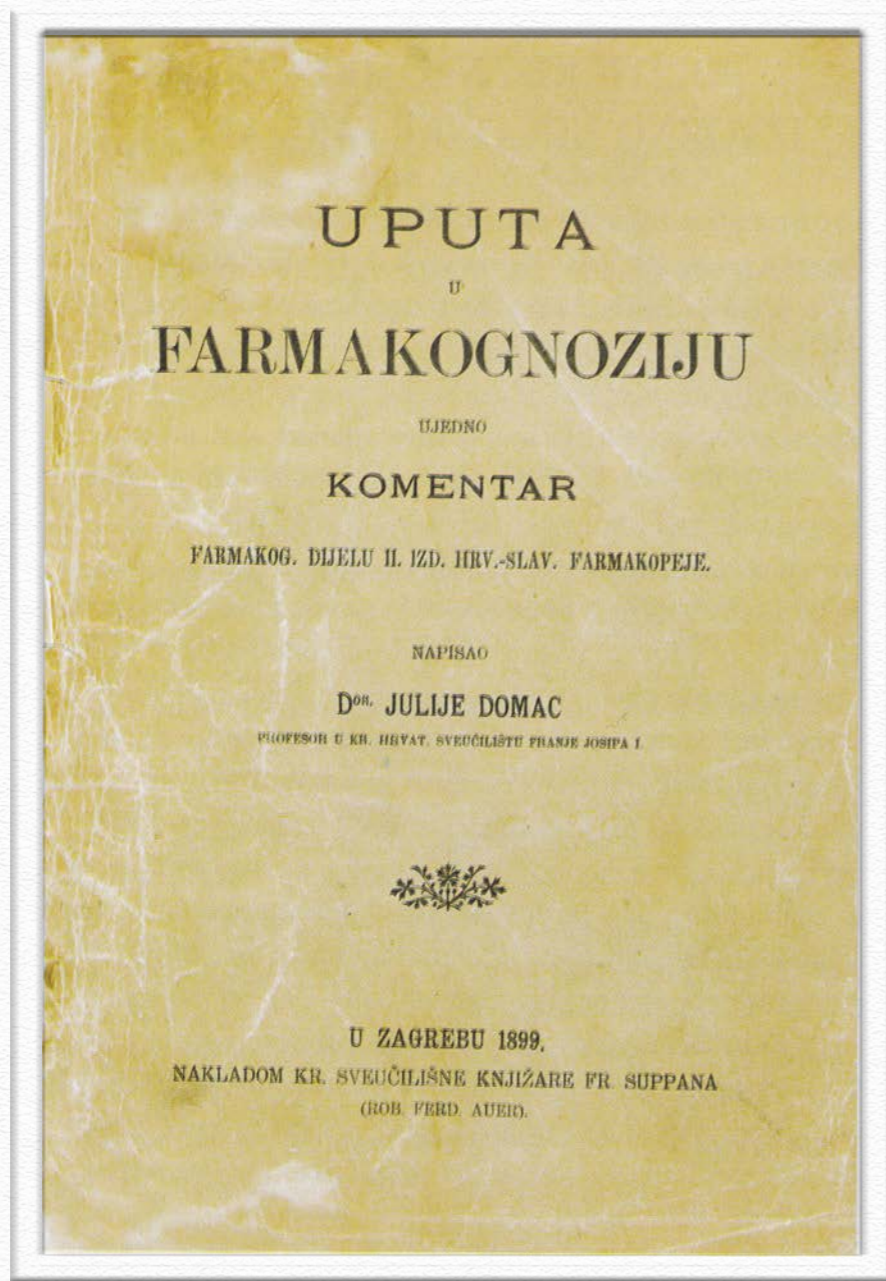

Zgrada na Marulićevu trgu br. 20 u kojoj je godine 1921. bio smješten Farmakognoški zavod. U istom se prostoru nalazi današnji Zavod za farmakognoziju Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. (str. 54)

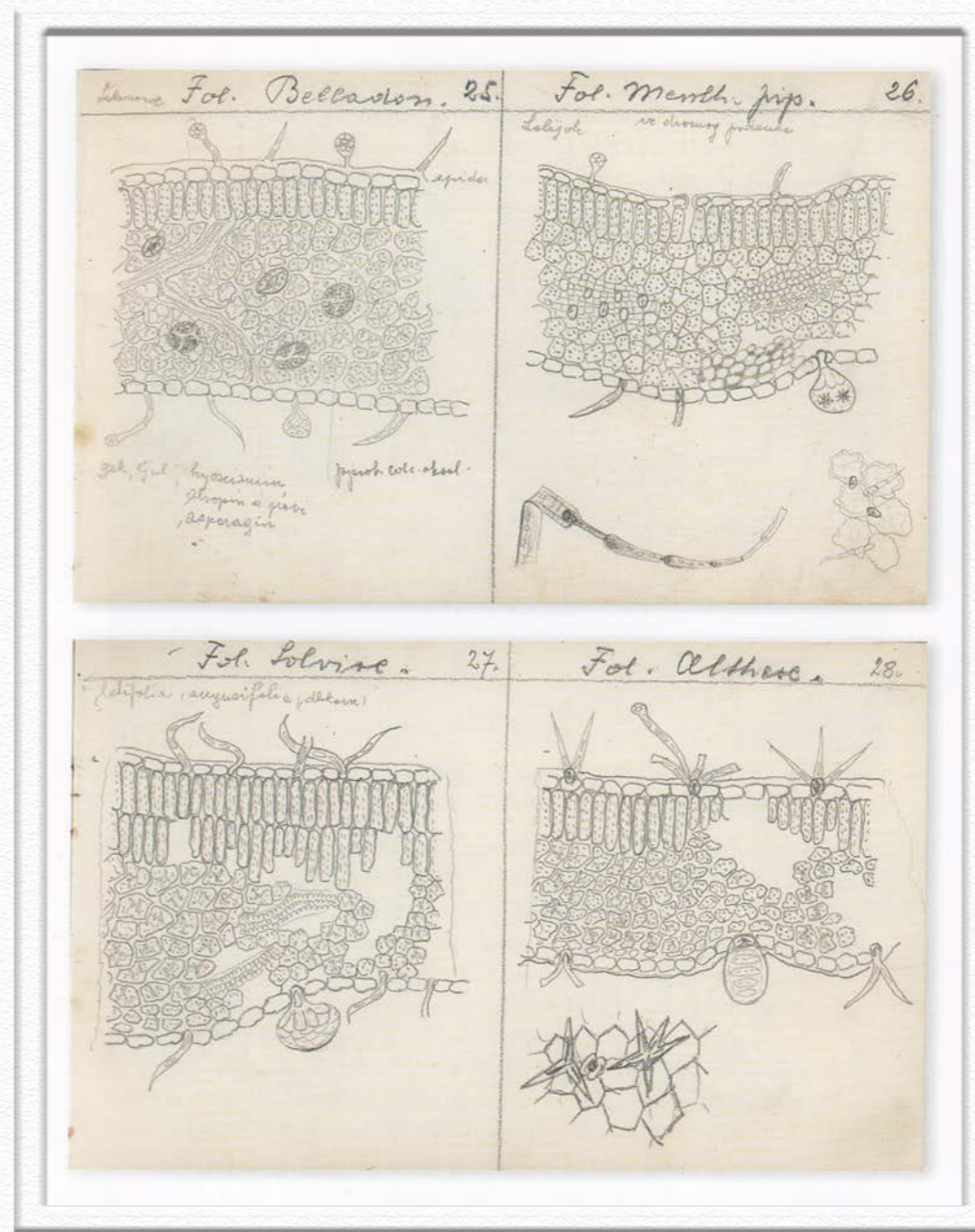
Popis
svećila, sprava i sitavnosti, koja bi se za uređenje
farmakognostičkog instituta nabaviti morala.

Šif. broj	Ime predmeta	fo	x.
1.	12 Kom. Sitarozora za djake a 53 fo 50x	642	.
2.	1 Kom. Ručni sitarozor - ravnom visinom za demonstriranje	20	50.
3.	1 R. Sitarozora za prepravovanje	46	.
4.	1 R. Sitarozora za profesora - (veliki)	283	50.
5.	1 K. Ručni mliječnom	11	-
6.	1 R. Ručni mliječnom	5	.
7.	12 K. Staklena zvana za pokrivanje mliječnika 17 cm i 35 cm vis. ^{2.50}	21	60.
8.	1 K. Staklena zvana isto kao 7. 21 cm i 42 cm vis.	2	50.
9.	130 R. Šećera za prošir. sigurnim čepom za mliječnom razgledanje	39	-
10.	50 R. Šećera 20.5 l. subuša. čepom za razli. razgledanje 10.5 l.	15	.
11.	20 R. Čerup. zdjelica 10 cm diam. za mliče. radnje i 25x	5	.
12.	12 R. Poseta sa 1. kama 1. bitom 2. iglama 1. pišeta 1. škafatom i 7	84	.
13.	3 K. Sprava za bruciranje mličera za mličnom. i 27	6	.
14.	20 K. Staklen. tikvica za kore škafatke 300 gpm. i 20x.	4	.
15.	100 R. Stakla za sile 4.5 cm diam. 50 Kom. 125	2	50
16.	6 R. Stakla za 12 R. sprave za 45x	5	40.
17.	1 R. Stakla za 27 sprave za 70x	-	70.
Latius		1193.	70.

Domčev popis opreme za uređenje i početak rada Farmakognostičkog instituta. (str. 49)

Naslovnica prvoga sveučilišnog udžbenika farmakognozije *Uputa u farmakognoziju* iz godine 1899. koji je Domac napisao kao dopunu farmakognozijskom dijelu prve izvorne hrvatske farmakopeje iz 1901. (str. 104)

Domčevi crteži mikroskopskih preparata biljnih droga iz 1911. (str. 110)

Inić, Suzana; Kujundžić, Nikola. Julije Domac: život i djelo: 1853. – 1928.

Julije Domac s rektorskim lancem. Portret se nalazi u zgradi Rektorata Sveučilišta u Zagrebu. (str. 65)

Pogled na sveučilišnu farmaciju

Grdinić, Vladimir. Vrt ozdravljenja: farmakognozija u hrvatskoj sveučilišnoj farmaciji = Hortus sanitatis: pharmacognosy in Croatian academic pharmacy, Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, 21. svibnja – 16. lipnja 1996.

Rijeka: Jadran Pharma, 1996. XVI, 24 str.: ilustr.; 24 cm. ISBN 953-96848-0-3

Ovaj katalog izložbe pod nazivom *Vrt ozdravljenja/Hortus sanitatis*, uz odabrani popis građe izložene u Muzeju za umjetnost i obrt tijekom svibnja i lipnja 1996., prikazuje povijest hrvatske farmakognozije kao znanstvene discipline. Predstavljen je utemeljitelj Zavoda za farmakognoziju profesor Julije Domac, potom knjižnica Zavoda s vrijednim i rijetkim starim djelima, bogata farmakognoska zbirka i stare ljekarničke posude s farmaceutskim motivima te prvi hrvatski udžbenici iz kojih se učila farmakognozija. Znanstvena istraživanja ljekovitog bilja u katalogu imaju poveznicu s osnutkom fakultetskoga botaničkog vrta ljekovitog bilja *Fran Kušan*. Zanimljiv su dio kataloga i poštanske marke s obilježjima hrvatskih biljnih vrsta. Posebno mjesto ima marka koja obilježava stotu godišnjicu osnutka Zavoda za farmakognoziju. Dani su i brojni literaturni navodi te sažetak na engleskom jeziku.

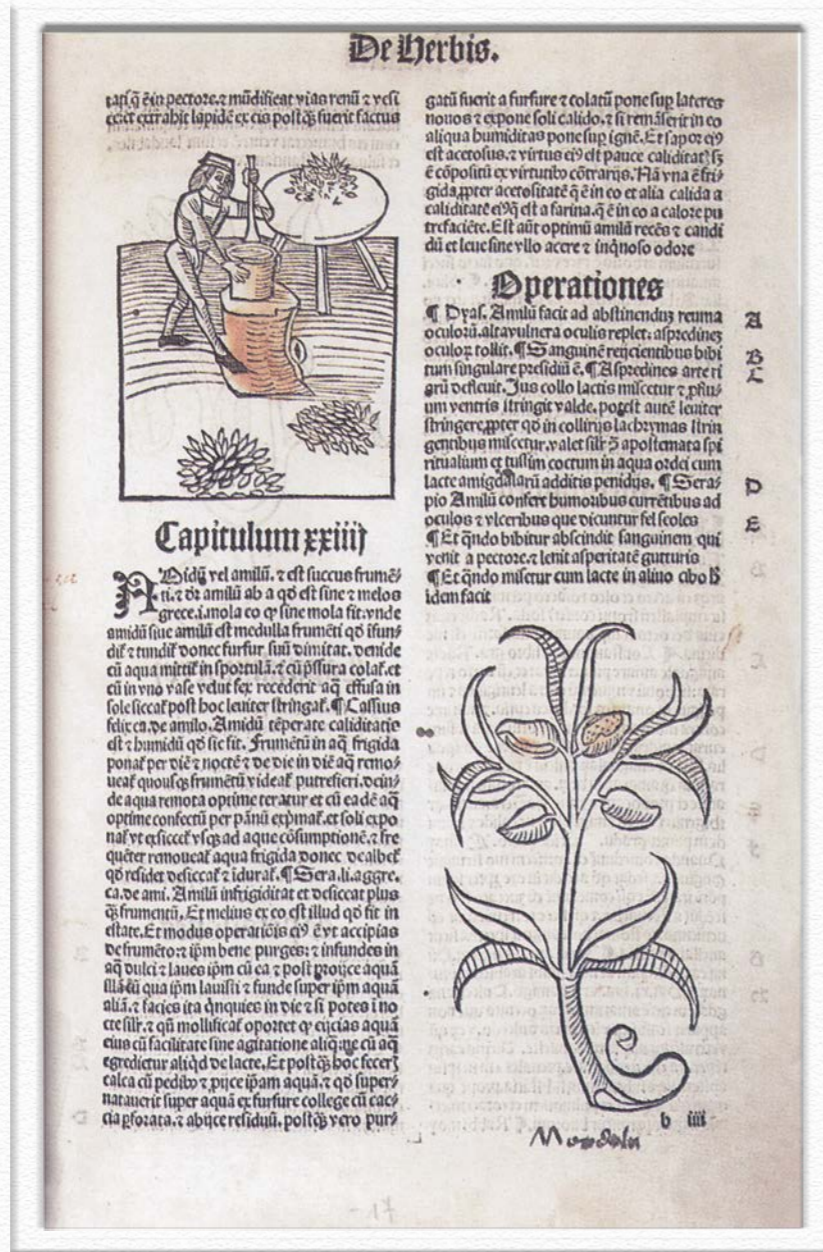
Ovaj katalog nema isključivu nakanu upoznati posjetitelja izložbe sa samim postavom, već ga mami da uroni u povijest naše farmacije i farmakognozije.

Poštanska marka s likom Julija Domca, utemeljitelja prvoga samostalnog *Farmakognostičkog instituta* u svijetu (1896.). Marka je tiskana povodom 100. godišnjice osnutka Zavoda za farmakognoziju Sveučilišta u Zagrebu. (str. 24)

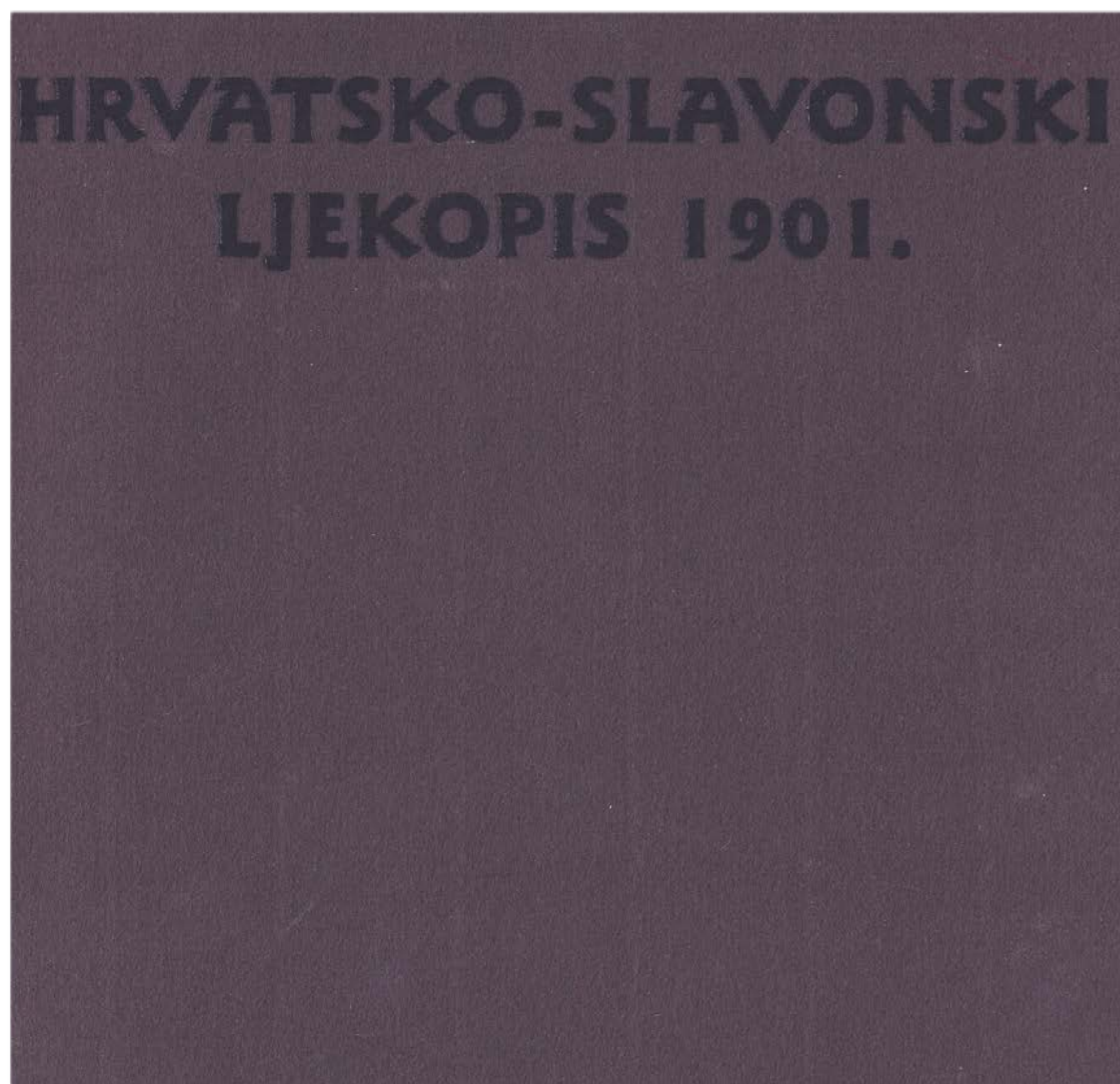
Primjerci ljekovitih droga iz vrijedne Farmakognoške zbirke Zavoda za farmakognoziju Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta koja danas broji više od 1200 uzoraka ljekovitih droga. U Zbirci se nalaze i neki stari i rijetki uzorci koji potječu iz svih dijelova svijeta. (poledina ovitka)

Inkunabula *Hortus sanitatis* Joannesa de Cube iz godine 1498., najstarije farmaceutsko djelo u kojem se spominje Hrvatska, a sadrži ondašnje sveukupno farmakognosko znanje. (str. V.)

Mikroskop kojim se Julije Domac služio u mikroskopskim opisima ljekovitih droga pri pisanju sveučilišnog udžbenika iz farmakognozije *Uputa u farmakognoziju* i farmakognoskijskog dijela originalne hrvatske farmakopeje iz 1901. (str. XIV.)

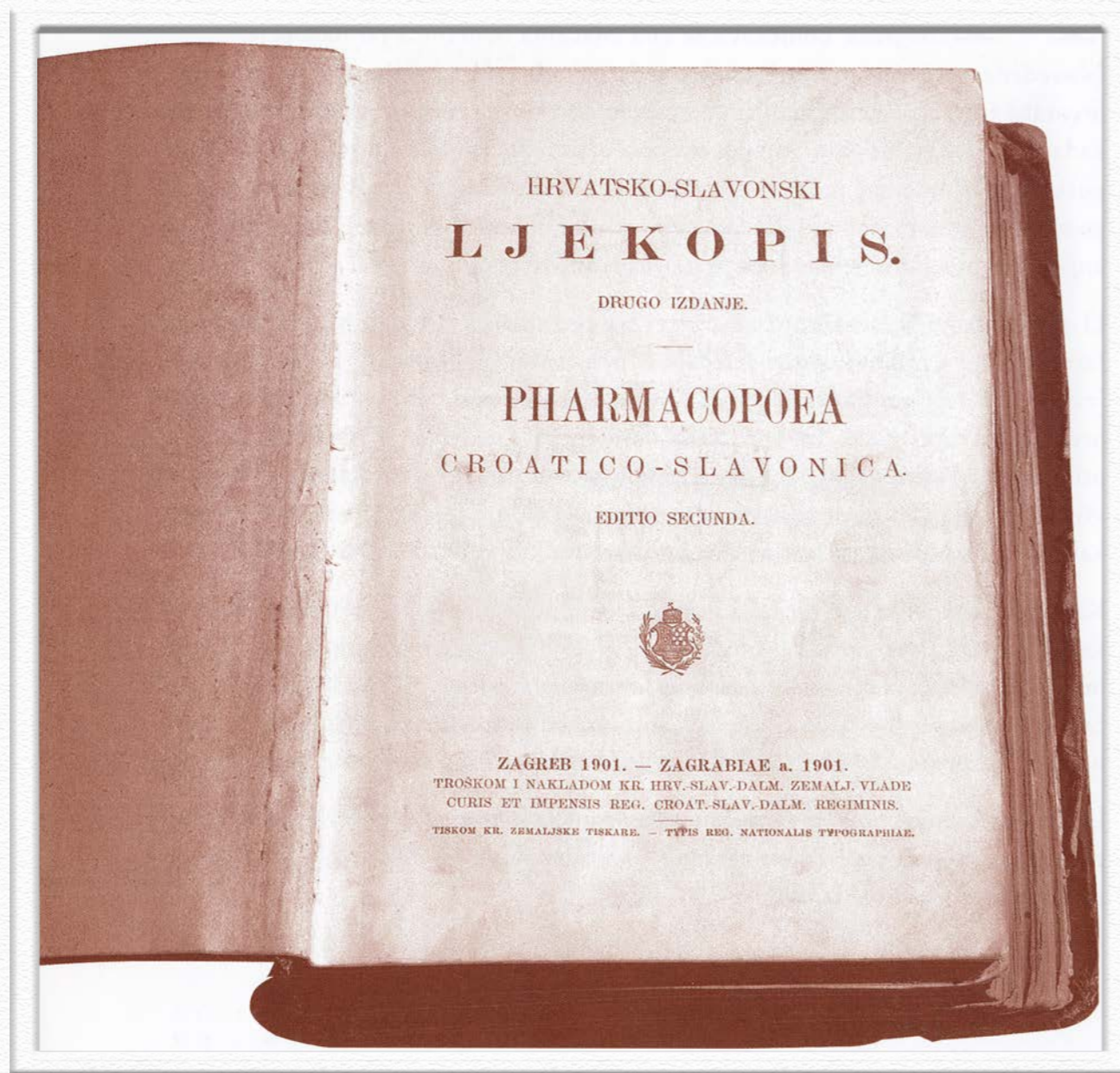

Grdinić, Vladimir; Stefanini-Orešić, Laila. Hrvatsko-slavonski Ljekopis 1901.

Zagreb: Alpha-Medical, 2001. 119 str.: ilustr.; 21 cm. ISBN 953-98528-0-3

Naši vrsni poznavatelji povijesti znanosti i hrvatske ljekarničke baštine predstavili su stručnoj i znanstvenoj javnosti prvu izvornu hrvatsku farmakopeju pod naslovom *Hrvatsko-slavonski Ljekopis (Pharmacopoea Croatico-Slavonica)* u znak obilježavanja sto godina od njezine objave. Ova je farmakopeja, tiskana godine 1901., doživjela ne samo pretisak 2001., već se njome, kao svojevrsnom spomenicom, obilježila ta značajna obljetnica povodom Drugoga hrvatskog kongresa farmacije. U knjigu su uvršteni članci i osvrti najpoznatijih europskih farmaceutskih stručnjaka o znanstvenoj vrijednosti izvorne hrvatske farmakopeje. Tekst su *Ljekopisa* autori sažeto obradili oslanjajući se na uvodne dijelove farmakopeje i pojedina poglavlja i monografije. Doživljaj listanja naše prve farmakopeje postignut je uvrštavanjem nekih izvornih monografija lijekova, pisanih dvojezično, na latinskom i hrvatskom jeziku, na posebnom papiru koji dočarava autentičnost *Ljekopisa*. Na zadnjim je stranicama knjige popis svih monografija *Ljekopisa* te mali farmakopejski rječnik starih hrvatskih izraza kao pomagalo za istraživače povijesti farmacije na našem tlu. Spomenica ima sažetak i sadržaj na engleskom jeziku.

Grdinić, Vladimir; Stefanini-Orešić, Laila. Hrvatsko-slavonski ljekopis 1901.

Prva izvorna hrvatska farmakopeja pod naslovom *Hrvatsko-slavonski ljekopis*, *drugo izdanje* iz godine 1901. Pisana je dvojezično, hrvatskim i latinskim jezikom. Autori su bili sveučilišni profesori Gustav Janeček, pisac farmaceutsko-kemijskog i galenskog dijela farmakopeje te Julije Domac, pisac farmakognozijskog dijela *Ljekopisa*. (str. 8)

† 142. *Digitalis*.

Pustikara. Naprstnjak.

Pustikara crvena ili naprstnjak crveni dvogodišnja je zelen, koja raste samonikla po gorama u nas, u zapadnim dijelovima srednje Evrope, južne Njemačke, Češke, naročito u Schwarzwald i na Harzu, pa se često u nas i u vrtovima sadi. Kestogubice ili strup-nikovice.

Lišće je jajasto ili duguljasto jajasto, doljno je suženo u dugačku krilatu peteljku, do tri decimetra dugačko, a do petnaest centimetara široko, srednje ima kratke peteljke, gornje pak sjedi, no sve je lišće nejednako ili gotovo dvostruko narovašeno, lica tamno zelena, obasuta mekim dlakama, a naličja pustenasto dlakava, inače je mrežom žilica izprepletana i nabrana, ima gotovo uzporedne tercijarne nerve, koji se protežu u prostorih, što su omeđeni sekundarnimi nervi poput luka savijenimi, mirisa je posebna i slaba, okusa gorka te bljutava.

Neka se sabira od cvatuće samonikle biline, neka se osuši u hladu i oprezno čuva u dobro zatvorenoj posudi na tamnu mjestu, ali ne preko godine dana.

Lišće sadjene biline, što je okusa samo slabo grka, slabo dlakavo ili pače golo, ne smije se upotrebljavati.

Najveći pojedini obrok: 0.20 grama.

Najveći dnevni obrok: 1.00 gram.

Najveći dnevni obrok u opazku: 2.00 grama.

Uztuci: bljuvala, trieslovina crna kava.

† 142. *Digitalis*.

Digitalis purpurea Linn., herba biennis in montibus Europae mediae occidentalis, et Germaniae australis atque Bohemiae, praecipue in Marcinis Silvis et Hercyniis saltibus sponte crescens, apud nos in hortis saepe culta. Scrophulariaceae.

Folia ovata vel ovato-oblonga, inferiora in petiolum longum alatum attenuata, usque ad decimetra tria longa, ad centimetra quindecim lata, media breviter petiolata, superiora sessilia, omnia inaequaliter aut subduplicato-crenata, superne obscure viridia, pubescentia, subtus tomentosa, reticulato-venosa, rugosa, nervis tertiariis fere parallelis in segmentis nervis secundariis arcuatis determinatis, odoris peculiaris debilis, saporis amari nauseosi.

Colligenda e planta florida sponte crescente, siccentur in umbra et in vase bene clauso a luce remoto neve ultra annum sed caute serventur.

Folia plantae cultae saporis parum amari, paululum pilosa vel plane glabra ne adhibeantur.

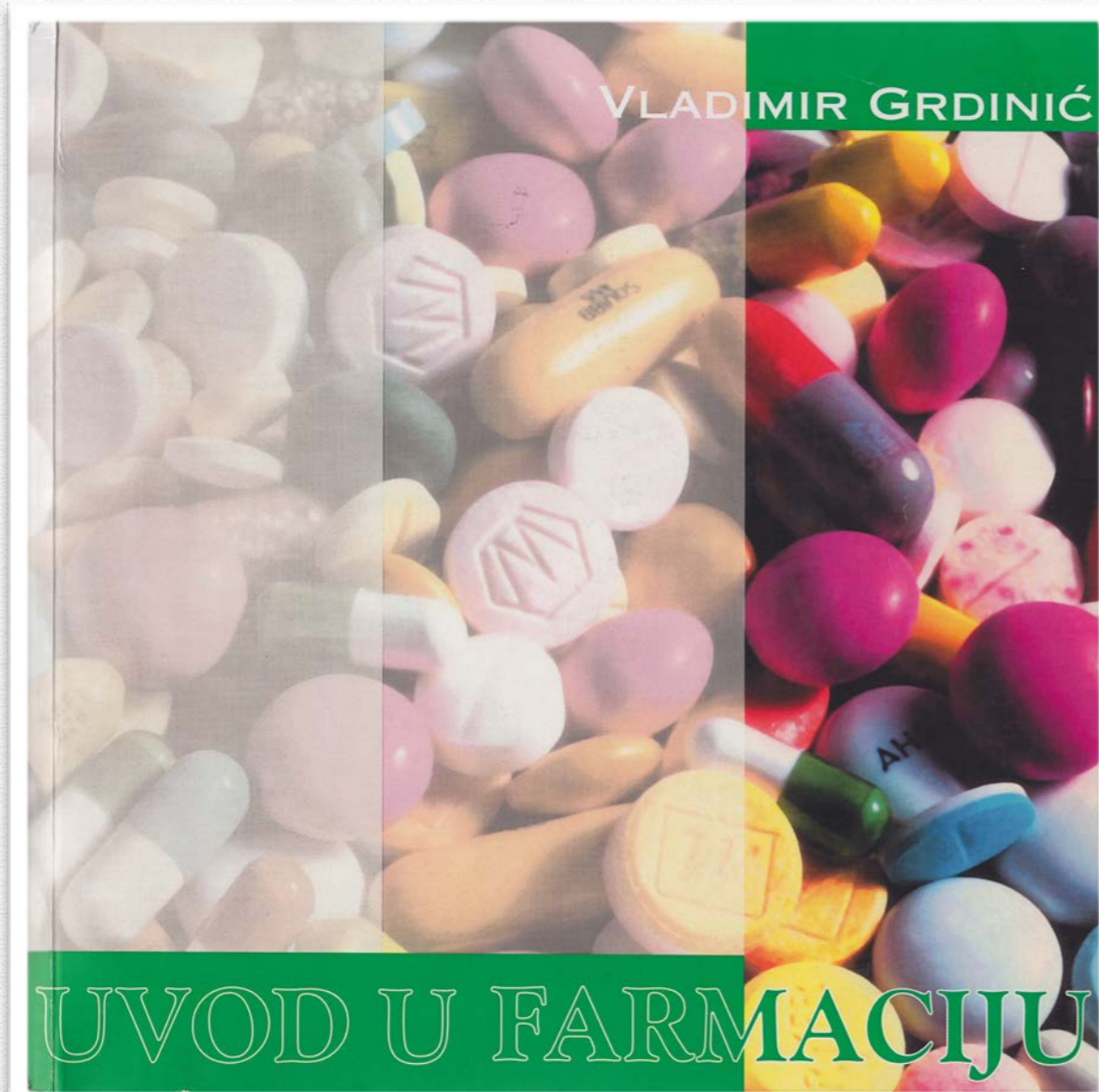
Dosis maxima singula: 0.20 grammatis.

Dosis maxima pro die: 1.00 gramma.

Dosis maxima ad infusum pro die: 2.00 grammata.

Antidota: emetica, acidum tannicum, infusum coffeae tostae.

Iz Hrvatsko-slavonskog ljekopisa: monografija *Digitalisa* pisana hrvatskim i latinskim jezikom u kojoj su propisani antidoti (*uztuci*) u slučaju trovanja što je bila posebnost *Ljekopisa* u odnosu na druge europske farmakopeje. (str. VIII., IX.)

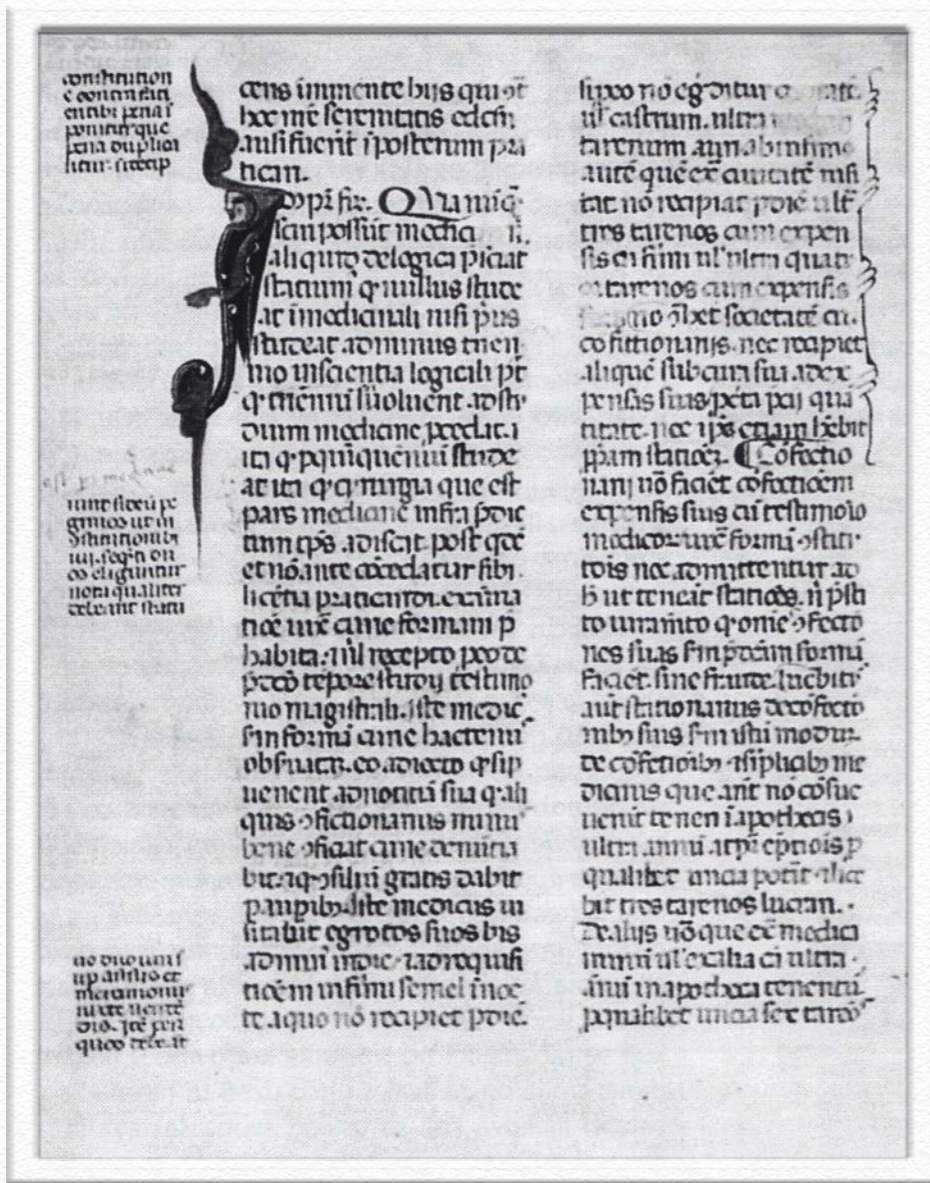

Grdinić, Vladimir. Uvod u farmaciju.

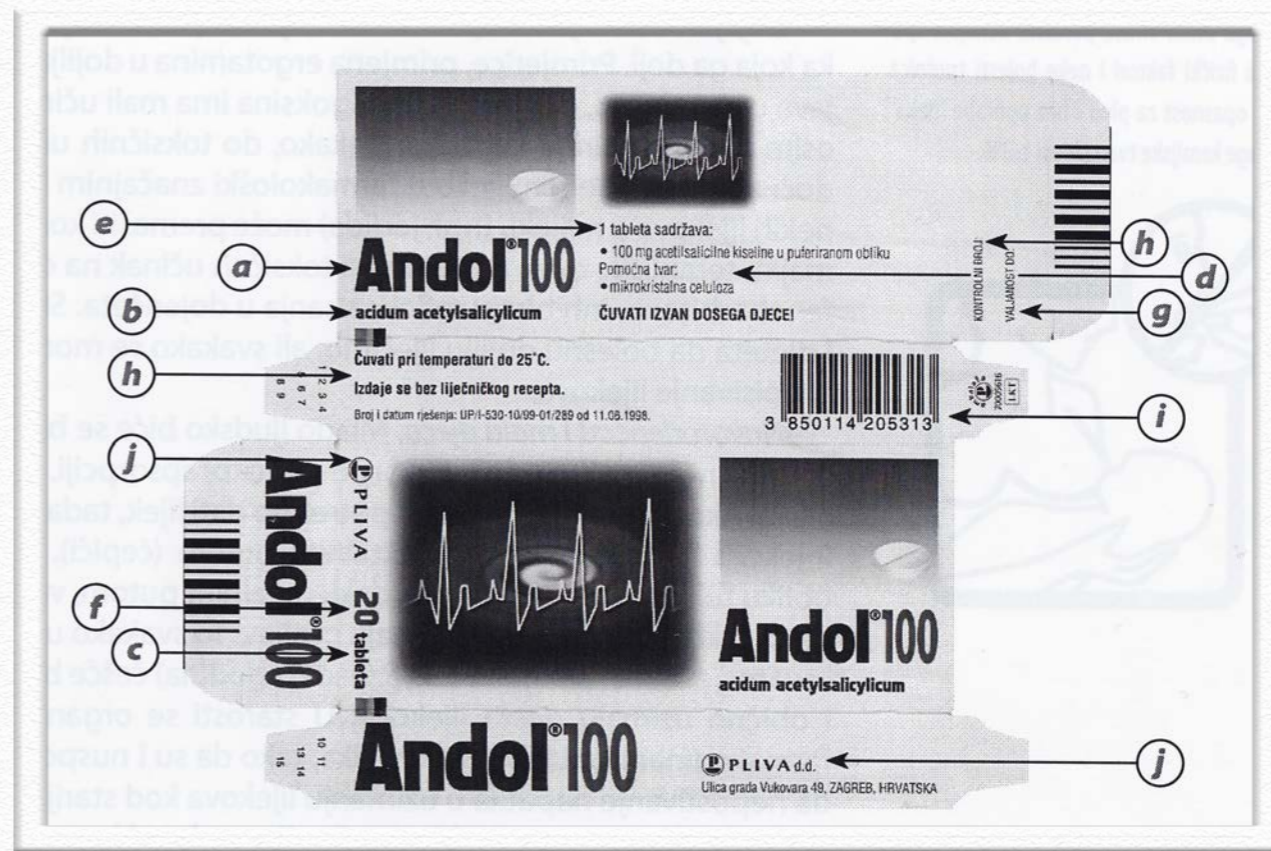
Zagreb: [vlastita naklada], 2003. 341 str.: ilustr.; 21 cm.

(Manualia facultatis – studium pharmaciae)

Ovaj je udžbenik nastao povodom osmišljavanja kolegija *Uvod u farmaciju* na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Autor se u dvadesetak poglavlja dotiče raznovrsnih tema vezanih za struku, a svaka od njih ima izvorište u povijesti. Tako budući farmaceuti stječu znanja o ulozi ljekarnika u zdravstvenoj skrbi, proizvodnji lijekova, važnosti farmakopeje, stručnim pojmovima i nazivlju kao i povijesnim činjenicama o osnutku i razvitku Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta. Brojne zanimljive i naoko neobične činjenice autor vješto povezuje u poglavlju o unutarnjoj ljepoti farmacije i poglavlju o farmaceutskim neobičnostima. Udžbenik *Uvod u farmaciju* daje studentima i onima koji nisu u struci, saznanja o počecima razvoja farmacije kao i njezinoj ulozi u suvremenoj znanosti.

Prijepis zakona cara i kralja Fridrika II. o službenom odvajanju farmacije i medicine godine 1240. (str. 22)

Obilježja vanjskog pakovanja industrijski proizvedenog lijeka. (str. 156)

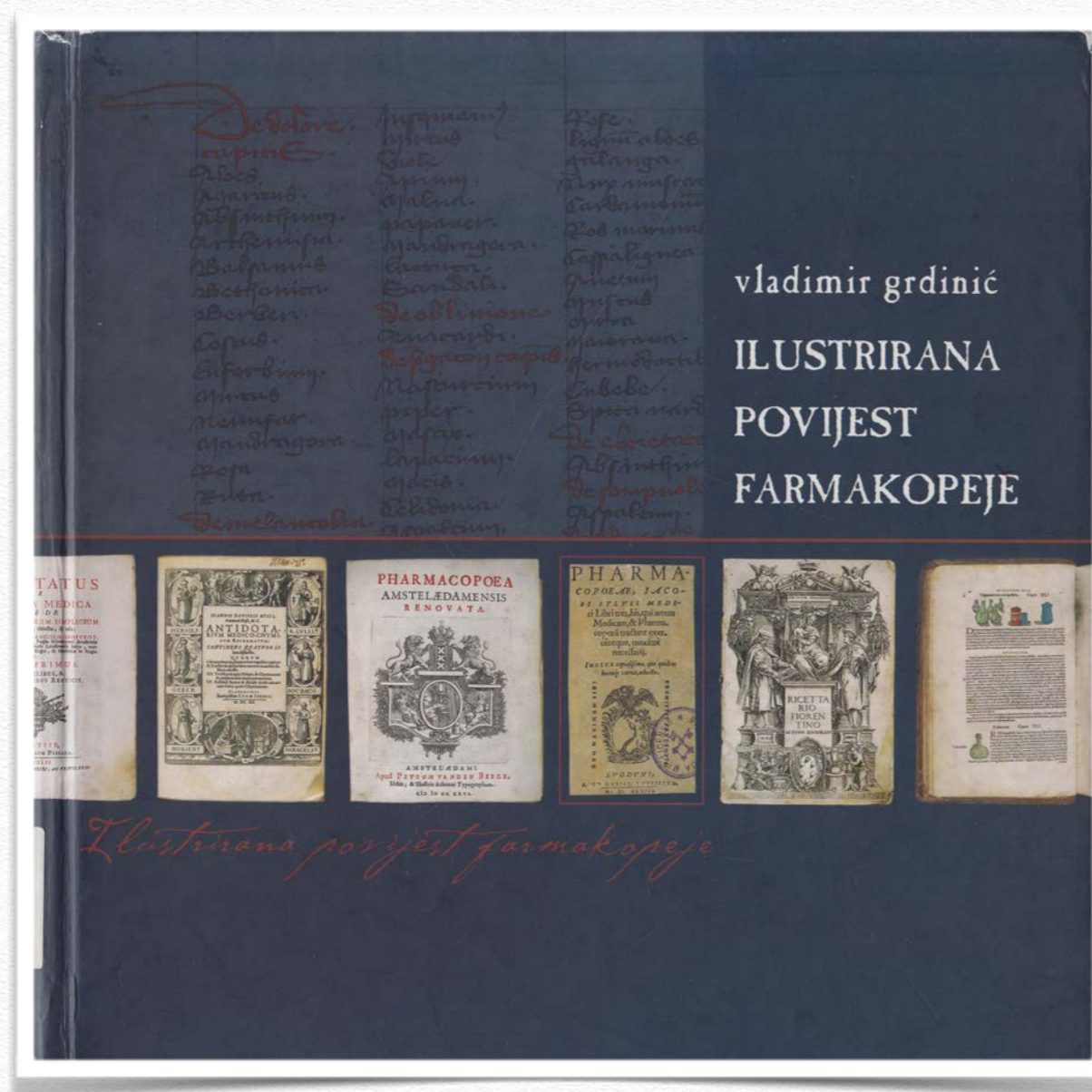

Ukrašene ljekarničke posude iz Dubrovnika iznimnoga kulturnog i povijesnoga značenja. (str. 262)

Ukrasni bakrorez *Dispensatorium medico-pharmaceuticum Pragense* iz godine 1739. kao omiljena tehnika oslikavanja farmakopeja toga doba. (str. 275)

Farmacija: znanost i struka kroz stoljeća

Grdinić, Vladimir. Ilustrirana povijest farmakopeje.

Zagreb: Medika, 2001. 684 str.: ilustr.; 22 cm. ISBN 953-98509-0-8

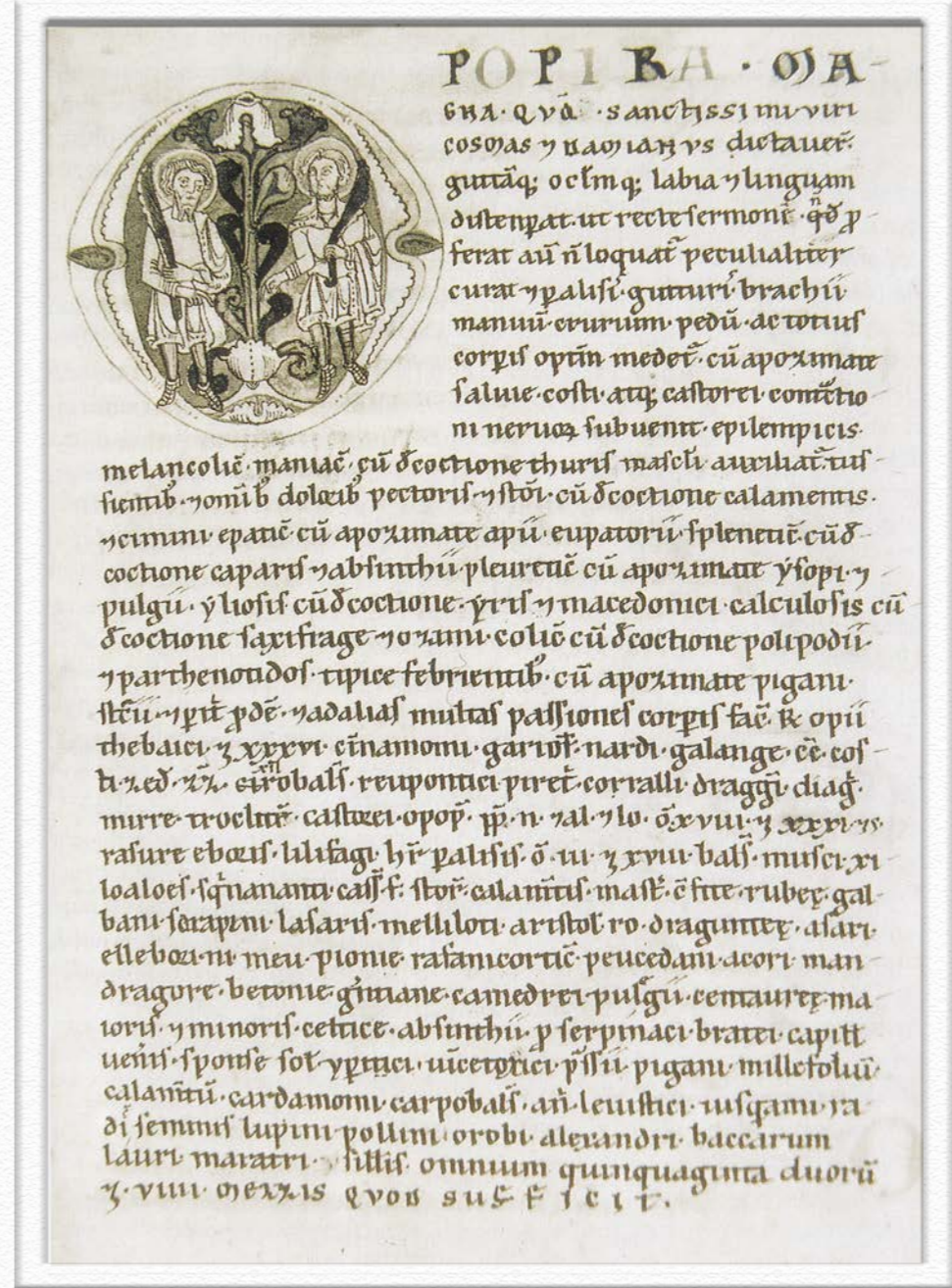
Ne postoji nijedno tako obimno djelo o samoj farmakopeji kao što je to *Ilustrirana povijest farmakopeje* profesora Grdinića. Knjiga na enciklopedijski način opisuje pojedine *ljekopise* (farmakopeje) i njihove osobitosti te daje povijesni kontekst nastanka farmakopeje. Autor daje prikaz *Materie medice*, od lijekova iz antičke tradicije do onih uvrštenih u moderne farmakopeje dvadesetog stoljeća. U poglavlju o normiranju *ljekopisa* autor raspravlja o standardizaciji kemijskoga, botaničkog i farmaceutskog nazivlja. Posebno je poglavlje posvetio razvojnom putu farmakopeje, od sačuvanih zapisa s farmakopejskim obilježjima naroda staroga vijeka do današnje Europske farmakopeje. Autor podrobno predstavlja i vrijedan katalog farmakopeja i srodnih djela, počevši od starog Egipta sve do novijih izdanja nakon 1850. Knjiga obiluje vrhunskim slikovnim priložima – muzealijama iz različitih zbirki. Sam tekst i fotografije prati 471 literaturni navod, a dan je i sažetak te sadržaj na engleskom jeziku. Knjigu vrijedi prevesti na engleski jezik i time pokazati svijetu da i Hrvati imaju povjesničara farmakopeje, najznačajnije farmaceutske knjige.

Lijekovi iz antičke tradicije u djelu *Herbarius* Pedanija Dioskorida, grčkog farmakologa i farmakognosta. (str. 77)

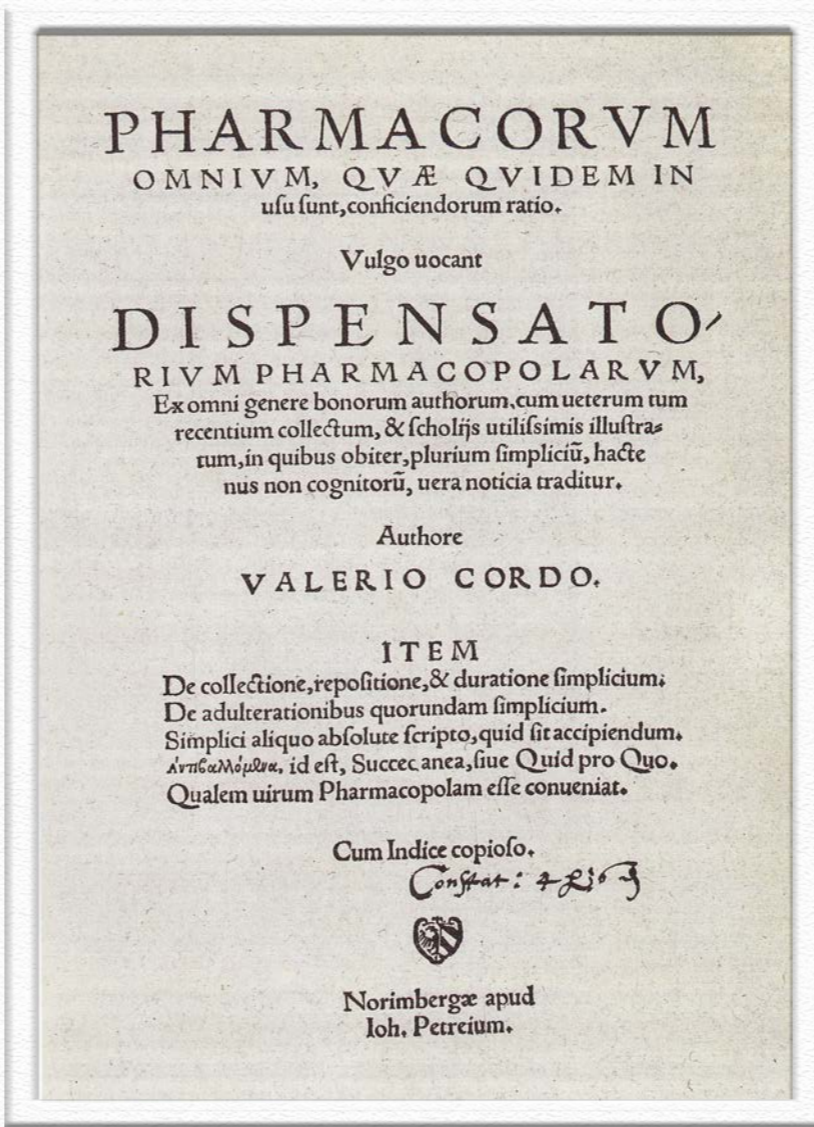
Početak teksta s ukrašenim inicijalom **O**. (str. 452-inicijal)

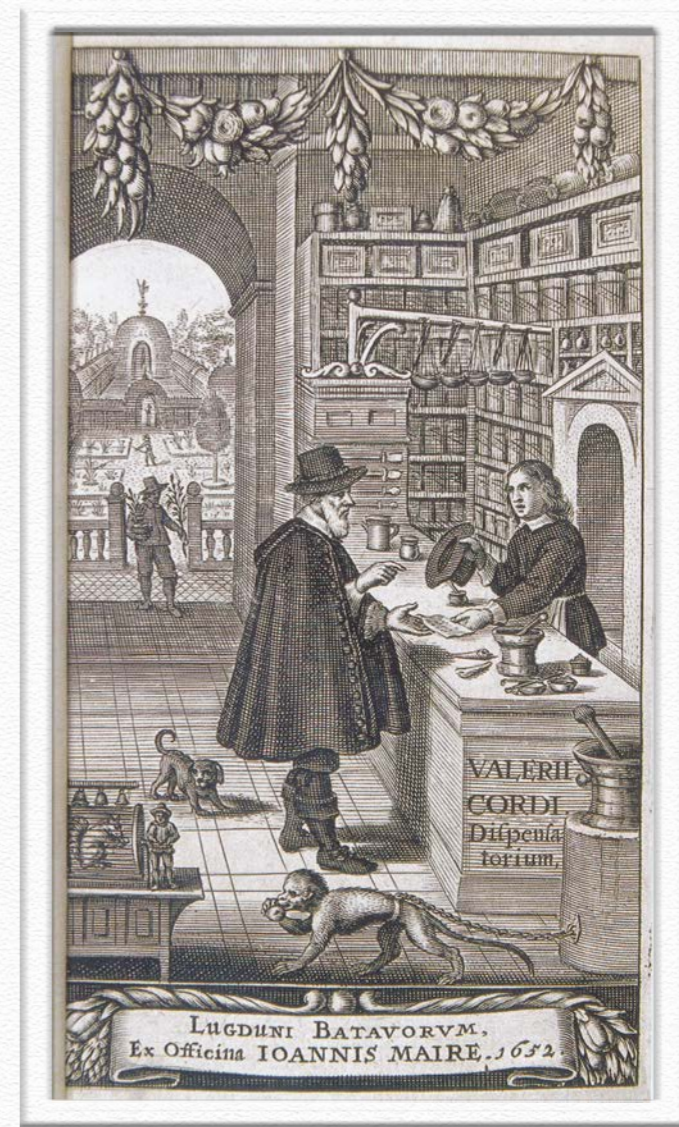
Antidotarius magnus, srednjovjekovna zbirka s više od tisuću recepata koju je napisala skupina autora čuvene medicinske škole u Salernu. Rukopis je nastao krajem 11. stoljeća i bogato je ukrašen inicijalima među kojima ljekarnika najbolje opisuje oslikani inicijal **I**. (str. 476)

Ricettario Fiorentino, farmakopejsko djelo grada Firenze iz godine 1567. koje se rabilo i u drugim gradovima. Izvorno izdanje iz godine 1499. nosi naslov *Nuovo Receptario*. (str. 508)

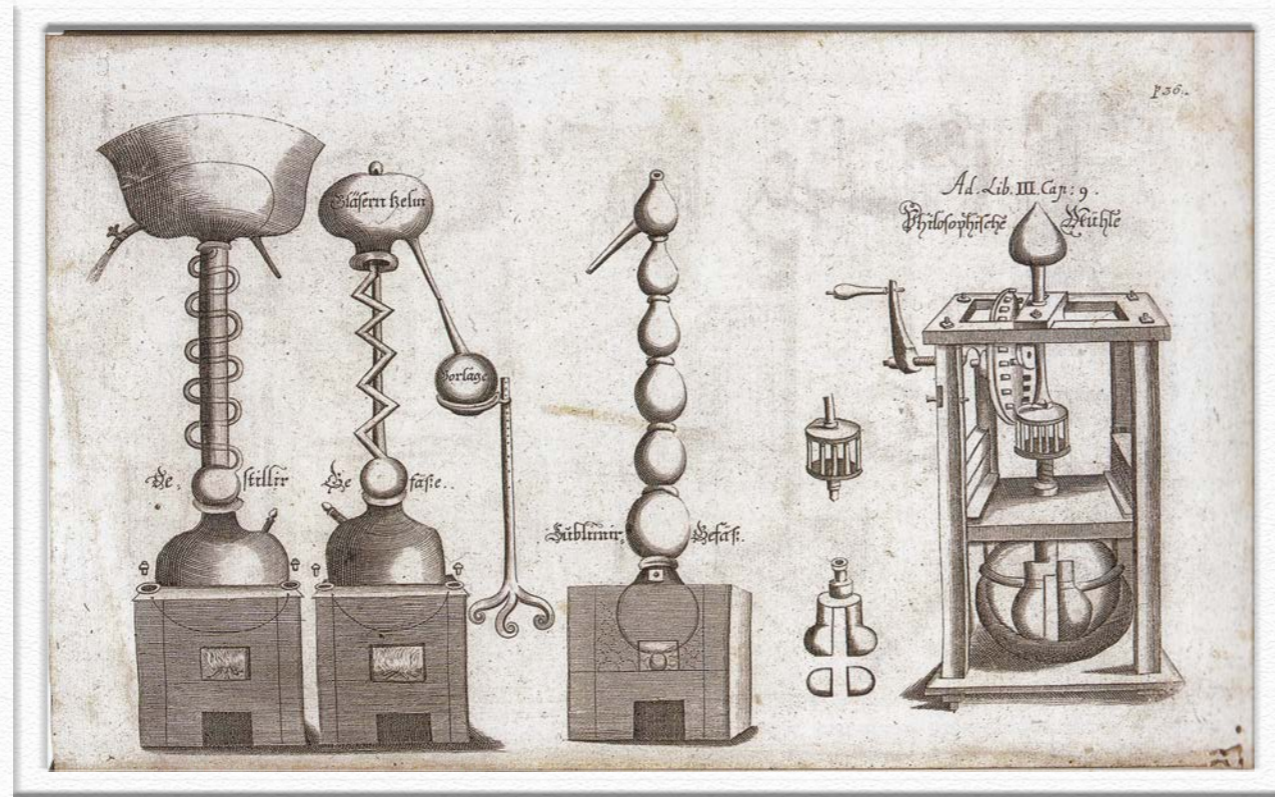
Dispensatorium Valeriusa Cordusa iz 1546. smatra se prvom službenom farmakopejom u svijetu. Zakonski je odobrena u njemačkom gradu Nürnbergu. (str. 502)

Naslovni bakrorez *Valerii Cordi dispensatorium* iz 1652. Autor je bio liječnik, a njegovu je knjigu lijekova službeno potvrdilo Vijeće grada Nürnberga. Prvo je izdanje *Dispensatoriuma* tiskano nakon autorove smrti. (str. 542)

Cordusovo tumačenje Dioskoridovog djela *De materia medica* iz 16. stoljeća. To je najcjelovitije i najbolje djelo o lijekovima staroga vijeka koje se kasnije pojavljuje u mnogim izdanjima i prijevodima, a ponekad i s tumačenjem. *De materia medica* je bila uzor mnogim budućim farmakopejama. (str. 10, 317 i 462)

Ljekarnički pribor i naprave ljekarničkog laboratorija iz 18. stoljeća kao sastavni dio farmakopeja. Ljekarnički su laboratoriji dugo bili jedina mjesta gdje se uz farmaciju razvijala i kemijska znanost. (str. 576, 590)

Pag. 172.

Tabulle von den Zuspillösungen verschiedener Körper

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	
▽	▽	▽	▽	▽	⊖	⊕	⊕	⊕	⊕	R	⊖	⊕	⊕	K.	∞	⊕	⊕	W.	X.	h	z	♂	♀	⊖	♂	♀	⊖	
Cδ.	▽	▽	Cδ	Cδ	W.	⊖	W.	∞	<i>z. z. ∞</i>	⊖	W.	K.	K.	∞	⊕	⊖	⊖	⊖	h	♀	⊖	♀	⊖	⊖	⊕	Cδ	♀	
Ch.	▽	▽	Ch	Ch	K.	⊖	h	♀	∞	<i>z. z. ∞</i>	⊕	K.	∞	X.	⊖	⊖	W.	♂	z	z	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊕	C.X.	
⊖	▽	Cδ	⊖	⊖	⊕	♀	♀	⊕	⊖	<i>z. z. ∞</i>	h	⊕	♀	W.	h	⊖	h	h	⊖	⊖	♂	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	C.W.	
⊕	Cδ	Ch	⊕	⊕	z	W.	♂	W.	⊕	♂	z	⊕	⊕	W.	h	h	z	z	⊖	⊖	♂	⊖	⊖	⊖	⊖	z	C.♂	
⊕	Ch	⊖	⊕	⊕	h	♀	X.	h	♀	h	W.	h	W.	z	⊕	z	z	♀	♀	♂	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	X	C.♀	
⊖	⊕	⊕	⊕	⊕	♂	♂	♂	♂	♂	⊖	⊖	⊖	h	♀	♂	♂	♂	X.	♂	♀	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	W.	C.⊖
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	X	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	z	♂	X	♂	♂	♂	♂	♂	♂	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	C.⊕
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	C.♂
⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	♂	C.♂
<i>Körper so sich von einem in jeglichem Körper zu oberst stehenden Körper nicht auflösen lassen</i>																												
▽	▽	▽	▽	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖	⊖		W.		W.	X.		♂						♂		
																											K.	

Tablica kemijskih simbola iz 18. stoljeća. Uvođenjem kemijskih lijekova u farmakopeje nastaje potreba za stvaranjem jedinstvenoga kemijskog, farmaceutskog i botaničkog nazivlja. (str. 231)

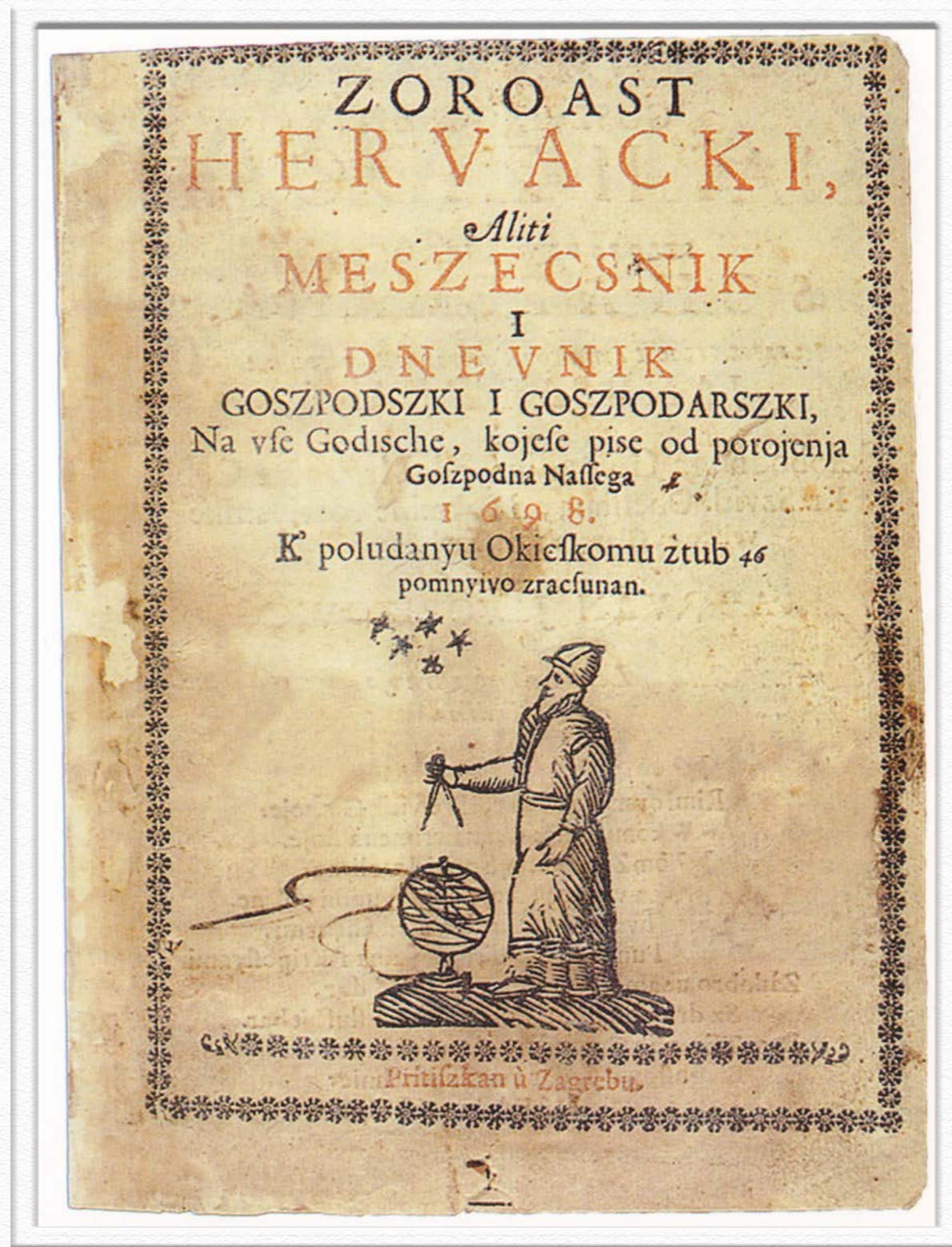
Druga strana medalje: farmacija i vrijeme

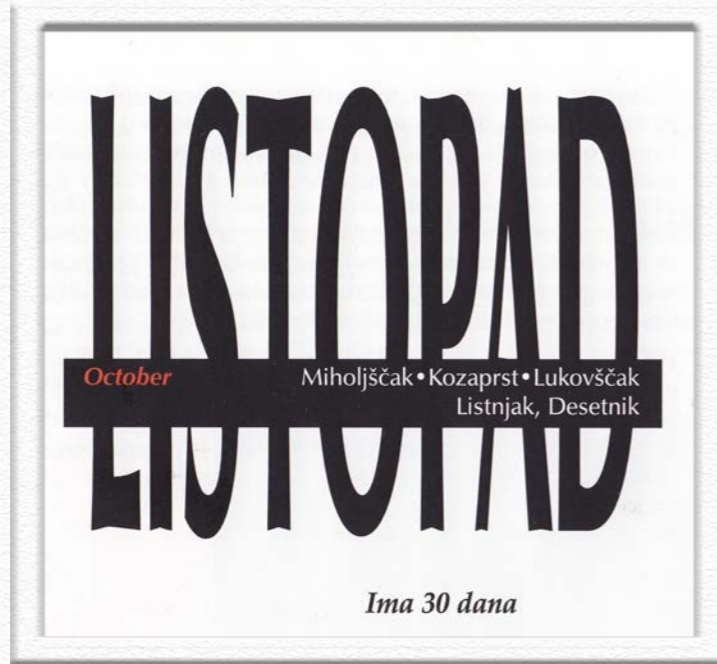
Grdinić, Vladimir. Ogled o kalendaru s rječnikom datuma za farmaceute.

Zagreb: Medical Intertrade, 2000. 192 str.: ilustr.; 19 x 26 cm. ISBN 953-98082-0-0

Ovom je knjigom autor uplovio u farmaceutske vode kako bi kroz organizirano vrijeme, odnosno kalendar, istaknuo činjenice koje su izvor znanja i svakodnevni podsjetnik na farmaceutske znanstvene i stručne korijene. Profesor Grdinić govori o težnji svih kalendara da organiziraju tijek vremena kroz ponavljajuće prirodne cikluse. Autor nas uvodi u samu povijest nastanka kalendara. Upućuje nas na činjenice da je razvojem astronomije i matematike kalendar postajao sve točniji. Biser je knjige poglavlje o kalendarima u Hrvatskoj, a samu srž knjige daje farmaceutski vremeplov od siječnja do prosinca putem kojeg uranjamo u događaje s farmaceutskim i znanstveno-stručnim podacima. Veseli nas i kalendarski pregled godina kratkih veljača, te prijestupnih godina odnosno godina dugih veljača u razdoblju od 1753. pa sve do 2099. Autor, u svojoj poznatoj maniri, u rječniku opisuje pojmove navedene u knjizi.

Prvi tiskani kalendari na hrvatskom jeziku koji počinju izlaziti krajem 17. stoljeća. (str. 55)

4 1882. temeljem rješenja cara i kralja Franje Josipa I. osnovan je farmaceutski studij na Zagrebaćkom sveučilištu.

Oglas.

Na temelju previšnjega rješenja Njeg. ces. i kralj. apošt. Velićanstva od dne 4. listopada t. g. otvoriti će se na zagrebaćkom sveučilištu Franje Josipa I. početkom mjeseca studenoga t. g. farmaceutićki ućevni tećaj.

Tko želi da sluša te nauke na sveučilištu i da postigne stupanj magistra farmacije mora izkazati, da je s dobrim uspjehom svršio bar četiri razreda koje austrijsko-ugarske gimnazije i osim toga, da je po postojećem zemaljskom gremijalnom redu izučio farmaciju i da je nakon položenoga tirocinialnoga izpita bar dvie godine danah u kojoj javnoj ljekarni austrijsko-ugarske monarkije kano pomoćnik probavio.

Za upis u farmaceutićki tećaj odredjuju se tri posljednja dana mjeseca listopada, a predavanja u istom tjećaju poćimaju dne 3. studenoga t. g.

Prijaviti se valja kod dekanata mudroslovnoga fakulteta. Od kraljevskog zemaljsko-vladnoga odjela za bogoštovje i nastavu.

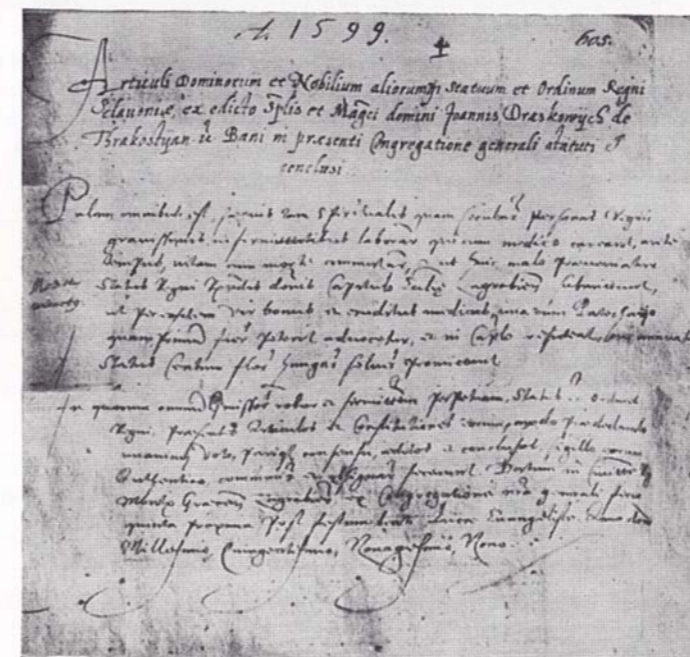
U Zagrebu, 11. listopada 1882.

Temeljem rješenja cara i kralja Franje Josipa I. od **4. listopada 1882.** osnovan farmaceutski studij na Sveučilištu u Zagrebu. (str. 121)

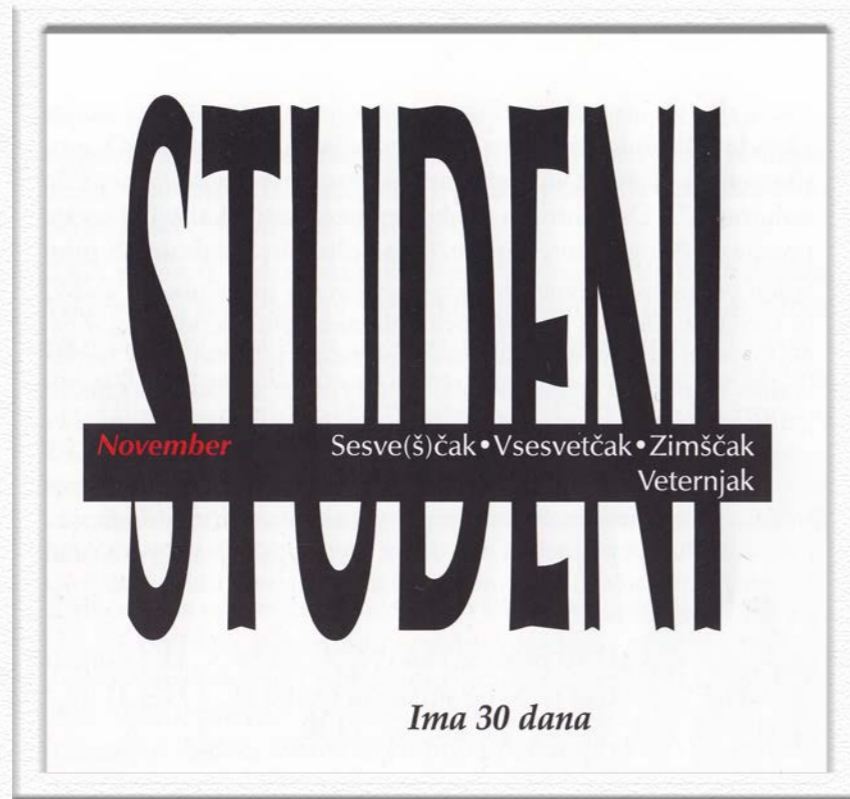

18 1599. prema podacima ljekarnika Vlatka Bartulića toga je dana utemeljena kaptolska ljekarna sv. Marije.

Ljekarna se nalazila na Opatovini br. 7, koja je zbog gradnje Trznice i rušenja dijela Opatovine privremeno preseljena na Jelaćićev trg 19 (1910.), potom na Jelaćićev trg 20 (1925.) i konaćno u, za ljekarnu, sagrađenu palaću na Dolcu 1 i Tkalćićevoj 2 (1932.).

U Zagrebu utemeljena kaptolska ljekarna sv. Marije **18. listopada 1599.** (str. 124)

2 1421. Dominko Dubrovčanin završio je pisanje djela *Consilium ad curam lapidis et podagrae* (Savjeti o liječenju kamenca i podagre), a sastavio je i lijek *Syrupus ex inventione mea*, primjer polipragmazije.

1739. rođen u Beču Karl Ditters von Dittersdorf (pravo ime sve do 1773. Carl Ditters), violinist i kompozitor instrumentalne glazbe i lakih komičnih opera za tzv. igrokaz s pjevanjem (Singspiel) karakterističnih za XVIII. st. na njemačkom jeziku; opera *Doktor und Apotheker*, koju je napisao 1786., klasični je primjer njemačkog Singspiela. Vidjeti: 24.10.

1806. generalni providur Dalmacije ljekarnik Vincenzo Dandolo ispravom *Proclama* najavljuje otvaranje liceja u Zadru sa studijem gramatike, lijepe književnosti, filozofije, prava, medicine i prirodnih znanosti, uključujući studij farmacije.

Ljekarnik Vincenzo Dandolo, generalni providur Dalmacije, **2. studenog 1806.** otvara licej u Zadru koji uključuje i studij farmacije. (str. 129)

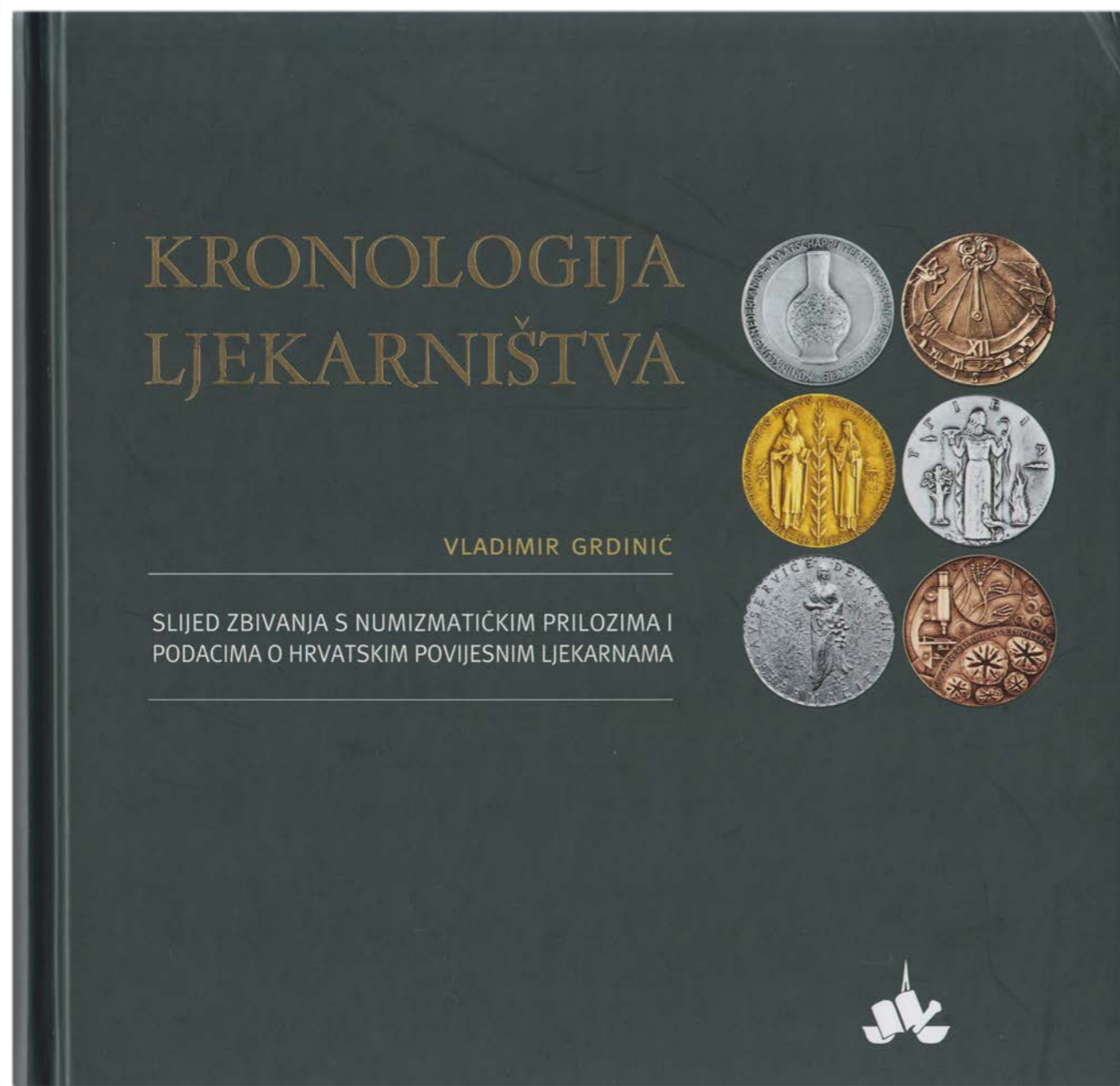
Prikaz ljekarne u Aviceninu djelu *Canon medicine (Zakonik medicine)*. Ovo djelo, u kojem autor daje pregled grčke i rimske medicine, predstavlja vrhunac srednjovjekovnog arapskog liječništva. (str. 152)

Godine kratkih veljača: 1753. - 2099.

GODINE
SUBOTA

1753.-1799.	1800.-1899.	1900.-1999.	2000.-2099.
1757	1803	1910	2005
1763	1814	1921	2011
1774	1825	1927	2022
1785	1831	1938	2033
1791	1842	1949	2039
	1853	1950	2050
	1859	1966	2061
	1870	1977	2067
	1881	1983	2078
	1887	1994	2089
	1898		2095

Popis godina kratkih veljača od 1753. – 2099. koje započinju subotom. (str. 152, 153)

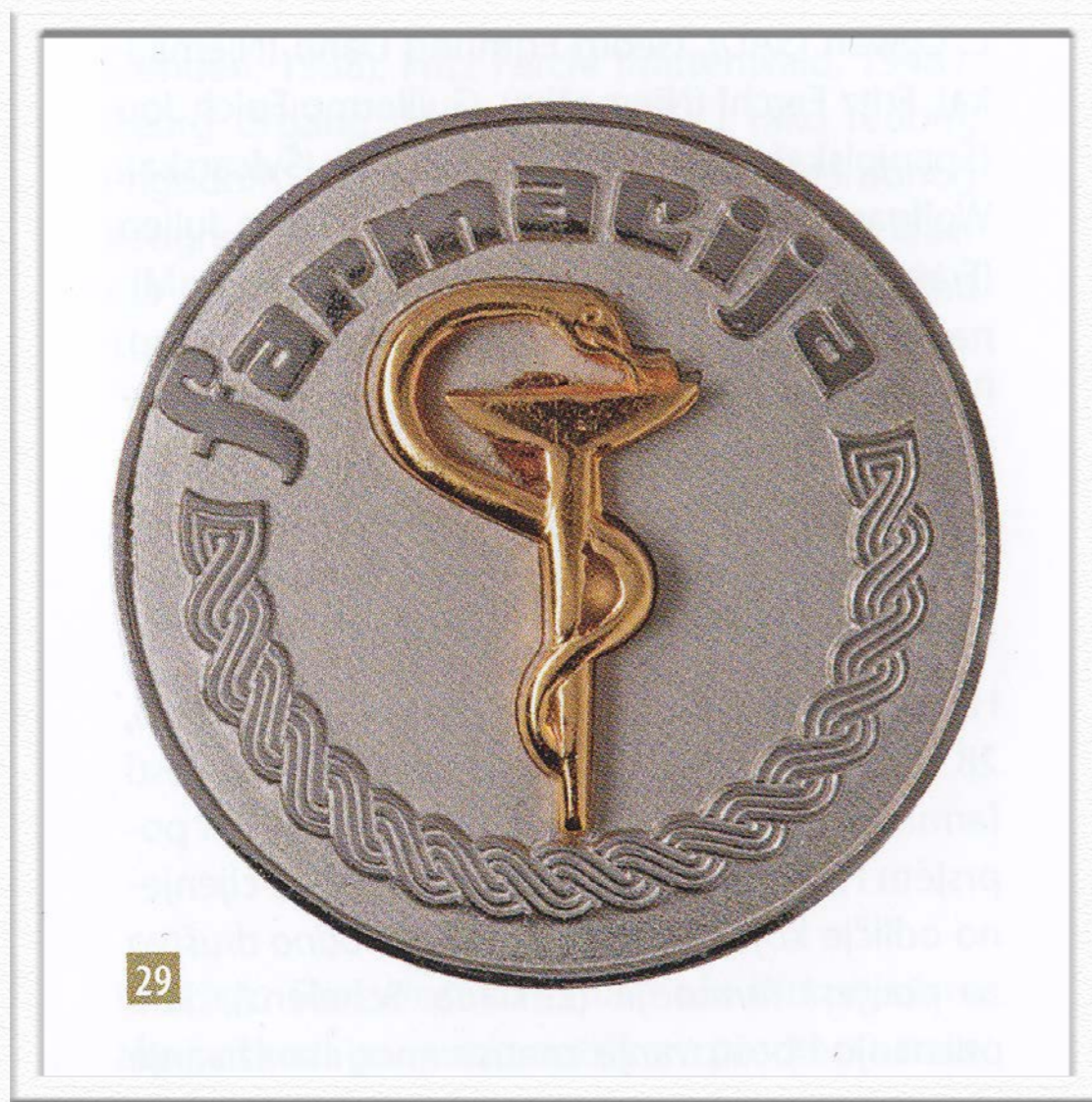

Grdinić, Vladimir. Kronologija ljekarništva: slijed zbivanja s numizmatičkim priložima i podacima o hrvatskim povijesnim ljekarnama.

Zagreb: Hrvatska ljekarnička komora, 2015. 678 str.: ilustr.; 21 cm. ISBN 978-953-7855-02-4

Kao dar proslavi dvadesete obljetnice Hrvatske ljekarničke komore i petstote obljetnice rođenja Valeriusa Cordusa, autora prve službene farmakopeje, ovo enciklopedijsko izdanje iz pera poznatog povjesničara farmacije u nas, profesora Vladimira Grdinića, koristi numizmatiku u službi ljekarništva kao nit vodilju za razdoblje od oko 3000 godina. Takvim je pristupom autor kao nitko dosad sjedinio estetiku i povijest te ljekarničkoj struci dao izvanvremensku notu. Profesor Grdinić s lakoćom prikazuje ulogu farmaceuta u europskom društvu uz poseban naglasak na kronologiju farmacije na tlu Hrvatske u 19. stoljeću i prvoj polovici 20. stoljeća sa svim bitnim nadnevcima. Zanimljivost knjige predstavljaju prikazi medalja, značaka te motiva povezanih s ljekarništvom i medicinom u praksi i znanosti. Vrijednost je knjige uvećana popisom javnih i drugih ljekarni u hrvatskoj prošlosti, gdje se po gradovima može razaznati razvitak javnoga ljekarništva. Prijevodom na engleski jezik knjiga bi se svojom originalnošću mogla uvrstiti u sve knjižnice svijeta.

Grdinić, Vladimir. Kronologija ljekarništva: slijed zbivanja s numizmatičkim priložima i podacima o hrvatskim povijesnim ljekarnama

Hrvatska ljekarnička značka koja se nosila za vrijeme ljekarničkog posla, a sadrži prepoznatljiv ljekarnički znak, pliticu sa zmijom. (str. 45)

Pečat namijenjen 650. obljetnici neprekidnog rada ljekarne *Male braće* u Dubrovniku. (str. 80)

Značka s likovima sv. Kuzme i Damjana, zaštitnika liječnika i ljekarnika. Oni se nalaze i u amblemu Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao zaštitnici Fakulteta. Značka je izrađena za potrebe Udruge prijatelja Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (AMA-FBF). (str. 91)

Reljefi sv. Kuzme i Damjana, zaštitnika Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Reljefi se nalaze u predvorju Fakulteta (str. 592)

57

Zlatnik Fridrika II., njemačkog cara i kralja Sicilije, koji je godine 1240. zakonski odvojio ljekarništvo od liječništva. (str. 94)

234

Spomen-ploča na Gornjem gradu u Zagrebu posvećena Danteovu praunuku Nicolu Alighieriju, nekadašnjem zagrebačkom ljekarniku. (str. 264)

116

Valerius Cordus, liječnik-ljekarnik, autor prve službene farmakopeje iz godine 1546., napisane kao zbirka propisa za pripravu lijekova kojih su se ljekarnici morali pridržavati. (str. 157)

361

F. W. Sertürner, ljekarnik koji je otkrio morfin, djelatni sastojak opija, i postavio temelje kemiji biljnih alkaloida. (str. 395)

139

Medalja *liceja* u Zadru iz doba francuske vladavine u Dalmaciji (1806. – 1811.). Licej je imao obilježja visokoškolske ustanove u kojoj se održavao i farmaceutski tečaj. (str. 181)

Grdinić, Vladimir. Kronologija ljekarništva: slijed zbivanja s numizmatičkim priložima i podacima o hrvatskim povijesnim ljekarnama

Medalja *Julije Domac*, najviša godišnja nagrada Hrvatskoga farmaceutskog društva koja se od godine 1955. dodjeljuje za izniman doprinos u farmaciji. (str. 458)

